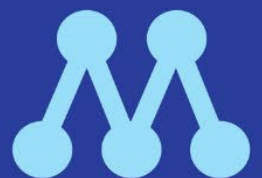

Moderaterna i Region Stockholms
oppositionsbudget för 2024

Säkrad vård och kollektivtrafik - utan höjda skatter

Budget 2024 för Region Stockholm

Moderaternas förslag till regionstyrelsen den 17 oktober 2024

Dokumenttyp

Fastställd

Giltig till och med

Dokumentnummer

Fastställd av

Upprättad av

Informationssäkerhetsklass

Verksamhetstyp

Innehållsförteckning

1.	Inriktning.....	7
1.1	En räddningsbudget för Region Stockholm	7
1.2	Långsiktig ekonomisk uthållighet	9
1.2.1	God ekonomisk hushållning krävs för ekonomisk uthållighet....	9
1.2.2	Tackla inflationen och lågkonjunkturen	10
1.2.3	En försämrad position för Region Stockholm.....	11
1.2.4	Fortsatta behov av effektiviseringar	12
1.2.5	Översyn av Region Stockholms fastigheter	12
1.3	En köfri hälso- och sjukvård för hela Stockholms befolkning ...	13
1.3.1	Vård i tid med patienten i centrum	13
1.3.2	En stärkt primärvård för framtiden	13
1.3.3	Utveckla 1177 sjukvårdsrådgivning på telefon	14
1.3.4	Vård i rätt tid på rätt plats	15
1.3.5	Operationsköerna måste bort.....	16
1.3.6	Låt inte vårdens resurser gå till spillo	16
1.3.7	Ge mer vård till fler	17
1.3.8	Skärp vårdgarantin.....	18
1.3.9	En tillgänglig akutsjukvård för hela länets behov	18
1.3.10	Fler akutsjukhus med toppkvalitet som S:t Görans sjukhus.....	19
1.3.11	Fler ska få ta del av Stockholms vård	20
1.3.12	Utveckla närakuterna för barn och vuxna	20
1.4	Kvalitet, lärande och innovation i sjukvården.....	21
1.4.1	Långsiktighet för Stockholms fysioterapi.....	21
1.4.2	Experiment gör vården dyrare och sämre	21
1.4.3	Nolltolerans mot aktörer i vården som fuskar.....	22
1.4.4	En lärande beställare av hälso- och sjukvård med fokus på kvalitet	22
1.4.5	Sociala utfallskontrakt för att förbättra hälsan	23
1.5	Specifika behov och fokusområden i sjukvården	23
1.5.1	Friska invånare ökar våra gemensamma resurser till hälso- och sjukvården	24
1.5.2	Samordnad vård för äldre	24
1.5.3	Kvinnosjukvård i Region Stockholm	25
1.5.4	En kvinnohälsa att lita på	26
1.5.5	Stärkt omhändertagande efter sexuellt våld	27

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

1.5.6	Sveriges bästa graviditets- och förlossningsvård.....	27
1.5.7	Tidigare insatser och bättre tillgänglighet till psykiatri 29	29
1.5.8	Ett samlat regionsjukhus centralt för barn och ungas psykiska ohälsa	30
1.5.9	24 timmars garanti för akut stöd till anhöriga	30
1.5.10	Ett nytt cancerlöfte	30
1.5.11	Utveckla förebyggande åtgärder för cancer	31
1.5.12	Utvidgad screening och vaccination	32
1.6	Attraktiv kollektivtrafik som löser livspusslet.....	32
1.6.1	En kollektivtrafik att lita på – hel, ren, snygg, Trygg och punktlig	32
1.6.2	Ett omtag för framtidens resande	34
1.6.3	2023 – ett förlorat år	34
1.6.4	Utbud föder efterfrågan.....	35
1.6.5	Kollektivtrafiken ska utvecklas – inte avvecklas	36
1.6.6	Ny teknik och nya arbetssätt gör trafiken smartare och effektivare	37
1.6.7	Resenärerna ska känna förtroende för att resa kollektivt	38
1.6.8	Framtidsbygget fortsätter.....	39
1.6.9	Ta hand om det vi har - ryggraden i en fungerande kollektivtrafik	40
1.6.10	En ansvarsfull taxepolitik – inte nedskärningar och chockhöjningar	41
1.6.11	Kollektivtrafiken ska utvecklas med sin omvärld.....	42
1.6.12	En bättre kollektivtrafik kräver bättre trafikinformation och tillgänglighet.....	43
1.6.13	Ett trafiksystem för mobilitet, rörlighet och växlare.....	43
1.6.14	En tryggare kollektivtrafik med Moderaterna.....	44
1.6.15	Färdtjänsten ska vara till för resenärerna	45
1.6.16	En attraktiv och effektiv kollektivtrafik kräver god framkomlighet	46
1.6.17	Skärgårds- och pendelbåtstrafik för en levande stad och skärgård	47
1.6.18	Nya trafikavtal ska bidra till en ekonomi i balans.....	48
1.7	Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion.....	48
1.7.1	Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor	48
1.7.2	Forskning och innovation.....	49

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

1.7.3	Förstärkt Centrum för hälsodata (CHD) och Stockholms medicinska biobank.....	50
1.7.4	Underlätta för forskare och företag att etablera sig i Sverige	51
1.7.5	Säkerställ en "väg in" för forskare och företag i Stockholms innovationsmiljö.....	52
1.7.6	Växla upp regionens innovationsstöd	52
1.7.7	Verka för bättre nationell samverkan.....	53
1.7.8	Säkra energiförsörjningen	53
1.7.9	Få ordning på bostads- och transportproblemen.....	54
1.7.10	Förstärk Arlanda för ökad konkurrenskraft.....	55
1.7.11	Ökad internationell och nationell tillgänglighet	56
1.7.12	Infrastruktur för ökad tillväxt och utveckling	57
1.8	En friare kultur	58
1.8.1	Ett unikt och levande kulturliv	58
1.8.2	Ett friare kulturliv.....	59
1.8.3	Föreningslivet.....	59
1.8.4	Avveckla Film Stockholm AB	60
1.8.5	Konsten i Region Stockholms verksamheter.....	60
1.8.6	Arbetet för folkbildning renodlas	60
1.8.7	Regionarkivets lokaler kan utnyttjas mer effektivt.	60
1.9	En hållbar utveckling för Region Stockholm.....	61
1.9.1	Omtag i region Stockholms upphandlingar	61
1.9.2	Stärkt styrning av hållbarhetsarbetet.....	61
1.9.3	Utvecklat stöd till resurseffektivitet vid inköp	62
1.9.4	Regionalt klimatarbete kräver samarbete	62
1.9.5	En hållbar fastighetsägare	62
1.10	Satsningar för en starkare Region Stockholm.....	62
1.10.1	Ta tillbaka tryggheten.....	62
1.10.2	Rusta Region Stockholm för krig och kris.....	63
1.10.3	Stärk det civila försvaret.....	63
1.11	Strukturerad styrning av Region Stockholm.....	64
1.11.1	Översyn av nämnder och styrelser för en bättre styrning.....	64
1.11.2	Minskad politisk organisation	64
1.12	En hållbar arbetsgivare	65
1.12.1	En attraktiv arbetsgivare lockar de bästa	65
1.12.2	Släpp loss kraften hos medarbetarna i Stockholmsvården	65
1.12.3	Medarbetarna som människor, inte en rad i ett schema	66

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

1.12.4	Fokus på ständiga förbättringar	66
1.12.5	Fler arbetsgivare för medarbetare i vården.....	66
1.12.6	Långsiktig kompetensförsörjning	67
2.	Ekonomiska förutsättningar.....	67
2.1	Makroekonomisk utblick.....	68
2.2	Befolkningsförändringar	69
2.3	Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag	73
2.3.1	Kommunalekonomisk utjämning.....	75
2.3.2	Generella statsbidrag och läkemedelsbidrag.....	77
2.4	Riktade statsbidrag och överenskommelser	77
2.5	Pensioner	78
2.5.1	Pensionsskuld och pensionskostnad	78
2.5.2	Kostnadspåverkande faktorer	79
2.6	Sammanfattande ekonomiskt utgångsläge	80
3.	Budgeterade ekonomiska förutsättningar.....	83
3.1	Resultaträkning och balanskravsresultat	83
3.2	Balansräkning.....	85
3.3	Finansiella mål för god ekonomisk hushållning	86
3.4	Kassaflödesanalys och finansieringsbudget	88
3.5	Anslag till nämnder	89
3.6	Ersättning för tillfälliga pensionskostnader	90
3.7	Resultatkrav för nämnder och bolag	91
3.8	Koncernfinansiering.....	94
3.9	Skadekontot.....	94
4.	Investeringar	95
4.1	Budgeterade investeringsförutsättningar	95
4.2	Tillkommande investeringsönskemål	98
5.	Nämnder.....	100
5.1	Regionstyrelsen	100
5.2	Hälso- och sjukvårdsnämnden.....	103
5.3	Primärvårdsnämnden	108
5.4	Patientnämnden	110
5.5	Stockholms läns sjukvårdsområde.....	111
5.6	Karolinska Universitetssjukhuset.....	112

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

5.7	Trafiknämnden.....	113
5.8	Kulturnämnden	119
5.9	Fastighets- och servicenämnden	120
5.10	Revisorskollegiet.....	125
6.	Bolag	126
6.1	Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag.....	126
6.2	Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB)	129
6.2.1	Södersjukhuset AB	130
6.2.2	Danderyds Sjukhus AB	132
6.2.3	Södertälje Sjukhus AB	136
6.2.4	S:t Eriks Ögonsjukhus AB	138
6.2.5	Folktandvården Stockholms län AB	140
6.2.6	Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB)	142
6.2.7	Tobiasregistret AB	144
6.2.8	MediCarrier AB.....	146
6.2.9	Locum AB	148
6.3	AB Storstockholms Lokaltrafik (SL).....	151
6.3.1	Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)	154
6.3.2	AB SL Finans	156
6.3.3	SL Nya Tunnelbanan AB	157
7.	Kommunalförbund och verksamhetsstiftelser	158
7.1	Kommunalförbund.....	158
7.1.1	Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	158
7.1.2	Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS	159
7.1.3	Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA	160
7.2	Stiftelser.....	160
Bilagor	162	

1. Inriktning

1.1 En räddningsbudget för Region Stockholm

Stockholm är fantastiskt. En modern storstadsregion i världen. Hem till entreprenörer som skapat enhörningar och tagit Sverige ut i världen, men också hem till de företag som år efter år, generation efter generation skapar välstånd och finansierar det allmänna åtagandet. Precis som det är hem till sjuksköterskan eller polisen som köpt sin första lägenhet och studenten som bor i korridor eller pensionären på äldreboendet. Där man föds och där man blir gammal. Där man föddes och stannade eller kom för att uppleva storstaden, men stannade för att bygga ett liv.

Stockholm är paradoxernas region, Sveriges största och mest urbana stad, som hittar sina likar i London, Paris och New York samtidigt som det är det län i Sverige som har flest människor som bor på landsbygden. I Stockholm finns det personer som kom igår för att jobba eller studera och de som levt här i generationer.

Med slit, flit och redlighet har ett Stockholm skapats som är dynamiskt, framåtsyftande och bryter ny mark. Stockholmare är innovativa, framtidsinriktade och stolta över de som åstadkommit och det som komma skall.

Men stockholmarna är också hårt arbetande, strävsamma och driftiga. Utan stockholmarnas insatser hade Sverige inte varit vad det är idag. Vi finansierar alla andra regioner med utjämningskatten och hälften av alla statliga skatter betalas av oss. Den som anstränger sig mer ska också kunna förvänta sig mer.

Vi har haft världsledande sjukvård, nyskapande vårdaktörer och kortast vårdköer. Den starka utvecklingen av huvudstadsregionen sker *trots* att vi även bidrar mer än vår rimliga andel med stöd till det övriga landet.

Mellan åren 2020 och 2022 fick nästan 90 procent av patienterna sitt första besök hos den specialiserade vården inom 90 dagar. Det är ett betydligt bättre resultat än det nationella genomsnittet på 72 procent.

När det gäller väntetiden för operationer eller andra åtgärder inom den specialiserade vården, var andelen patienter som väntade högst 90 dagar i genomsnitt 74 procent under samma period. Det kan jämföras med det nationella genomsnittet på 61 procent.

Stockholm har länge kunnat dra stora fördelar av att ha ett av världens bästa och mest attraktiva kollektivtrafiksystem som dagligen nyttjas hundratusentals gånger. Det har skapat förutsättningar att få ihop vardagen och röra sig friare och dit man vill. Stockholm var den första huvudstadsregionen i världen att köra all landgående trafik helt på förnybara bränslen samtidigt som satsningar har skett på att elektrifiera busstrafiken.

Under 2021 gjorde varje invånare i Stockholms län i genomsnitt 230 resor med kollektivtrafiken, vilket är betydligt mer än det nationella genomsnittet på 47 resor per invånare. Dessutom var i genomsnitt 80 procent av invånarna nöjda med kollektivtrafiken under åren 2020 till 2022, jämfört med det nationella genomsnittet på 50 procent. Under 2022 nåddes nya rekordsiffror på 84 procent.

Det är bra resultat, men Moderaterna vill mer. Samtidigt går det att konstatera att framtidsutsikterna har grusats. Det som skulle handla om nästa steg för utveckling och framtidstro, har förbytt till en hetsjakt om hur mycket som kan läggas ned, socialiseras eller omstruktureras. När politikerna sveper fram i en ideologisk räd mot rätten att välja och allt som inte ägs av det offentliga drabbas patienter, resenärer och stockholmare. Samtidigt som slöseriet får fäste och prioriteringarna brister. Administration, ineffektivitet och konsulter prioriteras i stället för stockholmarna.

Vi kommer i denna budget presentera en annan möjlig utveckling för Stockholmsregionen som bygger på framtidstro. Den bygger på tre ben.

1. **Bättre användning av våra gemensamma tillgångar.** Det är inte rimligt att miljardinvesteringar inte nyttjas på bästa sätt, lokaler som står utan hyresgäster, operationssalar och teknisk utrustning inte används fullt ut eller att operationslag väntar på en patient som inte kommer eller att en nyckelkompetens saknas. Med proaktiva satsningar för att minska sjukfrånvaro ser vi till att öka bemanningen och stärka arbetsmiljön i sjukvården. Genom ett högre resursutnyttjande frigörs utrymme för satsningar.
2. **Översyn av intäkter, inte bara fokus på låga kostnader.** Med ett bättre resursutnyttjande kan också intäkterna öka. Genom fler bussar och tåg anpassade efter människors behov kan vi få fler resenärer att välja kollektivtrafiken och därmed öka biljettintäkterna. Med möjligheten att ta in externa operationslag kan såld vård till andra län och länder öka. Att utnyttja ytor i kollektivtrafiken och på våra fastigheter på ett nytt sätt ökar möjligheten till intäkter från försäljning och reklam. Genom en

attraktiv Stockholmsregion som lockar invånare och företag ökar skatteintäkterna.

- 3. Fokusera på kärnverksamheten.** Genom minskat regelkrångel, färre mer fokuserade mål samt ett minskat antal konstiga uppföljningar kan mer tid, resurser och energi användas till kärnverksamheten. Samtidigt kan administrationen begränsas för att frigöra ytterligare resurser. Med riktade satsningar på kärnverksamhet i en tuff tid, behöver lägre prioriterade områden stå tillbaka.

Det centrala uppdraget för Moderaterna är att stå upp för människors rätt till vård i tid, valfrihet att välja vårdgivare, utbyggd och väl fungerande kollektivtrafik samt infrastruktur med respekt för varje skattekrona. Vi menar bestämt att stockholmarna som har det kämpigt med dyra bolån, höga kostnader för en matkasse – och som därtill redan har Sveriges högsta regionskatt – måste fredas från höjda skatter.

1.2 Långsiktig ekonomisk uthållighet

1.2.1 God ekonomisk hushållning krävs för ekonomisk uthållighet

God ekonomisk hushållning innebär att Region Stockholm ska ha en uthållig ekonomi över tid, där resultatöverskott och måluppfyllelse möjliggör att länets invånare erbjuds hälso- och sjukvård av god kvalitet, en attraktiv kollektivtrafik och en välfungerande regional utvecklingsplanering. En ekonomi i balans är en förutsättning för att Region Stockholm ska kunna bedriva sin verksamhet med god kvalitet utan att skjuta kostnader på kommande generationer. Det innebär att alla beslut ska vara finansierade och att långsiktiga ekonomiska effekter tas i beaktande. God hushållning är en förutsättning för ändamålsenlig verksamhet och en effektiv användning av resurserna. Resultatöverskott skapar utrymme för utveckling och för att Region Stockholm långsiktigt ska kunna hantera åtaganden kopplade till investeringar och pensioner. Region Stockholm befinner sig i en osäker omvärld, därför är det viktigt och ansvarstagande att det finns ekonomiska reserver för att hantera oförutsedda händelser. Regionstyrelsen ska därför ha en ekonomisk reserv som den förfogar över för att kunna ha handlingsfrihet för att möta förändringar.

1.2.2 Tackla inflationen och lågkonjunkturen

Förtida nedstängningar av svensk kärnkraft och Rysslands olagliga och orättfärdiga anfallskrig i Ukraina, tillsammans med en vikande omvärldsefterfrågan, samt betydligt svagare krona, har bidragit till att inflationen har ökat i rekordfart. Inflationen har nu nått den högsta nivån på över 30 år, och Sverige befinner sig i en lågkonjunktur. Regeringens politik är fokuserad på att bekämpa inflationen samt stötta hushållen och välfärden. Den höga inflationen leder till att löntagare ser sina reallöner sjunka och värdet på sitt sparande minska. Samtidigt drabbar kostnadsökningar även välfärden och företag. Budgeten är återhållsam för att inflationen ska bekämpas. För att motverka att priser höjs mer än nödvändigt och för att stötta dem som drabbas särskilt hårt av prisökningarna föreslår regeringen flera åtgärder. Kommunsektorn får nya tillskott på sammanlagt nästan 16 miljarder kronor och det förhöjda bostadsbidraget för barnfamiljer med svag ekonomi förlängs ytterligare sex månader. Samtidigt sänks skatten med 14 000 kr för en sjuksköterska och polis.

Den försämrade ekonomiska situationen kommer att få negativa effekter på Stockholmsregionens tillväxt. Hushåll och företag kommer att drabbas när ekonomin bromsar in samtidigt som priserna stiger.

Regionen har ett ansvar att på flera sätt tackla såväl inflationen som lågkonjunkturen genom att föra en ansvarsfull ekonomisk politik som inte äventyrar kärnverksamheterna, samtidigt som ytterligare bördor inte får läggas på hushåll eller företag. Varje tanke på att höja regionskatten måste således uteslutas och regionen måste aktivt påverka regering och myndigheter i frågor som är viktiga för länsbornas ekonomi, så som bränsleskatter, amorteringskrav och inkomstskatter.

Därtill ska regionen aktivt ta ställning för att avskaffa den regionala utjämningskatten som enbart drabbar Stockholm. Denna skatt urholkar Region Stockholms ekonomi och äventyrar möjligheterna att bedriva god vård och kollektivtrafik framöver när skatteunderlaget kan minska till följd av lågkonjunkturen. En prioriterad uppgift för Region Stockholm under de kommande åren är att bidra till tillväxtfrämjande åtgärder. Det är med en växande ekonomi och välstånd, som det skapas utrymme för satsningar på vård och kollektivtrafik.

Utjämningskatten bidrar även till att utsätta stockholmarna för ett orimligt högt skattetryck eftersom den försvårar för möjligheterna att sänka regionskatten som i dag är högst i hela landet.

1.2.3 En försämrad position för Region Stockholm

Region Stockholm går in i 2024 med ett utmanande ekonomiskt läge. Även om kostnadseffekten av inflationen inte kom fullt ut under 2022 eller 2023, kommer den att kraftigt påverka kommande år. De positiva resultaten år 2007–2021 gav ett samlat resultatöverskott på 24,6 miljarder. Det har gett starka kassaflöden som medfört att Region Stockholms låneskuld har kunnat hållas nere, trots stora investeringar i sjukhusen och kollektivtrafiken, vilket i sin tur gjort att Region Stockholm står starkare inför tuffa tider och har varit mindre sårbar för räntehöjningar. Därtill finns en resultatutjämningsreserv, en medvetet skapad buffert för väntade sämre tider, om 7,1 miljarder kronor. En reserv ämnad att användas samt fungera som en skyddsvall för kärnverksamheterna vård och kollektivtrafik i oroliga tider.

De kostnadsutmaningar som Region Stockholm upplever beror till stor del på externa faktorer, som den orättfärdiga utjämningskatten som ökar kraftigt efter dåvarande regeringens och riksdagens beslut 2019, ökade pensionskostnader och en inflation till del framdriven av politiskt betingade beslut att stänga kärnkraftverk och därmed förstöra världens bästa energisystem. Därtill behöver prioriteringar göras liksom effektiviseringar och ett tydligt fokus på hur varje krona kan användas smartare för att kunna hjälpa fler sjuka och ha en pålitlig kollektivtrafik för resenärerna.

Sedan 2007 har Stockholmsregionen, som enda region i Sverige, haft obrutet överskott i ekonomin. Det är den enda region i Sverige som heller under denna tid inte har höjt skatten en enda gång. Som det konstaterats av det oberoende ratinginstitutet Standard & Poor's, har Region Stockholm således haft en stark position. Regionen får nästan det högsta betyget när ekonomin bedöms. Region Stockholm har sedan år 2007 haft AA+, vilket är det näst högsta kreditbetyget på lång sikt. Det kortsiktiga kreditbetyget är det högsta A-1+.

Stockholmsregionens ekonomiska utgångsläge har emellertid försämrats på kort tid. För 2023 budgeterades ett rekordstort underskott om 3,5 miljarder kronor. Prognosen i tertialrapport 2 är drygt två miljarder i bokslut. Från Sveriges rikaste region, till regionen med det största underskottet på mindre än ett år. Det försämrade ekonomiska läget understryker vikten av tydliga prioriteringar och ansvarsfulla förändringar som stärker resultatet i samtliga verksamheter och möjliggör en ekonomi i balans år 2024 och skapar förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling även åren därefter.

1.2.4 Fortsatta behov av effektiviseringar

Det arbete som framgångsrikt pågått under gångna mandatperioder med att minska kostnader för administration, lokaler och konsulter ska fortsätta. Samtidigt behöver nya arbetssätt och metoder implementeras. Att hela tiden effektivisera och utveckla arbetssätten där det är möjligt frigör resurser för kärnverksamhet.

I det svåra ekonomiska läget är prioriteringar avgörande. Det är av vikt att prioritera kärnverksamheten här och nu. Därför ska tillkommande politiskt beslutade utredningar ske med befintliga medarbetare och ett konsultstopp ska gälla för nya politiskt beslutade utredningar. Detta gäller inte för redan beslutade investeringsobjekt.

Alla nämnder och bolag ska minska administration och kostnader för lokaler med tio procent. Syftet är att frigöra resurser till kärnverksamhet. Fördelning på nämnder och bolag görs i ärendet Avstämning av Budget 2024.

Genom att renodla bidragsgivningen och tydligare fokusera på regionens viktigaste kärnuppdrag, sjukvård och kollektivtrafik, frigörs resurser. I arbetet ska även en översyn göras av organisationer och samarbeten Region Stockholm betalar medlemsavgift till i syfte att minska kostnader och antalet medlemskap.

Frivilliga organisationer har en central roll att upprätthålla civilsamhället och stärka den lokala demokratin. Det är av stor vikt att det enbart är oberoende organisationer som är demokratiska och inte drivs av dolda agendor som erhåller Region Stockholms bidrag. Därför ska det finnas en stor transparens och alla som ansöker och erhåller bidrag ska öppet redovisa varifrån de får annan finansiering. Vi vill därför se en oberoende granskning och revision av såväl befintliga som nya föreslagna bidrag, samarbeten och medlemskap från regionens sida. Det får aldrig finnas en tvekan om att det är för det breda allmännas bästa som bidrag ges eller samarbeten och medlemskap initieras eller ingås. Projektmedel ska inte betalas ut till redan genomförda projekt.

1.2.5 Översyn av Region Stockholms fastigheter

Fastigheter som inte används optimalt, eller står outhyrda innebär ökade driftskostnader samtidigt som skattebetalarna inte får avkastning för investeringen. Därför ska en effektivisering av lokalanvändningen genomföras samtidigt som antalet vakanser i regionens fastigheter ska halveras. Samtidigt behöver det finnas en långsiktighet i hur regionens hyror sätts. Att politiskt justera överenskomna hyresnivåer i efterhand är

olämpligt. Det behöver finnas rimliga planeringsförutsättningar för alla verksamheter. Över tid ska tillfälligt högre hyresintäkter gå tillbaka till verksamheterna.

En översyn av Region Stockholms fastighetsbestånd ska göras och fastigheter som inte är strategiska ska säljas. Region Stockholm har inte som huvuduppgift att förvalta fastigheter utan verksamheten ska renodlas till kärnverksamheten.

Samtidigt ska Region Stockholm på befintliga fastigheter genomföra en möjlighet till att kommersialisera delar av ytorna för att få in externa intäkter från exempelvis reklam.

1.3 En köfri hälso- och sjukvård för hela Stockholms befolkning

1.3.1 Vård i tid med patienten i centrum

All vård ska bedrivas med patienten i centrum, oberoende av om patienten lider av psykisk eller fysisk ohälsa. Den ska vara patientsäker, vilket innebär vård i rätt tid och på rätt plats. Vi vet att invånarna i Region Stockholm värnar sin rätt att välja och vården måste därtill präglas av hög tillgänglighet i länets alla delar. För att kunna upprätthålla en hög tillgänglighet krävs att patienter behandlas på rätt vårdnivå. Ej akuta besök ska inte belasta akutmottagningarna eller närakuter utan i stället hanteras på vårdcentraler eller genom digital vård. Den aviserade avgiftshöjningen på närakuter är alltför kraftfull för att ge incitament att söka vård på rätt nivå. Därför föreslår Moderaterna en mindre justering till 300 kr istället för 375 kr.

Region Stockholm står inför stora ekonomiska utmaningar. I det läget blir politikens uppgift att prioritera så att vårdens resurser går till att ge invånarna vård, än mer viktigt. Administration och byråkrati måste minska och tiden som vårdprofessionen träffar sina patienter öka. Ingen ska behöva bollas runt i sjukvårdssystemet och sjukvården ska finnas så nära invånarna som det är möjligt inom respektive vårdnivå.

1.3.2 En stärkt primärvård för framtiden

Region Stockholm har under de senaste 16 åren kunnat genomföra historiska satsningar på primärvården. Mellan 2019-2022 ökade budgeten för husläkarverksamheten med över 1160 miljoner kronor.

Invånarna i Stockholms län behöver fler vårdcentraler och som gärna drivs, startas och ägs av medarbetarna. Vi ställer inte organisationsform mot patientens rätt att få vård. Alla vårdgivare behövs för att ge fler patienter vård i tid. Särskilt viktigt är det att värna småskaligheten som uppskattas av såväl patienter som vårdprofessionella.

En större andel av hälso- och sjukvårdens samlade resurser behöver prioriteras till primärvården för att öka tillgängligheten och minska vårdköerna. Alla invånare ska ges möjlighet att få en fast patientansvarig läkare, ha god tillgänglighet till sin vårdcentral och utgångspunkten ska vara att fler patienter ska kunna slutbehandlas på sin vårdcentral.

Vårdcentraler tar också ett stort ansvar för den lättare till måttliga psykiska ohälsan. Det är viktigt att vårdcentraler har kompetens att ta emot patienter som lider av psykisk ohälsa. Målsättningen för primärvården ska vara hög upplevd och faktisk tillgänglighet, medicinsk kvalitet, kontinuitet och förtroende som kontinuerligt förbättras utifrån invånarnas behov. Det måste vara enkelt att komma i kontakt med vården. Listning på namngivna fasta husläkare är centralt för kvaliteten och kontinuiteten och stärker förtroendet för vården bland invånarna.

Det som dock riskerar att slå sönder denna framgångsrika modell är införandet av tvångslistning. Det är både en kostsam reform på 420 miljoner kronor men ger också tveksamma fördelar för patienterna. Moderaterna ser i stället att motsvarande medel bör prioriteras på förlängda öppettider och högre produktionsrelaterad ersättning.

Det är viktigt att den som har behov av att träffa sin fasta läkarkontakt snabbt ska få tid till detta. Arbetet med att utveckla incitament för att öka andelen patienter som får träffa sin fasta läkarkontakt ska prioriteras under 2024. Framtidens vårdcentraler behöver samarbeta med flera kompetenser och verksamheter för att utgöra ett nätverk kring patientens sjukvårdskedja. I detta är det självklart att primär- och specialistvård ges möjlighet att både fysiskt och digitalt verka på en vårdcentral i hela eller delar av sitt uppdrag. Ett särskilt fokus ska ligga kring samverkan med aktörer både inom primär- och specialistvård, samt inom de kommunala omsorgsverksamheterna.

1.3.3 Utveckla 1177 sjukvårdsrådgivning på telefon

Region Stockholm har fram till slutet av 2022 haft de kortaste svarstiderna inom 1177 sjukvårdsrådgivning på telefon. Så måste det förbli också i framtiden. De senaste åren har också videofunktion utvecklats vilket skapar bättre förutsättningar för medarbetarna att

kunna bedöma de invånarna som kontakter sjukvårdsrådgivningen. Verksamhet som i grunden fungerar väl och som har stor utvecklingspotential ska inte avvecklas, utan utvecklas.

1177 ska fortsatt vara upphandlad av en extern aktör i konkurrens. Genom att använda innovativa lösningar i offentliga organisationer kan bättre tjänster, samhällsservice och högre nytta erbjudas medborgarna. Region Stockholm ska genomföra en innovationsupphandling av sjukvårdsrådgivningen 1177 på telefon, när ordinarie avtal löper ut. En sådan upphandlingsprocess främjar innovation genom att efterfråga eller tillåta nya lösningar under avtalstidens gång.

1.3.4 Vård i rätt tid på rätt plats

Köerna på akutmottagningarna måste kortas, ytterligare närakuter öppnas och fler ska kunna få snabb hjälp på sin vårdcentral och av en fast namngiven läkare. Rätt sjukvård ska ges på rätt vårdnivå, så att akutmottagningarna bättre kan ta hand om de mest akut sjuka patienterna och medarbetarna får en rimlig arbetsmiljö. Efter de senaste årens ökade tryck på sjukvården, under och efter pandemin, har vissa patienter behövt vänta alldeles för länge. Nu behöver vistelsetider på akutmottagningarna minska, köer till första besök och operation kortas. Samtidigt som arbetsmiljö för vårdens medarbetare förbättras.

Region Stockholm ska öppna fler vårdplatser för att förbättra flödena på akutmottagningarna och därmed såväl minska patienternas väntetid som medarbetarnas arbetsmiljö. Den positiva riktningen av fler öppnade vårdplatser år efter år har 2023 brutits. På ett år har antalet vårdplatser minskat med 68, när de borde blivit ca 150 fler. Detta måste skyndsamt vändas.

Avancerad Sjukvård i Hemmet, ASIH, ska öka med fler vårdplatser och fortsätta att utvecklas. Vårdformen innebär att en trygg vård med hög kompetens följer med hem till bostaden, så att en sjuk person får högre livskvalitet genom att kunna vara hemma med familjen, och samtidigt känna tryggheten av att få avancerad vård i bostaden. ASIH avlastar de stora akutsjukhusen såväl som trycket på akutmottagningarna genom ett utökat uppdrag som ger möjlighet att omhänderta fler patienter. Region Stockholm ska ligga i framkant med den medicintekniska - såväl som digitala utvecklingen som gör att fler kan vårdas på distans och i hemmet. Det innebär minskat lidande för patienten såväl som minskad risk för vårdrelaterade infektioner och skador.

1.3.5 Operationsköerna måste bort

Det är oroande att sjukvårds- och operationsköerna nu ökar i Stockholm. Region Stockholms styrande budget för 2023 har inte givit sjukvården verktygen eller förutsättningar för att minska operationsköerna och tillgodose invånarnas rätt till vård i tid. Den trend som varit gällande i närmare två decennier, där Region Stockholm erbjudit den mest tillgängliga vården i landet, ser nu ut att vara bruten. Moderaterna menar att Region Stockholm därför behöver ta fram ett regionalt mål för när vårdköerna ska vara helt borta. För att det ska vara möjligt behöver de framgångsrika kökapande åtgärder som tidigare vidtagits under föregående mandatperiod, etableras på nytt och goda exempel spridas till fler enheter, exempelvis med att genomföra operationer på kvällar och helger. Det är även ekonomiskt slöseri att dyra lokaler och medicinteknisk utrustning inte nyttjas maximalt.

1.3.6 Låt inte vårdens resurser gå till spillo

Bokade besök och operationer där patienten inte dyker upp är ett omfattande problem i vården och som skapar helt onödiga kostnader. I många fall kan uteblivna besök resultera i förspild tid för exempelvis ett helt operationslag med kirurg, anestesiläkare och sjuksköterskor. Förutom att öka vårdköerna medför det även kostnader som hade kunnat undvikas.

Den politiska målsättningen är att Regionens kostnad för missade besök ska halveras. Fördelning på nämnder och bolag görs i ärendet Avstämning av Budget 2024. För att minska kostnaden för missade besök ska en strategi med tre åtgärder genomföras.

- Bättre informationsflöde.** Idag kan patienter få kallelse via exempelvis, 1177, Kivra, Alltid öppet och brev hem. Olika mottagningar och olika enheter gör på olika sätt. Det gör att det är mycket svårt även för insatta patienter att få en överblick över sina kallelser och risken att missa ett besök ökar. Därför ska alla kallelser komma på det sättet som patienten önskar via någon av Regionens förutbestämda kommunikationskanaler och vara överskådligt på ett ställe. Påminnelse inför besök ska skickas via sms och epost.
- Lättare att boka om.** Det är svårt för patienten som får en kallelse med en given tid att boka om. Det som sker enkelt inom Folktandvården genom ombokning med kod som kommer med kallelsen, saknas oftast inom övrig vård. Det gör att det är svårt att planera livet och ombokningar sker via telefon eller avbokning med

ny kallelse utan möjlighet att påverka tiden. Det vill Moderaterna ändra på. När du har fått en remiss, ska du fritt kunna boka om den digitalt utan att behöva ha kontakt med olika avdelningar eller vårdgivare. Genom smarta datasystem ska den som har flera vårdbesök hos olika specialister hos samma vårdgivare, ska dessutom kunna få dessa tider rygg i rygg samma dag för att minska tiden personen exempelvis behöver vara borta från arbetet.

- 3. Kraftigt höjd uteblivandeavgift.** Genom att göra det lätt att både boka tid och boka om tid, samt se informationen på ett ställe finns det få legitima skäl att missa en bokad tid. Vi anser att den samhällsekonomiska skada en missad tid utgör kombinerat med ett starkt incitament för den enskilde att vara följsam till reglerna motiverar en uteblivandeavgift om 1000 kr.

1.3.7 Ge mer vård till fler

Region Stockholm behöver mer vård genom fler aktörer, inte färre, som aktivt kan ge så många som möjligt vård utanför akutsjukhusen. Därmed ska den som verkligen behöver akutsjukhusens resurser snabbt också kunna få det. Region Stockholm måste värna om de många vårdmottagningar som idag finns i Stockholms vårdutbud. Att genomföra ogenomtänkta besparingar av symbolisk och ideologisk karaktär är skadligt. Den så kallade omställnings- och avvecklingsplanen som beslutats i Region Stockholm riskerar att drabba patienterna mycket negativt. Påverkan är på över 200 vårdmottagningar som tillsammans står för över 2,2 miljoner patientbesök.

Stora förändringar och återtagande i egen regi av hela eller delar av vårduppdrag kräver mycket administrativa resurser, vilket inte är prioriterat. Därtill innebär det betydande produktionsbortfall och ökade kostnaderna.

Svaga och sköra gruppers vård och rehabilitering behöver värnas. Vårdvalet intensivträning för rörelsehindrade har möjliggjort en god rehabilitering, träning och erbjuder också konduktiv pedagogik för patientgruppen, något som är unikt för Stockholm och ska således finnas kvar. En avveckling ökar oro och lidande för patientgruppen.

Tillgänglighet på sjukhus och till hjälpmedel för funktionshindrade ska vara god i Stockholm.

1.3.8 Skärp vårdgarantin

Med den nya regeringen och dess prioriteringar har landet åter att se fram emot en politik som verkar för att aktivt kapa sjukvårdsköer i hela Sverige, i stället för att köställa fler invånare. Människors postnummer ska inte avgöra huruvida man får vård och behandling inom vårdgarantins gräns eller ej. Patienter ska kunna välja vårdgivare i både den öppna och slutna specialistvården i hela landet och om en region inte lyckas erbjuda vård i tid ska en annan region eller privat vårdgivare kunna ta över.

Region Stockholm ska vara en föregångsregion för att påvisa betydelsen av korta väntetider till vård. Tidig upptäckt räddar fler liv. Därför ska den regionala vårdgarantin om första besök till specialistvård inom 30 dagar bevaras och en ny regional vårdgaranti om 60 dagar från den dag man blivit bedömd i specialistvården tills man får en behandling/åtgärd införas 2024. Det korrelerar väl med den statliga intentionen om att skärpa också den nationella vårdgarantin och införandet av en nationell vårdförmedling. Under 2022 genomfördes över 50 procent av alla operationer- och åtgärder i Region Stockholm. Stockholm måste återta och återupprätta rollen som Sveriges mest vårdproduktiva region.

För att på riktigt kunna utöva sin valfrihet måste patienten kunna jämföra mellan olika alternativ och göra ett medvetet val. Det måste bli enklare att jämföra vårdtjänster, både i regionen och i hela landet. Sverige behöver införa en nationell patientportal för att hitta och jämföra vårdgivare, väntetider och kvalitet. Region Stockholm ska vara delaktig i det nationella arbetet med att ta fram en jämförelsetjänst, en patientportal som möjliggör för invånare att jämföra olika vårdgivare. Detta ska gälla såväl upphandlade aktörer som egenregi.

1.3.9 En tillgänglig akutsjukvård för hela länets behov

För den som är i behov av akutsjukvård ska ett snabbt och tryggt omhändertagande finnas tillgängligt så nära patienten som möjligt. Därför erbjuds det akuta omhändertagandet på flera olika nivåer, beroende på patientens behov.

Väntetiderna på länets akutmottagningar måste minska. Genom att öppna ytterligare vårdplatser kan flödena från akutmottagningar till vårdavdelningar och vård utanför sjukhusen förbättras och vistelsetiderna på akutmottagningarna kortas. Med fler vårdplatser och en ökad viktning av sjukhusavtalen till att utföra vård i stället för administration kan tillgängligheten bli så pass god att målet om att fyra av fem ska få vård inom fyra timmar på ett akutsjukhus nås.

Kostnadsökningstakten inom hälso- och sjukvården, inte minst på akutsjukhusen, är fortsatt hög. Prioriteringar av vårdens resurser krävs liksom att säkerställa effektiva vårdkedjor och att vård ges på lägsta effektiva nivå för varje patient. Vidare måste den administrativa belastningen i vården minska och digitaliseringens möjligheter att underlätta arbetet tas tillvara. Hälso- och sjukvårdsnämnden samt Primärvårdsnämnden behöver säkerställa att kraven i beställning och på uppföljning är rimliga på samtliga vårdgivare, och fokuserar på vad som ska uppnås, mer än detaljstyra hur uppdrag utförs. Akutsjukhusens avtal bör under 2024 revideras med ökat fokus på att genomföra fler operationer och behandlingar. Detta för att också ta höjd för skärpt vårdgaranti. Vidare bör forskning på hälsoekonomi utgöra en del av ersättningsmodellen, exempelvis i form av procentuell målrelaterad ersättning.

Hälsoekonomiska utvärderingar stärker professionens möjligheter att kunna prioritera mellan såväl behandlingar som förebyggande insatser, som ger mesta möjliga hälsa till befolkningen, givet tillgängliga resurser.

Det är av avgörande betydelse att det sker utveckling av akut dagvård, poliklinisering, förbättrade vårdkedjor. Sommaren 2023 utgjorde en lugnare sommar för hälso- och sjukvården. En betydande anledning till detta är utökade platser inom ASIH och fler öppna geriatriska vårdplatser utanför akutsjukhusen. Samarbetet med de geriatriska mottagningarna samt äldreomsorgen och särskilda boenden i länets kommuner behöver fortsatt stärkas för att minska undvikbara återinläggningar på sjukhusen. Vidare ska arbetet med den positiva utvecklingen av Avancerad sjukvård i hemmet fortsätta, för att i högre grad kunna frigöra resurser på akutsjukhusen och ge patienter möjlighet till avancerad vård i hemmet när så är möjligt. De patienter som inte behöver akutsjukhusets resurser ska erbjudas vård hos andra vårdgivare.

Omhändertagandet och bemötandet av personer med funktionsnedsättning inom vården ska förbättras.

Sjukhusclownerna är ett uppskattat inslag i Stockholms sjukvård för sjuka barn. Vi vill nu se att fler Elsa, Batman och Wonder Woman och andra superhjältar ska kunna besöka barn i behov av inneliggande vård.

1.3.10 Fler akutsjukhus med toppkvalitet som S:t Görans sjukhus

Region Stockholm har avtal med Capio S:t Görans sjukhus om att bedriva akutsjukvård som sträcker sig till och med 2026. Mångfald och

valfrihet bidrar till utvecklingen av vården i form av nya arbetssätt och effektivt resursutnyttjande. Mellan 2016 – 2021 ökade antalet medarbetare på Södersjukhuset, Danderyds sjukhus och Södertälje sjukhus, och sjukhusen intäkter ökade kraftigt, men mängden utförd vård har stått stilla eller i vissa fall även sjunkit. Capio S:t Görän uppvisar dock helt andra resultat, vilket illustreras av att kostnadsutvecklingen på de egendrivna sjukhusen varit ungefär tre gånger högre än på S:t Görän sedan 2014. Capio S:t Görän har utsetts till ett av landets bästa sjukhus, bland annat av Dagens Medicin. Det är av vikt att regionens sjukhus fortsatt konkurrensutsätts. Upphandlingen av S:t Görans sjukhus påbörjades under 2023 och tilldelning förväntas under 2024.

1.3.11 Fler ska få ta del av Stockholms vård

Vården i Region Stockholm är bland den bästa både i Sverige och i världen. I Stockholm finns världsledande forskning och mycket skickliga medarbetare som ligger i framkant i medicinskt kunnande och avancerade nya behandlingsmetoder. Fler människor ska få möjlighet att ta del av vården i Stockholm, vilket också rimmar väl med regeringens arbete med den nationella vårdförmedlingen och en tillgång till jämlik vård för landets alla invånare. Karolinska Universitetssjukhuset, som ett av världens bästa sjukhus, bedriver också vård till hela Sveriges befolkning och tar emot utlandspatienter. Regionens akutsjukhus ska erbjuda mer såväl utomlans- som utlandsvård, givetvis efter att ha givit en god vård i tid för patienter boende i Region Stockholm. Det innebär ytterst att skattebetalarna får bästa möjliga effekt av de investeringar som gjorts i nya byggnader och avancerad medicinteknik, samtidigt som sjukhusens ekonomi blir starkare av ökade intäkter. Det innebär även ett bättre resursutnyttjande i den infrastruktur, medicinteknik och fastigheter som gjorts. Under 2024 ska ökning ske av såld vård med 10 procent och kontinuerligt öka över planperioden. Dispens från hyrstoppet ska ges, om så behövs, för att utföra vård på uppdrag av andra regioner eller utlandspatienter. Fördelning på nämnder och bolag görs i ärendet Avstämning av Budget 2024.

1.3.12 Utveckla närakuterna för barn och vuxna

Regionens närakuter för barn och vuxna har bidragit till att omhänderta stora patientvolymerna från de stora akutmottagningarna och den utvecklingen måste fortsätta, genom att etablera ytterligare närakuter i de områden där de kan verka avlastande gentemot de stora akutsjukhusens mottagningar. Hittills har elva närakuter öppnats i Region Stockholm och ytterligare två beslutades om i hälso- och

sjukvårdsnämnden 2022 som planerades öppna i Järfälla och Skärholmen. Arbetet har nu avbrutits. Det är viktigt att dessa två närakuter öppnar 1 juli 2024 för att öka tillgängligheten till akut vård. Det skulle innebära stora fördelar för de närboende samtidigt som länets akutmottagningar avlastas, vilket leder till kortare väntetider för många patienter. Närakuten på Hötorget som idag omhändertar närmare 35 000 besök per år ska finnas kvar.

Närakuterna bemannas med allmänläkare eller akutläkare. För att nå nästa steg i avlastningen av de stora akutmottagningarna och underlätta kompetensförsörjningen av allmänspecialister på vårdcentralerna, behöver hälso- och sjukvårdsnämnden undersöka möjligheten till differentierad kompetens på närakuterna. Det kan handla om att öppna upp för fler specialiteter, men också underläkare vilka, idag ofta tjänstgör på de stora akutmottagningarna.

1.4 Kvalitet, lärande och innovation i sjukvården

1.4.1 Långsiktighet för Stockholms fysioterapi

Arbetsförhållandena för fysioterapeuter i Stockholm har varit ansträngande på senare tid. För att både kontrollera kostnader och bibehålla god tillgänglighet och arbetsmiljö, måste nuvarande avtal för primärvårdsrehabilitering ses över och en ny ersättningsmodell behöver införas. Detta är nödvändigt för att förbättra villkoren för klinikerna och öka kvaliteten och tillgängligheten i vården för patienter. Specialiserad fysioterapi, särskilt för patienter som genomgått neurologisk eller cancerbehandling, måste också stärkas i regionen. Det behövs fler incitament för fysioterapeuter att ha avtal med Region Stockholm inom specialiserad fysioterapi.

Primärvårdsnämnden ska utveckla avtalen inom primärvårdsrehabilitering och specialiserad fysioterapi med en översyn av respektive ersättningsmodeller och nivåer.

1.4.2 Experiment gör vården dyrare och sämre

Patienter blir sällan friskare av att vänta i allt längre sjukvårdsköer. Snarare riskerar sjukdomen att förvärras och patienten utstå onödigt lidande. Stockholmarna har inte råd med stora och ideologiskt

motiverade omorganisationer som innebär att mer pengar läggs på dyra konsulter och administrativa omorganiseringar.

Vården behöver arbetsro så att medarbetarna kan ägna sig åt kärnuppgiften: att behandla, bota och förbygga sjukdomar hos länets invånare. Nedläggning och avveckling av klanderfria tillika fullt fungerande uppskattade vårdmottagningar och verksamheter är ett slöseri. I svåra ekonomiska tider med växande sjukvårdsköer kan inte ideologiskt motiverade och dyra nedläggningar samt övertagande av verksamhet i egen regi gå före patienternas rätt att få välja vård i tid. Därför införs ett socialiseringsstopp i vården för att frigöra resurser till kärnverksamhet.

1.4.3 Nolltolerans mot aktörer i vården som fuskar

Flera samhällsfunktioner är i dag utsatta för organiserad brottslighet, varför det är viktigt att även Region Stockholms verksamheter stärker vaksamheten på dessa risker. Det ska råda nolltolerans mot oseriösa aktörer, och vårdgivare eller vårdaktörer som medvetet bryter mot regelverk ska utestängas från alla andra vårdavtal. Alla vårdgivare inom LOV, inklusive regionens egendrivna mottagningar, lyder under samma regler och verkar på samma förfrågningsunderlag. Moderaterna initierade arbetet Fuskjägarna i Region Stockholm under mandatperioden 2018-2022, för att stävja välfärdsbrottsligheten. Det är en viktig verksamhet som gör prioriterade insatser för att skattebetalarnas pengar används på rätt sätt.

För att stärka Region Stockholms avtalsuppföljning och granskning av vårdgivare som har avtal med regionen ska Hälso- och sjukvårdsnämndens och Primärvårdsnämndens arbete med att stävja fusk och motverka brott intensifieras samt att regionens samverkan med relevanta brottsbekämpande myndigheter fördjupas.

1.4.4 En lärande beställare av hälso- och sjukvård med fokus på kvalitet

I tider av ekonomisk tillbakagång måste regionens utvecklingsförmåga att arbeta mera effektivt stärkas. Det krävs väl underbyggda fakta, kunskap och utredningsmaterial för att kontinuerligt förbättra vården för våra invånare, så att fler kan ges hjälp i tid, på rätt plats och erhålla rätt medicinsk behandling till rätt pris. Det handlar om att få så mycket vård som möjligt för varje skattekrona och vars resultat bör följas upp på patientnivå; blev patienten frisk och kan patienten exempelvis återgå till

arbete. Genom att följa patientbaserade vårdutfall för att titta på kostnader för de patienter som det har gått extra bra för, jämfört med de som inte gått så bra kan regionens beställare lära sig mer och för att kostnadsoptimera bästa behandlingen.

Det är omöjligt att kunna konstatera att ett vårdområde är dyrt eller har hög kostnadsutvecklingstakt utan att veta hur det faktiskt har gått för patienterna. För att detta ska bli verklighet måste regionens beställarnämnder av hälso- och sjukvård bli och agera som en kontinuerligt lärande organisation som ständigt strävar till förbättring. Beställarstyrningen behöver därför utvecklas och Hälso- och sjukvårdsnämnden samt Primärvårdsnämnden måste därför ta en mer aktiv roll i beställaruppdraget. Detta innebär en ökad tydlighet i styrningen som syftar till höga kvalitetskrav i förfrågningsunderlag, avtal, prestationsersättning, uppföljning och dialog.

1.4.5 Sociala utfallskontrakt för att förbättra hälsan

Sociala utfallskontrakt kan användas för att på ett brett sätt motverka och förebygga ohälsa i befolkningen. En grundpelare i sociala utfallskontrakt är att förbättrade sociala och hälsomässiga utfall ska leda till en ersättning till involverade parter och besparing av offentliga resurser. Det regleras genom ett kontrakt mellan utfallsansvarig och investerare. Ett så kallat utfallskontrakt.

Region Stockholm ska bredda och utveckla arbetet med sociala utfallskontrakt. I ett nästa steg ska en riktad satsning genomföras för att minska ohälsan, som i många fall leder till behov av hjärtsjukvård, i Södertälje. De riskfaktorer som förknippas med hjärtinfarkt handlar om högt blodtryck, fetma men också levnadsvanor så som dålig kost, låg fysisk aktivitet och rökning.

Via ett socialt utfallskontrakt binder sig den utfallsansvarige gentemot en investerare att leverera specifika insatser och sträva efter definierade mål för målgruppen. Ersättningen är rörlig och baserar sig på resultatet, som följs upp och analyseras noga, vilket ska öka incitamenten för vårdgivare delaktiga i utfallskontraktet att få och hålla människor friska. Det innebär att fler patienter som vårdgivaren lyckas hålla friska också avspeglar sig i ersättningen.

1.5 Specifika behov och fokusområden i sjukvården

1.5.1 Friska invånare ökar våra gemensamma resurser till hälso- och sjukvården

Patienter blir sjukare av att stå i sjukvårdsköer. Vård efter behov är sedan länge stadsefast i hälso- och sjukvårdslagen och ska efterföljas. Vi kan aldrig acceptera ett system där man måste kvala sig in som tillräckligt sjuk för att erhålla sin vård. De skapar onödigt lidande och minskar livskvaliteten för patienten. I avsaknaden av tidiga insatser riskerar patienten mer lidande samt att tyngre behandlingar längre fram är dyrare. Dessutom kan en obehandlad diagnos eller åkomma hålla borta patienten längre ifrån arbetsmarknaden där denne i normala fall annars arbetar och betalar skatt. Det är negativt både för den drabbade och samhället i stort. Region Stockholms vård ska präglas av hög tillgänglighet och korta vårdköer. För att vårdens resurser ska räcka till fler behöver fokus på det preventiva arbetet stärkas. Allra bäst för invånaren och samhället är förstås om människor i högre grad får hjälp att hålla sig friska.

1.5.2 Samordnad vård för äldre

För äldre medborgare som drabbats av åldrandets sjukdomar eller kroniska åkommor blir kontinuitet och sammanhållning mellan vård- och omsorgsinstanserna än mer viktigt. Ingen ska behöva åka till en akutmottagning om läget inte är akut och behöver lösas med akutsjukhusets kompetens och resurser. Såväl den äldre som bor hemma som för den som bor på särskilt boende ska det finnas en fast vårdkontakt som kan göra bedömning av medicinska behov. Äldre ska känna trygghet med att vården i dess olika delar fungerar, där vårdcentral, basal och avancerad hemsjukvård, geriatrik och kommunernas omsorg verkar i ett väl sammanhållet nätverk och där tillgången till äldrepsykiatrisk kompetens är god. Äldre patienter ska erbjudas en fast och namngiven läkarkontakt hos sin vårdcentral för att säkerställa att det alltid finns en enkel väg in i vården.

För äldre som har svårt att själva ta sig till vården finns möjlighet till vårdinsatser i hemmet och vid behov av akut vård, ska vården kunna hänvisa patienter direkt till en geriatrisk klinik. Fler ska kunna vårdas i hemmet, exempelvis genom nya och mer sammanhållna uppdrag för ASIH (Avancerad sjukvård i hemmet), SÄBO (Särskilt boende), hemsjukvård och jourläkarbilar. De många nya vårdplatser som under den senaste mandatperioden öppnat inom vårdval Geriatrik tillsammans med de utökade platserna inom ASIH är det som i mångt och mycket

räddat akutsjukhusen genom att verka avlastande. Det är dessutom, inte minst, bättre för patienterna.

För att kunna ha en god täckning av ASIH behövs ersättningssystemet för ASIH uppdateras så att det tar hänsyn till längre avstånd och högre kostnader i områden som är mer glesbefolkade. Detta ska syfta till att ge alla en likvärdig vård i Stockholmsregionen. Idag är ersättningen till ASIH eftersatt. Genom att revidera avtalen och skapa bättre förutsättningar för att än fler vårdplatser kan öppna, kan regionen i slutändan både spara resurser och också frigöra mer kapacitet på akutsjukhusen. Utfallet blir bättre för både patient, sjukhus och regionen som helhet.

Ett väl integrerat samarbete mellan Region Stockholm och kommunerna i fråga om omsorg och hälso- och sjukvård är central i vården av äldre. De som bor på kommunernas särskilda boenden, SÄBO, tillhör de äldsta, sjukaste och sköraste i samhället. Region Stockholm behöver som huvudman för läkarinsatserna säkerställa att de håller en kvalitet som svarar mot den enskildes behov, med bibehållen god boendemiljö. Region Stockholm behöver tillsammans med kommunerna stärka sin samverkan för att minska glappet som lätt uppstår genom huvudmannagränsen för äldres vård och omsorg, men regionen måste också själv förbättra samverkan inom regionfinansierad vård runt denna patientgrupp. Region Stockholm ska också initiera samtal med regeringen om behov av ändrad lagstiftning kring att dela journaler mellan vården och omsorgen, för att en sammanhållen vård ska kunna fungera sömlöst i praktiken.

Valfriheten ska inte försvinna för att man blir äldre. Alla, även seniorer och dess anhöriga, ska kunna göra ett aktivt val av vårdgivare för att hitta den som matchar ens behov och önskemål bäst och på så vis kunna känna sig trygga. För många patienter är det livsviktigt att slå vakt om friheten att kunna välja utförare inom läkarinsatser i särskilt boende, avancerad sjukvård i hemmet, geriatrik men också specialiserad palliativ slutenvård. Det behöver ges möjlighet att få behålla sin tidigare läkare, när man flyttar in på ett SÄBO.

1.5.3 Kvinnosjukvård i Region Stockholm

Moderaterna välkomnar de nationella satsningar på kvinnosjukvården som möjliggörs genom Tidöavtalet och regeringsförklaringen. Sverige och Stockholm behöver en mer offensiv satsning kring kvinnors hälsa och sjukvård. Vi kan aldrig acceptera det rådande läget där kvinnor ofta

måste uttrycka mer smärta och lidande för att få samma vård som män. Det leder bara till att de får mindre uppmärksamhet och resurser för sina hälsoproblem. I Tidöavtalet nämns bland annat:

- Ökade medel för forskning om kvinnors sjukdomar och hälsa.
- Stärkt vård för sexuellt våldsutsatta, såväl barn som vuxna.
- Satsning på vård för migrän, endometriosis och klimakteriebesvär.
- Utbildningssatsningar, myndighetsuppdrag och budgetsatsningar för jämställd vård.

Region Stockholm ska implementera dessa satsningar på ett lokalt plan.

1.5.4 En kvinnohälsa att lita på

Kvinnor lever i snitt längre än män och har hälsosammare levnadsvanor, ändå skattar män den egna hälsan högre än vad kvinnor gör. Kvinnor upplever att de glöms bort i vården och har svårt att få rätt vård och diagnos för besvär med kronisk smärta, som endometriosis, eller besvär kopplade till klimakteriet. Det är också bevisat att kvinnor och män kan få olika symptom och behöva olika typer av behandling vid sjukdomar som inte är könsspecifika, som hjärtinfarkt.

I Stockholm ska ingen kvinna känna sig bortglömd eller förbisedd av vården. I Region Stockholm ska det finnas tillräcklig kunskap och tillräckliga resurser för att ta hand om såväl typiska kvinnosjukdomar som symptom som kan skilja sig åt mellan män och kvinnor. Vården för klimakteriebesvär, utmattning och smärta samt migrän måste stärkas för att fler ska få rätt hjälp snabbare. Även forskningsläget och vården för de som drabbats av ME/CFS (Myalgisk encefalomyelit/Chronic Fatigue Syndrome) behöver utvecklas, inte avvecklas. Mer forskning kring kvinnors sjukdomar och hälsa behöver komma till.

Migrän och andra neurologiska sjukdomar drabbar också i högre grad kvinnor. Tyvärr är bristen på specialiserade neurologer stor och köerna alldeles för långa. Att stänga ner de få mottagningar som finns i Regionens öppenvård vore oklokt, särskilt då det heller inte skulle spara några resurser, snarare blir vården dyrare inne på sjukhusen samtidigt som Regionen skulle tappa värdefull kompetens.

Samtidigt riskerar kvinnohälsan att försämrans när den gynekologiska vården står inför besparingar. Därför avsätter Moderaterna 20 miljoner kronor till allt stärka kvinnors hälsa.

1.5.5 Stärkt omhändertagande efter sexuellt våld

Ett betydande jämställdhetsproblem i vår samtid är alla de, framför allt kvinnor, som utsätts för sexuella övergrepp och som inte heller får den vård och det stöd de skulle behöva. I Region Stockholm finns idag Sveriges enda akutmottagning för våldtagna på Södersjukhuset, där brottsoffret blir omhändertaget i ett akut skede för både vård och bevisning. Den som blivit utsatt för ett sexuellt trauma löper långt mycket högre risk för självmord. Det är viktigt med ett snabbt och bra omhändertagande av den som blivit utsatt och att säkra bevisning. Den beslutade satsningen i budget 2022 på sexuellt våldsutsatta ska fortsätta byggas ut.

Ett stort samhällsproblem är att för många kvinnor är hemmet en farlig plats. Region Stockholm har gjort en så kallad väntrumsenkät som besvarats av över 6000 kvinnor som besöker regionens barnmorskemottagningar. Studien visar att hela åtta procent just nu lever med våld i en nära relation och i ett livstidsperspektiv drabbas hela en av fyra kvinnor.

Våldet kan handla psykiskt, fysiskt och eller sexuellt våld. Det finns ett starkt samband mellan våldsutsatthet och fysisk och psykisk ohälsa. Den vanligaste förövaren är en före detta eller nuvarande partner. Det kan också handla om en släkting som är förövare. En övervägande majoritet av de kvinnor som fått frågor om våldsutsatthet inom hälso- och sjukvården är positiva till att få frågan. Två tredjedelar av de kvinnor som berättar om våldsutsatthet uppger att de fått hjälp och stöd, ofta genom samtalskontakt, men det räcker inte utan alla kvinnor måste få den hjälp och stöd de behöver.

Det behöver även finnas ett bra omhändertagande och hjälp med bearbetning för den som berättar om sitt trauma långt senare. Det icke-akuta omhändertagandet behöver därför utökas och förbättras och kompetensen vad gäller omhändertagande av patienter som lider av svår PTSD efter sexuellt övergrepp måste stärkas. Region Stockholm ska därför tillsammans med den samlade kompetens som idag finns i Stockholm, inrätta ett Centrum för sexuellt våldsutsatta. Det är viktigt att regionen vid inrättande verkar för att kunna arbeta överskridande mellan både kommunala och regionala huvudmän.

1.5.6 Sveriges bästa graviditets- och förlossningsvård

Som första region i Sverige genomförs i Stockholm reformen en barnmorska per födande i aktiv fas. Målet nåddes under 2022. Det är

viktigt att alla de åtta punkterna i det av fullmäktige beslutade programmet för utvecklad förlossningsvård fullföljs.

Blivande föräldrar ska uppleva vården under och efter en graviditet som trygg och erbjudas stöd för att ta ansvar för sin egenvård. Verksamheter inom mödravården ska kunna ta emot akuta besök både fysiskt och digitalt.

Region Stockholm ska erbjuda individuellt anpassad förlossningsvård med närvaro av utbildad personal för stöd under förlossning och eftervård. Det förstärkta amningsstödet med nya amningsmottagningar är en viktig del av eftervården.

Kompetensförsörjningen och en god arbetsmiljö är viktig för en fortsatt hög kvalitet i förlossningsvården. Åren 2022–2024 tillförs totalt 550 miljoner kronor för att stärka förlossningsvården i länet. Satsningen har fått namnet åttapunktsprogrammet och målet med förändringen är tydligt: bättre arbetsmiljö, mindre stress för medarbetarna på förlossningsklinikerna och samtidigt ökad trygghet för de födande som ger högre kvalitet och färre förlossningsskador. Varje klinik utvecklar sin verksamhet så att den passar deras förutsättningar och behov. Capio St Görans nya förlossningsklinik kommer också fullt utbyggd att kunna ta emot 4000 födande per år, vilket kommer att minska trycket på övriga förlossningskliniker i Stockholm.

Kompetensförsörjningen är mycket viktig för en fortsatt hög kvalitet i förlossningsvården. Fler ska kunna utbilda sig från sjuksköterska till barnmorska med full lön under utbildningstiden och möjligheten till rotationstjänstgöring, med arbete fördelat både på förlossningsavdelning och barnmorskemottagning, ska fortsätta implementeras.

Projektet Min Barnmorska, som har riktats till förlossningsrädda kvinnor, har utvärderats och preliminära resultat visar en lägre andel kejsarsnitt och en attraktiv arbetsmodell för barnmorskor. Vårdformen innebär att samma barnmorskor följer den gravida kvinnan genom hela vårdkedjan. Min Barnmorska har under 2022 permanentats och utökats, för att fler förlossningskliniker ska kunna erbjuda vårdformen.

Hela vårdkedjan behöver fortsätta stärkas, både före, under och efter förlossningen.

1.5.7 Tidigare insatser och bättre tillgänglighet till psykiatrin

Den psykiska ohälsan är ett växande problem i länet och självmord är den vanligaste dödsorsaken bland unga i åldern 0–24. Region Stockholm ska arbeta både för att förebygga och upptäcka psykisk ohälsa tidigare än idag. Det ska vara lätt att komma i kontakt med psykiatrin och den som verkligen behöver specialistpsykiatrins resurser ska få det snabbt.

Genom att tidigt identifiera riskfaktorer hos individer och ge snabb hjälp och behandling minskar risken för långa och omfattande insatser hos psykiatrin. Vårdcentralen ska vara första vägen in för alla som behöver hjälp med sitt psykiska mående. Fler digitala kontaktsätt och vårdformer ska användas för att uppmuntra och förenkla för fler människor att söka vård, inte minst barn och unga, som är i behov av samtalsterapi. Samverkan mellan vårdcentralerna och elevhälsan måste öka, för att nå tidiga och sammanhållna insatser vid ohälsa bland barn och unga. Alla högstadieskolor i Stockholmsregionen erbjuder ett program Youth Awareness of Mental Health (YAM), som är en hälsofrämjande insats som förebygger psykisk ohälsa och förebygger självmord.

Utvecklingen av vårdköerna till Barn- och ungdomspsykiatrin, BUP är oroande. För den som behöver specialisthjälp måste tillgängligheten öka, bland annat genom att större fokus läggs på att träffa patienter och minska administration och sådant som tar tid från patientbesöken.

En alltför hög andel unga kvinnor lider också av psykisk ohälsa varför Moderaterna också prioriterar att stärka Stockholms psykiatriska vård i flera led. Särskilt viktig är uppdraget att utöka vårdutbud och tillgänglighet kring ätstörningsvården, som tyvärr framförallt drabbar många unga kvinnor. I det läget är det oansvarigt att stänga ner fullt fungerande vårdmottagningar, när Region Stockholm istället borde verka för att fler mottagningar med kompetens inom ätstörningsområdet öppnar för att kunna beta av den långa och växande vårdkön. För att korta köerna till ätstörningsvården behöver fler aktörer få bedriva vård på området. De, ofta unga tjejer, som väl söker hjälp har inte råd att vänta en dag för länge på att sjukdomen ska eskalera och därför ska vårdval med LOV, införas inom ramen för den öppna ätstörningsvården.

Fler aktörer ska kunna bedriva subspecialiserad ätstörningsvård inom Region Stockholm för att öka tillgängligheten och minska vårdkön, framförallt för barn- och unga. På kort sikt genom en snabbupphandling av ätstörningsvård och därefter införande av ett valfrihetssystem.

1.5.8 Ett samlat regionsjukhus centralt för barn och ungas psykiska ohälsa

Det behövs ett samlat specialistsjukhus centralt och lätt tillgängligt i Stockholm för barn och ungas psykiska ohälsa som samlar flera kompetenser och verksamheter under ett och samma tak. Det handlar om BUP:s akutmottagning, Maria Ungdoms akutmottagning samt Stockholms centrum för ätstörningar, för att det ska vara så enkelt som möjligt för den med samsjuklighet att veta var den ska vända sig. Ingen ska behöva falla mellan stolarna eller bollas runt mellan verksamheter när den är som mest utsatt och skör.

1.5.9 24 timmars garanti för akut stöd till anhöriga

Psykisk ohälsa har de senaste åren ökat lavinartat i samhället och utgör i dag ett av vår tids största samhällsproblem. Som den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa tar omkring 1 200 personer sina liv varje år. Det innebär att 30 liv i veckan, eller ett liv var sjätte timme, släcks. Bakom varje siffra finns någons barn, förälder, vän eller kollega. Förutom att ett självmord utgör en tragedi och en förlust av ett människoliv, lämnas de anhöriga kvar i en krissituation där sorgen och saknaden kan vara mycket svår att hantera.

Region Stockholm ska gå i bräschen och skyndsamt tillsätta en resurs som arbetar med att säkerställa efterlevande anhöriga får den hjälp och de stöd som de behöver. Region Stockholm ska, på ett liknande sätt som Region Örebro gjort, ska tillsätta en resurs som, efter förmedling från framför allt blåljuspersonal, kontaktar efterlevande för att utreda vilket eventuellt vårdbehov de har och därefter hjälper till med att förmedla vården. Resursen bör även hjälpa till med information och stöd. Region Stockholm ska ha en ambitiös målsättning att stödet bör ha nått den efterlevande inom 24 timmar. Samt tillsäkra att långsiktigt stöd ges utefter den drabbades behov. Ett trauma efter en förlust av närstående kan pågå i många år.

1.5.10 Ett nytt cancerlöfte

För fem år sedan lanserades ett forskningslöfte i syfte att göra fler sjukdomar botbara och tillgängliga nya behandlingar till fler patienter. I stora delar är löftet idag uppfyllt.

Det är dags för nästa steg i arbetet för att stärka forskning, innovation och göra idag dödliga sjukdomar behandlings- och botbara. Därför ska Region Stockholm nu ta nästa kliv för att via forskning få fram nya

behandlingar och läkemedel som görs tillgängliga för patienter. Med nya kunskaper kan också sjukdomar förhindras genom förebyggande insatser.

I Sverige insjuknar över 60 000 vuxna och 350 barn i cancer varje år. Samtidigt har canceröverlevnaden blivit allt bättre, år för år. Prognosen för cancerpatienter i Sverige har utvecklats i positiv riktning och i dag överlever 7 av 10 som får en cancerdiagnos, mätt i hur många som lever 10 år efter diagnostillfället. I Stockholm är canceröverlevnaden på flera områden bäst i Sverige. Samtidigt finns det cancerformer där förbättringarna tyvärr avstannat i många år i såväl Sverige som övriga världen.

All cancer ska upptäckas och behandlas i tid. Ingen patient i Stockholm ska tvingas vänta i en vårdkö på utredning eller cancerbehandling, och forskningen ska ges bättre möjligheter. Därför ska fyra följande åtgärder införas genom ett nytt cancerlöfte för att förbättra cancervården.

Regeringen vill utveckla och förbättra den nationella cancerstrategin, som antogs 2009, för att säkerställa att Sverige förblir ett föregångsland inom cancervården. Därför har startskott tagits för att anta en ny cancerstrategi och det pågår ett intensivt arbete. Cancer är en högt prioriterad fråga för regeringen, och trots goda resultat anser regeringen att det finns mer att göra. Jämlikheten inom vården ökar, men det finns fortfarande till exempel skillnader mellan olika socioekonomiska grupper vad gäller deltagande i cancerscreening. Utvecklingen av hantering av hälsodata gör att cancervården står inför ett möjligt paradigmskifte. Genom att säkert och effektivt dela denna data kan ny forskning tas fram och framsteg göras inom både cancervården och vården i stort.

1.5.11 Utveckla förebyggande åtgärder för cancer

Minst 30 procent av all cancer kan förebyggas med hälsosamma levnadsvanor. I Sverige innebär det att nära 20 000 cancerfall per år skulle kunna förhindras. Mat- och levnadsvanor grundläggs tidigt och vi vet i dag att vad vi äter som barn har betydelse för hälsan genom hela livet.

Just nu pågår en världsunik preventiv satsning i Stockholm. Region Stockholm har skapat en hälsoobligation för att utveckla arbetet inom socialt entreprenörskap och social finansiering. Obligationen fungerar så att återbetalningen och räntan är kopplad till hur framgångsrik den preventiva insatsen blir. Den nuvarande satsningen om att förebygga

diabetes och har uppvisat mycket goda resultat, där hälften av deltagarna inte längre befinner sig i riskzonen. Hälsoobligationer ska införas på flera områden, och särskilt rikta insatser mot barn som riskerar att drabbas av ohälsa och fetma.

1.5.12 Utvidgad screening och vaccination

Region Stockholm ska utöka satsningarna på screening och vaccination, och öppna för att införa det på fler områden. Livmoderhalscancer ska helt utrotas bland kvinnor i Stockholm. Efter pilotstudien ska en permanentning av lungcancerscreening övervägas och bana väg för ett nytt nationellt screeningprogram.

Det förebyggande arbetet inom cancer ska fortsätta med prevention och tidig upptäckt i fokus. De screeningprogram som erbjuds ska därför vara tillgängliga och bidra till ett högt deltagande i hela länet.

Tillgången till mammografi måste vara god i regionen. Alla kvinnor i Stockholms län som är mellan 40 och 74 år kallas till screeningundersökning vartannat år. Tyvärr saknas tillgång till tillräcklig vetenskapliga studier för att hälsoekonomiskt kunna påvisa fördelarna med att screena kvinnor också över 74 år.

1.6 Attraktiv kollektivtrafik som löser livspusslet

1.6.1 En kollektivtrafik att lita på – hel, ren, snygg, trygg och punktlig

Stockholmsregionen ska sträva efter att upprätthålla och utveckla en kollektivtrafik i världsklass. Vårt mål för trafikverksamheten i regionen ska vara att erbjuda invånarna en trafik som inte bara främjar människors rörlighet, resor och möten, utan också utgör grunden för hållbar tillväxt och utveckling. Detta samtidigt som den är flexibel nog att smidigt lösa de små pusselbitarna i människors vardag. Under 2022 rankades regionens kollektivtrafik som den näst bästa i världen enligt den internationella organisationen för kollektivtrafik, UITP. Det är en position vi värdesätter högt och kommer att försvara.

Samtidigt är vårt mål att sträva ännu högre när vi blickar mot framtiden. För att nå dit är det nödvändigt att vi upprätthåller en sund ekonomisk grund. Genom att göra detta kan vi inte bara bevara och vårda det vi redan

har, utan även kraftsamla för att utveckla och bygga ny infrastruktur för framtidens kollektivtrafik och rörlighet i länet. Dessutom ger en stabil ekonomi oss möjligheten att ta en mer aktiv roll i samhällsbygget när det kommer till kollektivtrafikens roll i samhällsbygget i stort. Vi är fast beslutna att fortsätta investera i och förbättra kollektivtrafiken i Stockholmsregionen, och vi ser en ljus framtid där den fortsätter att vara en av världens främsta.

Urbaniseringen och globaliseringen är fenomen som är här för att stanna. Dessa, tillsammans med den ökande elektrifieringen, digitaliseringen och automatiseringen av samhället, skapar en komplex mix av utmaningar och möjligheter. I detta sammanhang måste kollektivtrafiken våga ta en central och ledande roll i den pågående utvecklingen. Detta gäller både för att förbättra sig själv och för att bli en mer betydande del av samhället. Ska detta bli möjligt kommer samtidigt att krävas ett nytt och tydligare politiskt ledarskap för verksamheten.

Kollektivtrafiken måste inte bara utvecklas, den måste också effektiviseras för att kunna uppnå högre produktivitet och bättre användning av resurser. Det är genom att vara öppen för förändring och konkurrens som vi kan bygga en mer framgångsrik framtid för kollektivtrafiken. Tiden för gamla offentliga monopol och isolerade lösningar är förbi. Morgondagen kommer att formas i samarbete med operatörer, innovatörer och entreprenörer. Forskning och beprövad erfarenhet visar därtill entydigt att offentliga monopol och socialisering innebär en dyrare, mindre attraktiv samt mer stelbent verksamhet än vad som går att uppnå med alternativet.

Denna öppenhet innebär att vi måste vara villiga att förändras och vara redo att jämföra oss med andra. Genom konkurrens och smartare upphandlingar kan vi lägga grunden för utveckling och få bättre resultat med de resurser som skattebetalare och resenärer investerar i kollektivtrafiken. Det handlar också om att bryta ner gränserna mellan kollektivtrafik och nya, innovativa mobilitetslösningar. Öppenheten för digitala biljettlösningar och ökat samarbete är nycklar som kan öppna dörrarna till en ännu bättre möjlighet för människor att skraddarsy sina resor med kollektivtrafiken som kärna. Trafiknämnden ges i uppdrag att utveckla tre pilotprojekt för samverkan kopplad till mer integrerad mobilitet med kommuner, operatörer, näringsliv samt forskning.

Det är viktigt att förstå att politiska försök att begränsa människors rörlighet saknar legitimitet. Resandet är en grundläggande mänsklig aktivitet, och det är en viktig del av vårt samhälle. I visionen om ett fritt och öppet samhälle är resan både medlet och målet. Kollektivtrafiken har länge spelat en central roll i att möjliggöra dessa resor på ett klimatvänligt sätt.

Den har gett människor en möjlighet till rörlighet och sammanfogat vårt samhälle på ett sätt som tidigare generationer bara kunde drömma om. Kollektivtrafiken fungerar som en bro mellan människor, skapar möjligheter och är det kitt som håller samhället samman. Därför måste kollektivtrafiken också värnas från enögda nedskärningar som riskerar att påverka rörligheten negativt, minskar kollektivtrafikens attraktivitet samt därmed underminerar efterfrågan på hållbart resande.

1.6.2 Ett omtag för framtidens resande

Samhällsförändringar, som exempelvis ökad digitalisering, kan leda till förändrade resvanor. Det kan ske genom ett ökat distansarbete och utglesning av resande över dygnets alla timmar. Kollektivtrafiken måste vara lyhörd mot förändringar. Det är samtidigt en utveckling som står känslig inför såväl inre som yttre påverkansfaktorer. Fortsatt uthållighet och vilja till förnyelse kommer att bli avgörande för om den positiva utvecklingen ska fortsätta och förstärkas eller riskera att mattas av eller brytas. Att anpassa trafik för nya utmaningar och behov i befolkningen kommer bli nödvändigt, men det får aldrig bli fråga om att ensidigt skära ned i kollektivtrafiken.

1.6.3 2023 – ett förlorat år

Det senaste året har varit ett förlorat år för kollektivtrafiken i Stockholmsregionen. Resandet har inte återhämtat sig enligt tidigare positiva prognoser och faktiska utfall. I stället ser resandet ut att plana ut eller till och med minska i jämförelse med utgången av 2022. Detta sker hand i hand med minskad kundnöjdhet och ett ökat antal störningar i trafikutbudet. Antalet inställda avgångar har slagit rekord. Resenärernas förtroende sviktar och detta med rätta.

I stället för nya och innovativa lösningar för att återvinna och vinna resenärernas förtroende, bedrivs en planekonomisk nedskärningspolitik som ytterligare rubbar förtroendet för verksamheten. Denna utveckling måste brytas. Kommande år måste handla om att lägga om inriktningen i syfte att utveckla – inte avveckla – kollektivtrafiken i länet.

Inför 2024 bedöms ungefär en resenär av tio att fortsatt välja bort kollektivtrafiken. Det innebär i praktiken att resandet 2024 kan bli tio procent lägre än 2019. Den ambitionssänkningen för verksamheten är ohållbar och riskerar att föra in resandet i en ond spiral av bristande tilltro, efterfrågan samt allt sämre ekonomiska resultat.

Problembilden förstärkts, som ovan nämnts, också avseende utvecklingen under innevarande år. Under 2023 har resandet inte ökat i linje med den

historiska årliga tillväxten om cirka 1,6 procent per år. Tvärtom har utvecklingen stannat på drygt 80 procent mot 2019. Det är då extra viktigt att ställa om kollektivtrafiken snarare än att skära ned i den, för att locka tillbaka resenärer med nya behov. Moderaternas budget föreslår därför flera insatser i syfte att uppnå detta.

1.6.4 Utbud föder efterfrågan

Forskning och beprövad erfarenhet talar sitt tydliga språk: Utbud föder efterfrågan. Ett smart, genomtänkt och dynamiskt utbud kan därtill öka efterfrågan än mer. Detta gäller inte minst inom transportsektorn och avseende resor och transporter. Omvänt slår forskning och beprövad erfarenhet fast att minskningar eller begränsningar i utbudet minskar efterfrågan. Inte minst inom den forskning som resonerar kring begreppet och utfallet kopplat till så kallad inducerad trafik är detta tydligt. Ökad kapacitet på väg eller i kollektivtrafiken minskar enligt flera omfattande studier den uppoffring som förknippas med resan. När den uppoffringen blir lägre, ökar efterfrågan.

Extra intressant är att detta särskilt handlar om nygenererad efterfrågan, snarare än omfördelning av existerande, även om också omfördelning av befintlig efterfrågan är möjlig att uppnå. Forskning och beprövad erfarenhet slår även fast att utbud, kapacitet, tillförlitlighet mm har avsevärt större påverkan på efterfrågan än priset. Således är en positiv utbudselasticitet att föredra framför ett minskat utbud till förmån för viss priselasticitet. Detta tvärtemot vad som ofta hävdas i delar av den politiska debatten.

Flera tydliga exempel på evidens för detta går även att återfinna i Region Stockholms egen trafikverksamhet. Exempelvis ledde en gradvis utökning av kapacitet, turtäthet och nya lösningar i pendeltågstrafiken till att resandet ökade med över 40 procent mellan åren 2009-2018. Under samma tid ökade befolkningen med 16 procent. Enkom Citybanans öppnande och den historiska ökningen av trafikutbudet med 20 procent uppskattas ha ökat resandet med över 30 procent på bara något år. Detta i sin tur innebar att målet för resandet med länets pendeltåg år 2030 hade uppnåtts redan 2019.

Ett annat exempel utgörs av den unika samverkan för framtidens kollektivtrafik i Barkarbystaden. Där kunde smarta och dynamiska satsningar, tillsammans med framsynta kommunikationsinsatser, öka kollektivtrafikens marknadsandel från 45 procent till 67 procent på bara några år. Resandet med kollektivtrafiken ökade med hela 105 procent samtidigt som befolkningsökningen i stadsutvecklingsområdet uppgick till 60 procent.

Dessa utgör enbart två exempel på när ett smartare och effektivare resursutnyttjande och ett säkrat samt framtidsinriktat trafikutbud ökar resandet. Omvänt har vi det gångna året sätt hur ogenomtänkta nedskärningar eller kraftiga reduceringar i trafikutbudet skadat resandet och dess utveckling. Ett exempel utgörs av pendeltågstrafiken där trafikförvaltningen uppskattar att resandet minskat med två till tre procentenheter sett till resandet i kollektivtrafiken som helhet. Det motsvarar i sin tur ett intäktsbortfall på 200-300 miljoner kronor.

Moderaterna tror på kollektivtrafiken som idé. Därtill anser vi att forskning och beprövad erfarenhet utgör en viktigare vägvisare mot framtiden än gårdagens planekonomiska styrning av verksamheten och dess ekonomi. Därför vill vi slå vakt om trafikutbud, styra om det till effektivare och smartare lösningar där så är möjligt samt bibehålla kollektivtrafikens resurser. Vi motsätter oss aldrig effektiviseringar. Dock motsätter vi oss när nedskärningar i utbudet ensidigt sker i syfte att minska på kollektivtrafikens resurser, utan legitim förankring och konsekvensanalys.

1.6.5 Kollektivtrafiken ska utvecklas – inte avvecklas

För att stärka kollektivtrafiken och öka dess attraktivitet krävs inte bara uthållighet och förnyelse, utan även en strategi för att stimulera efterfrågan. Därför avsätter vi resurser i vår budget för att säkerställa att kollektivtrafiken kan fortsätta att fungera och leva upp till stockholmarnas förväntningar, även om resandet ännu inte har återhämtat sig till resande före pandemin. Satsningen är ämnad att möjliggöra att göra väl avvägda nysatsningar för att vinna nya resenärer. Därtill att ansvarsfullt kunna styra om delar av utbudet, där så är motiverat. Dock inte att minska kollektivtrafikens resurser sett till totalen.

Denna budget inkluderar också en nödvändig reserv för att undvika nedskärningar inom trafiken, vilka annars skulle kunna uppstå på grund av otillräckliga medel och kortsiktiga besparingskrav.

Det finns många utvecklingar av trafiksystemet som är önskvärda. Vissa är nödvändiga, såsom att bibehålla och utveckla direktbussar för att skapa redundans och robusthet visavi dagens icke-fungerande pendeltågstrafik. Andra kan möjliggöra helt nya reserelationer som vinner nya resenärer, vilka i dag saknar rimliga alternativ med kollektivtrafiken. Ett exempel på det sistnämnda utgörs av snabbgående tvärförbindelser i likhet med ambitionerna i Kollektivtrafikplan 2050.

För att möta ökade behov planerar vi också att införa nattrafik på pendeltågen under nätterna mot lördag, söndag och helgdagar, som ett första steg för att göra Stockholmsregionen ännu mer livfull dygnet runt och längre ut i kollektivtrafiksystemet. Trafiknämnden ges även i uppdrag att inleda ett samarbete med Mälardalstrafik i syfte att införa giltighet för SL-kortet på Mälartågen. I ett första steg genom en pilot för resande till och från Nykvarns station.

Totalt uppgår vår riktade satsning för bibehållen, utvecklad och smartare kollektivtrafik till 800 miljoner kronor 2024. Satsningen möjliggörs av att regeringens statsbidrag till sin andel tillförsäkras kollektivtrafiken, en tidigarelagd – men totalt sett lägre – taxehöjning än som föreslagits av vänsterstyret samt ökade intäkter och effektiviseringar i verksamheten där resenärspåverkan är minst. Satsningen för framtidens kollektivtrafik ska syfta till att bibehålla resenärer, vinna nya resenärer och utveckla trafiken. För största möjliga legitimitet och förankring ska avsatta resurser användas i nära och tät dialog med länets kommuner.

1.6.6 Ny teknik och nya arbetssätt gör trafiken smartare och effektivare

Vi strävar efter att skapa en smartare kollektivtrafik som kan dra ytterligare nytta av fördelarna med elektrifiering, digitalisering och automatisering. Genom att använda nya arbetssätt kan vi förbättra trafiken och servicen för resenärerna samtidigt som vi sparar resurser. Att försöka politiskt hindra teknisk utveckling är inte svaret på framtidens utmaningar. Tvärtom kan det leda till behov av besparingar, nedskärningar och smärtsamma omställningar längre fram. Automatiseringen av avgångssignaleringen på pendeltågen utgör ett tydligt exempel på en strukturförändring som är nödvändig inom transportsektorn, vilken i sin tur möjliggör att återinvestera de frigjorda resurserna i att säkerställa och utvidga trafiken, samt att rikta insatser mot ökad trygghet och service för resenärerna. Vi matchar upp den föreslagna satsningen för en bättre fungerande pendeltågstrafik omfattande totalt 75 miljoner kronor.

Vi kommer också att intensifiera utvecklingen och försöken med att automatisera delar av busstrafiken. Därför avsätts resurser för att bibehålla och utveckla arbetet med framtidens kollektivtrafik i den framväxande Barkarbystaden. Ny teknik, såsom kameror och sensorer, kommer att införas för att förbättra servicen på stationerna och effektivisera resursutnyttjandet, till exempel genom att optimera användningen av stationsvärdar och trygghetsresurser för resenärerna. Ett tydligt mål kommer att fastställas för digitaliseringen och automatiseringen av

kollektivtrafiken, liknande de mål som satts för elektrifiering och minskning av utsläpp, för att ange när och i vilken omfattning dessa framsteg bör genomföras.

Samarbeten med innovatörer och entreprenörer för att introducera ny teknik som är nära och till nytta för våra resenärer kommer vara prioriterat i en utvecklande kollektivtrafik. Ett konkret exempel är att göra det möjligt att ladda mobilen med hjälp av specialdesignade powerbanks ombord på alla pendeltåg. Vi planerar också att ta ett mer proaktivt steg i digitaliseringen av reklamutrymmen inom kollektivtrafiken, vilket förväntas generera betydande intäkter på kort och lång sikt. Genom att utveckla de kommersiella områdena i och runt kollektivtrafiken kommer vi att skapa ökade intäkter, förbättra belysningen och säkerheten, samt erbjuda förbättrad service och information till våra resenärer.

Samtidigt är det värt att konstatera att olika typer av märkningar och certifieringar som inte bidrar till resenärsnytta stjäl resurser från kärnuppdraget. I tider av ekonomiska utmaningar är detta allvarligt. Varje krona som kan användas för att säkra en trafik som rullar ska användas till det. Det bör vara allmänt känt att resa med kollektivtrafik är miljövänligt och regionens kollektivtrafik har varit banbrytande i hållbarhetsarbetet, därför avslutas märkningen Bra Miljöval samt att kollektivtrafiken övergår till märkningen fossilfri el. Därmed frigörs värdefulla resurser för att upprätthålla och utveckla trafiken.

Vi är fast beslutna att fortsätta med framtidsbygget och fullfölja våra planer för utbyggnaden av kollektivtrafiken. En säker elförsörjning kommer att ha stor betydelse för kollektivtrafikens möjligheter att utvecklas. Stabila och låga elpriser kommer att bidra till att hålla drifts- och utbyggnadskostnaderna låga. Genom att säkerställa dessa grundläggande resurser kan vi bygga en stark grund för en ännu mer effektiv och hållbar kollektivtrafik.

1.6.7 Resenärerna ska känna förtroende för att resa kollektivt

Vi sätter högsta prioritet på en ansvarsfull kostnadskontroll och strategiska prioriteringar för att säkerställa att kollektivtrafiken fortsätter att fungera smidigt, även med tillfälligt färre resenärer. Vi strävar efter att trygga biljettintäkterna på lång sikt samtidigt som vi investerar i både den befintliga och utökade infrastrukturen. Istället för att ta bort de ekonomiska skyddsnäten som tidigare har byggts upp runt kollektivtrafiken och riskera

nedskärningar eller plötsliga biljettprishöjningar, föreslår vi en ökning av biljettpriserna i linje med prisutvecklingen i samhället för att behålla kapacitet och redundans.

Även detta grundar sig i forskning och beprövad erfarenhet. Priskänsligheten är mindre än utbudskänsligheten. Därför är långsiktiga och måttfulla justeringar av taxan en bättre strategi än att genomföra nedskärningar. Vi strävar efter långsiktighet och uthållighet när vi möter kollektivtrafikens framtid. I motsats till nedskärningar i kollektivtrafiken vill vi satsa på en trafik som resenärerna kan lita på och att återfå tidigare resenärer samtidigt som vi lockar nya till kollektivtrafiken.

Under tidigare styre uppgav åtta av tio resenärer sig vara nöjda med kollektivtrafiken, och under 2022 uppnåddes en rekordhög nivå av kundnöjdhet bland SL-resenärerna, där hela 84 procent av resenärerna rapporterade att de var nöjda med kollektivtrafiken. Under kort tid har det nuvarande styret emellertid lyckats minska denna nöjdhet, särskilt inom pendeltågen, där endast hälften av resenärerna nu är nöjda jämfört med tidigare 90 procent.

1.6.8 Framtidsbygget fortsätter

Satsningen på att utöka kapaciteten inom kollektivtrafiken fortsätter med en omfattande och långsiktig strategi. Tunnelbanan, som utgör kärnan i kollektivtrafiken i regionen med sin stjärnstruktur, utökas genom utbyggnaden mot Barkarby, Nacka och Arenastaden, i enlighet med 2013 års Stockholmsöverenskommelse.

Samtidigt pågår arbetet med flera projekt inom Sverigeförhandlingen, enligt tidigareläggning och förskottering av tunnelbanan mellan Fridhemsplan och Älvsjö, Spårväg Syd och Roslagsbanan till City. Sammantaget byggs det 46 nya spårvägsstationer och 6 mil nya spår i länet. Planerna inkluderar också en förlängning av Roslagsbanan nordväst till Arlanda. Detta skulle skapa en tvärförbindelse mellan nordostsektorn och Arlanda och öka redundansen genom att erbjuda en alternativ direktresa till Arlanda från centrala Stockholm, samtidigt som det möjliggör vidare resor med tåg till platser som Knivsta och Uppsala.

Ytterligare investeringar görs vid bytespunkter och för att anpassa trafikstyrningssystemen. Utredningen av kollektivtrafikförsörjningen i Norra Djurgårdsstaden, inklusive en förlängning av Spårväg City till Ropsten, fullbordas enligt tidigare beslut i regionfullmäktige och kommer

att ligga till grund för fortsatta diskussioner om finansiering med relevanta intressenter. Det innebär att projekteringen av Spårväg City ska genomföras som planerat.

Regionen ska också inleda samtal om att bygga en Östlig förbindelse och utveckla kollektivtrafiken på spår. Målet är att bygga ut spårvägen mellan Djurgårdsbron och Ropsten via Loudden för att koppla ihop Spårväg City med Lidingöbanan. En sådan koppling, tillsammans med spårtrafik i en Östlig förbindelse, skulle skapa en ny spårvagnslinje som sträcker sig hela vägen från Solna till Lidingö. Det kommer att kräva ett aktivt ledarskap från regionen att göra detta möjligt.

Dessa investeringar, tillsammans med andra planerade projekt som utbyggnaden av Tvärbanan till Kista och Helenelund samt införandet av nya fordon på tunnelbanan, Roslagsbanan och Tvärbanan, kommer att bidra till att uppnå kollektivtrafikens mål genom att förbättra tillgängligheten, öka turtätheten och tryggheten samt minska trängseln. Det är dock av yttersta vikt att vi inte förlorar sikten för nuvarande behov i jakten på framtida utbyggnad. Ett växande trafiksystem kräver ökad satsning på underhåll för att säkerställa att det nuvarande systemet fungerar pålitligt. Särskilda resurser avsätts därför för underhåll och driftsäkerhet för att skydda och bevara det kollektivtrafiknät vi har idag.

1.6.9 Ta hand om det vi har - ryggraden i en fungerande kollektivtrafik

För att framtidens kollektivtrafikbyggen ska bli meningsfulla och gynna resenärerna måste det befintliga kollektivtrafiksystemet i Stockholms län tas om hand på rätt sätt. Det nuvarande systemet är omfattande och delvis åldrat, särskilt tunnelbanan, vars äldsta delar är över 70 år gamla. För att bibehålla funktion och säkerhet krävs uppgraderingar och ersättningsinvesteringar på flera områden, inklusive fordon, stationer, bytespunkter, depåer, spårinfrastruktur, energisystem och trafikstyrningssystem. Utan dessa investeringar löper man risken att förlora systemets robusthet och förmåga att återhämta sig efter incidenter samtidigt som ny infrastruktur kan underutnyttjas. Samtidigt måste man fortsätta att lägga fokus på regelbundet underhåll.

Det får inte råda något tvivel om att huvudprioriteringen är att säkerställa att kollektivtrafiken är robust, säker och fungerar smidigt. Att ta hand om det befintliga systemet blir en prioritering under de kommande åren, och det kommer redan nästa år att allokeras ytterligare resurser för underhåll.

Det är också av största vikt att regionen fortsätter att samarbeta med Trafikverket och andra nationella aktörer för att förbättra och förstärka driften och underhållet av både järnvägen och vägsystemet i regionen. Den tidigare socialdemokratiska regeringen lämnade efter sig en betydande skuld när det gäller underhåll, vilken uppgår till mångmiljardbelopp. Denna skuld har lett till återkommande problem och störningar inom tågtrafiken i och runt Stockholm samt påverkat vägnätet med allt från hastighetsbegränsningar till bristande framkomlighet.

Förtroende för den nationella infrastrukturen är avgörande, och för att uppnå detta krävs fortsatt arbete med att identifiera brister, allokerar resurser och genomföra både förebyggande och korrigerande åtgärder. Regionen måste fortsätta att avsätta resurser för att vara en aktiv och konstruktiv partner i detta arbete, liknande de insatser som tidigare gjorts för att minska förseningar på grund av växelfel med närmare 85 procent.

1.6.10 En ansvarsfull taxepolitik – inte nedskärningar och chockhöjningar

Kollektivtrafiken står inför betydande ekonomiska utmaningar på både kort och medellång sikt. Samtidigt måste verksamheten fortsätta att effektiviseras där det är möjligt med minimal resenärspåverkan.

När det gäller färdigställandet av nya investeringar måste kollektivtrafikens drift- och kapitalkostnader, som ökar avsevärt vid driftsättningen av dessa projekt, tas i beaktande. Det är av yttersta vikt att fatta ansvarsfulla beslut om prioriteringar för att säkerställa en hållbar och långsiktig planering och resursanvändning. Detta innebär att Region Stockholm kommer att fortsätta att ta hand om och underhålla det befintliga kollektivtrafiksystemet samtidigt som man satsar på att bygga ut och förstärka hela systemet för att göra det mer robust och pålitligt. De senaste åren har SL-taxan höjts marginellt varje år, vilket har varit nödvändigt för att finansiera den fortsatta utbyggnaden av kollektivtrafiken och öka utbudet av kollektivtrafik i regionen. När vänsterstyret tog över valde de att frysa SL-taxan, vilket har resulterat i betydande budgetunderskott för kommande år. För att skydda kollektivtrafiken från omfattande nedskärningar föreslås en ökning av SL-taxan, vilket är i linje med vad en majoritet av stockholmare stöder och som också följer prisutvecklingen i samhället. Månadskortet för vuxna höjs från 970 till 1055 kronor, och för pensionärer, ungdomar och studenter ökar priset till 710 kronor. De gemensamma spelreglerna mellan regionerna om hur och på vilket sätt barn får resa med i vuxens sällskap ska respekteras. En

förändring kräver dialog och samförstånd med andra regioner som verkar inom samma område och där våra trafiksystem möter varandra.

Samtidigt vill vi att utbudet, biljettsystemet och servicen ska anpassas för att locka tillbaka resenärer efter pandemin. Den tidigare nedlagda parlamentariska biljettutredningen, som utforskade olika biljettjusteringar såsom flexibla månadsbiljetter, capping och gruppbiljetter, ska återupptas som en del av de överväganden som görs för att förbättra biljettpriissetningen och tillgängligheten. Därtill återupptas och fullföljs införandet av digitala biljettombud.

1.6.11 Kollektivtrafiken ska utvecklas med sin omvärld

Kollektivtrafiken spelar en avgörande roll i Stockholmsregionens transporter och är en viktig faktor för att minska klimatpåverkan från trafiken. Trafiknämnden arbetar aktivt för att öka andelen motoriserade resor som görs med kollektivtrafik och därigenom bidra till ett bättre samhälle med ökad rörlighet och en kollektivtrafik i absolut världsklass. Dessutom är målet att uppnå de nationella och regionala klimatmålen.

Trots att kollektivtrafiken redan idag står för över hälften av de motoriserade resorna i regionen, är det viktigt att fortsätta utveckla och anpassa tjänster, biljettsystem och service för att attrahera ännu fler resenärer. Det inkluderar förbättrad service, ökade reklamintäkter, utökad service och fler mobilitetstjänster, allt med målet att skapa en hel, ren, snygg och trygg kollektivtrafik som välkomnar både nuvarande och framtida resenärer.

Region Stockholm har redan tagit ledningen när det gäller att driva all kollektivtrafik på land med förnyelsebara bränslen. Denna satsning kommer att fortsätta genom energieffektivisering och utvidgad elektrifiering av busstrafiken. Vidare ska trafiknämnden intensifiera arbetet med att främja hållbar sjötrafik genom en kartläggning av infrastrukturen för emissionsfria bränslen och utreda möjligheter att elektrifiera vissa sjötrafiklinjer, med Djurgårdsfärjorna som en prioriterad del av denna satsning.

Framtiden för kollektivtrafiken i Region Stockholm är ambitiös. Målet är att ha världens mest moderna kollektivtrafiksystem i världens mest moderna huvudstadsregion. Det innebär att överenskommelser om modern mobilitet, inklusive självlärande fordon, BRT-lösningar, elektrifiering och AI-teknik, kommer att utökas och integreras i hela regionen i samarbete

med kommuner och trafikoperatörer. En särskild BRT-strategi tas fram i samverkan med operatörer, näringsliv och intresserade kommuner.

1.6.12 En bättre kollektivtrafik kräver bättre trafikinformation och tillgänglighet

Målet är att göra resan enkel, smidig, trygg och bekväm oavsett vilket transportmedel som används. Det innebär att resenärerna ska ha lättillgänglig och tydlig information om trafik och eventuella störningar, oavsett om de är planerade eller oplanerade. Genom utvecklingen av digitaliseringen blir det möjligt att erbjuda skräddarsydd trafikinformation för varje resenär. Service och tillgänglighet för resenärerna kommer att förbättras genom utveckling av digitala lösningar, både inom kollektivtrafiken och för att integrera de hållbara trafikslagen.

För att säkerställa att kollektivtrafiken är tillgänglig för alla måste höga krav ställas på fungerande hissar och rulltrappor, samt på renhållning och den fysiska utformningen av kollektivtrafikens infrastruktur. Användningen av artificiell intelligens på rulltrappor och hissar kommer att fortsätta att utvecklas och systematiseras för att förebygga driftstörningar och öka pålitligheten. Alla hinder som kan försvåra för äldre och personer med funktionsvariationer från att använda kollektivtrafiken måste undanröjas.

För att förbättra resenärernas upplevelse och tillgänglighet kommer trafiknämnden att ta ett större grepp över de bryggor som trafikeras av regionen i samråd med kommunerna. Dessa bryggor ska få samma standard för hantering och service som hållplatserna för landtrafiken. Trafiknämnden ges i uppdrag att arbeta för att fler bryggor får väderskydd och att replipunkter utrustas med tillgänglighetsanpassade toaletter, cykelparkering, tydligare resenärsinformation och väderskydd.

1.6.13 Ett trafiksystem för mobilitet, rörlighet och växlare

Den snabbast växande kategorin bland länets resenärer utgörs i dag av den så kallade växlaren. Denne växlar mellan exempelvis kollektivtrafiken, bilen, cykeln eller andra transportslag under olika delar av veckan och ibland även olika delar av samma dag. För att främja smidiga och framkomliga resor behöver blandpendlingen bättre lyftas fram i såväl trafikplanering som daglig verksamhet. Det ska vara enkelt att både betala för och byta mellan olika trafikslag, såsom att gå från tåg, buss och tunnelbana till bil eller cykel.

För att göra detta möjligt kommer också satsningar på cykelparkeringar i närheten av kollektivtrafikplatser att behöva genomföras i samarbete med länets kommuner. Genom att underlätta planering och övergångar mellan kollektivtrafikresor, cykelresor och låncykelsystem kommer fler resenärer att kunna göra kombinationsresor som passar deras behov.

Pandemin har lett till förändrade flyttmönster, där fler människor flyttar från centrala och tätbefolkade områden till mer glesbefolkade delar av länet, eller över länsgränsen, där kollektivtrafikutbudet är begränsat. För att möjliggöra kombinationsresor även för invånare i glesbefolkade områden ges trafiknämnden i uppdrag att samarbeta med länets kommuner för att öka tillgängligheten av parkeringsmöjligheter samt utveckla en ny tids digitaliserad anropsstyrd kollektivtrafik. Denna anpassning syftar till att göra kollektivtrafiken mer kundanpassad och resurseffektiv för alla invånare oavsett var de bor i länet.

1.6.14 En tryggare kollektivtrafik med Moderaterna

Otrygghet och kriminalitet utgör akuta samhällsproblem i Sverige, och gängkriminalitet samt skjutningar sprider sig snabbt, särskilt i Stockholmsregionen. Den ökande känslan av otrygghet påverkar både människors vardag och deras förmåga att använda kollektivtrafiken och känna sig trygga under resorna. Detta problem inkluderar både gängbaserad kriminalitet och så kallad livskvalitetsbrottslighet, som inkluderar störningar, skadegörelse, klotter och tjuvåkning inom kollektivtrafiken.

Även om kollektivtrafiken har klarat sig relativt bra i en tid av ökad otrygghet i samhället i stort, finns det fortfarande utrymme för förbättring. En stor majoritet av dem som reser ensamma på kvällar och helger känner sig trygga, vilket är en positiv indikation. Men för att ytterligare öka tryggheten, särskilt för kvinnor som ofta är särskilt utsatta, krävs specifika åtgärder.

För att hantera dessa utmaningar kommer en riktad satsning på trygghet inom kollektivtrafiken att genomföras. Detta inkluderar att öka antalet ordningsvakter och övervakningskameror, särskilt i busstrafiken. Det kommer också att finnas ett behov av ökad närvaro av polispatruller inom och runt kollektivtrafiken. Trygghetscentralen behöver fortsätta att utvecklas och egendomsskyddet för kollektivtrafikfordon, fastigheter och anläggningar förbättras.

Det får aldrig råda någon tvekan om att kollektivtrafiken är till för hederliga och betalande resenärer. Kampen mot fusk och tjuvåkning kommer med denna budget att intensifieras med fler biljettkontroller, särskilt på platser och tidpunkter där tjuvåkningen är hög. Ny teknik och smarta kameror introduceras för att bättre analysera och ringa in de platser och tidpunkter då insatser mot tjuvåkning behövs mest och har störst effekt. Dessutom kommer stöd från ordningsvakter och polis att användas. Personer som regelbundet bryter mot biljettreglerna ska nekas tillträde till kollektivtrafiken. Tilläggsavgifterna väntas vara tillbaka på en normal nivå.

Det har aviserats en rad symbolprojekt som exempelvis en spärrfri station. Erfarenheter från pandemin visade att när bussarna saknade visering ökade fusk och tjuvåkande till ca 18 procent. Därtill har tidigare experiment av detta slag slutat med mångmiljonförluster och minskat trygghet som följd. Det finns stora risker med att genomföra den här typen av projekt som manifesterar att kollektivtrafiken är en fri nyttighet. Detta har inte kollektivtrafiken råd med. Därför motsätter sig Moderaterna den typen av experiment som riskerar att öka andelen icke betalande resenärer. Vi vill se en omedelbar paus av alla experiment som riskerar att påverka intäkterna i kollektivtrafiken negativt. Kommande år behövs varje krona till att säkra trafiken.

Erfarenheten från den framgångsrika riktade trygghetsinsatsen i Rinkeby 2018 kommer att användas som modell och utvidgas till fler områden. Samverkan med fastighetsägare, kommuner och polisen kommer att intensifieras för att skapa tryggare miljöer kring stationer och perronger och för att säkerställa att kollektivtrafikresenärer känner sig trygga under hela sin resa från dörr till dörr. Insatserna mot klotter och skadegörelse utökas. En hemställan görs hos regeringen om att låta ordningsvakter utförda böter vid exempelvis ordningsstörning och skadegörelse. Dessa insatser kommer att vara centrala för att bekämpa otryggheten och förbättra resenärernas upplevelse av kollektivtrafiken.

1.6.15 Färdtjänsten ska vara till för resenärerna

Under året 2023 fortsätter efterfrågan på färdtjänst att öka i Region Stockholm jämfört med föregående år. Regionen strävar efter att erbjuda en modern, tillgänglig och effektiv färdtjänst som möter behoven hos alla resenärer. Det nya färdtjänstavtalet, som initierades under den tidigare mandatperioden, har haft en positiv inverkan på punktligheten, och den har förbättrats avsevärt till över 90 procent. Region Stockholm sätter fortsatt högt värde på att färdtjänstresenärer alltid hämtas i tid och har fullt förtroende för färdtjänsttjänsten.

Färdtjänstnämnden kommer att utvärdera den grundläggande tilldelningen av resor inom färdtjänsten och rullstolstaxi med hänsyn till de ekonomiska förutsättningarna. Målet är att balansera resenärernas valfrihet med ekonomisk ansvarighet och effektivitet. Givet att färdtjänstverksamheten har haft för höga ekonomiska ramar de senaste åren justeras dessa till en mer korrekt nivå. Samtidigt avskaffas färdtjänstutskottet som i delar har missbrukat sin delegation och kostar resenärer samt skattebetalare onödiga pengar.

Fortsatt arbete kommer att läggas på att förebygga, minska och ingripa mot felaktigheter, överanvändning och fusk inom färdtjänsten. Resandet har ännu inte återhämtat sig till nivåerna före pandemin, varför de uppsatta resultatkraven kommer att justeras för att bättre återspegla den aktuella situationen.

Under det kommande året planeras en ny upphandling av beställningscentralen för färdtjänstverksamheten. Det är av stor betydelse att behålla dagens affärsmodell för att undvika väsentliga kostnadsökningar. En väl fungerande beställningscentral är kritisk för en så omfattande färdtjänstverksamhet som Region Stockholm driver. Målbilden är att fortsätta utveckla beställningsverksamheten med ny teknik samtidigt som verksamheten upprätthåller en tillgänglig telefonbokning för de resenärer som föredrar denna metod.

1.6.16 En attraktiv och effektiv kollektivtrafik kräver god framkomlighet

Busstrafiken i Stockholms innerstad kännetecknas av låg medelhastighet, frekvent kolonnkörning och begränsad framkomlighet. Denna situation medför negativa ekonomiska konsekvenser för driften och effektiviteten. För att förbättra situationen och skapa en mer hållbar ekonomi för busstrafiken är det nödvändigt att prioritera åtgärder som ökar medelhastigheten och framkomligheten.

Genom att öka regulariteten, tydligt prioritera bättre framkomlighet och implementera åtgärder som gynnar passagerarna, strävar vi efter att höja den genomsnittliga hastigheten för stombussarna. Förbättrad framkomlighet kommer inte bara att minska väntetider för passagerarna utan även minska trängseln ombord, vilket gör kollektivtrafiken mer attraktiv. Därtill innebär det en bättre möjlighet att möta behovet av kompetensförsörjning och resurseffektivitet, då en bättre framkomlighet kräver färre bussar för att upprätthålla vad som de facto blir en bättre, snabbare och pålitligare trafik.

Det är av högsta prioritet att få bussarna att röra sig snabbare på tvärs och i innerstaden. För att göra detta utforskas möjligheten att införa kapacitetsstarka bussfordon, så kallade superbussar (BRT), som en del av framtida kollektivtrafiklösningar. Dessa åtgärder syftar till att göra busstrafiken mer effektiv och lockande för resenärerna i Stockholmsregionen.

1.6.17 Skärgårds- och pendelbåtstrafik för en levande stad och skärgård

Tillsammans med det regionala skärgårdsrådet utvecklar Region Stockholm samverkansarbetet med kommuner, resenärsorganisationer, näringslivet och intresseorganisationer för att förankra och kontinuerligt förbättra kollektivtrafiken i skärgården.

I syfte att göra pendelbåts- och skärgårdstrafiken mer trivsam och samtidigt säkra ökade intäkter ska alternativa intäktskällor breddas. Det kan exempelvis handla om alkoholförsäljning – ett moderat initiativ kallat ”Pilsner på pendelbåt” i samband med pendelbåtsresor.

Sjötrafiken fortsätter att utvecklas och den så kallade sjövägen, där linje 80 går, har sett kraftigt ökande resenärer. Linjen har därmed förlängts till Lidingö och i förekommande fall till Frösвик. Nu bör det också prövas om den på sikt ska förlängas till Täby. Ekerölinjen, linje 89 som permanentats och fått utökad trafik bör också kunna få bättre koppling till spår- och busstrafik. Det bör prövas om linjen ska gå till Gamla stan och på sikt till nya Slussen när den står klar.

Utredningen om framtidens sjötrafik, vilken omfattar trafikens tonnage, ägarform och finansiering, förväntas presenteras under 2023. En viktig del i detta arbete är att säkerställa en effektivare och mer kapacitetsstark drift och bättre upphandlingar för pendelbåtstrafiken. Samtidigt behöver även pendelbåtstrafiken anpassas efter kraven på effektivt resursanvändande, nya resandemönster samt varsam hantering av skattebetalarnas pengar varför L84 pausas. Kommande år kommer stora delar av den befintliga fartygsflottan behöva ersättas då många av fartygen uppskattats närma sig sin tekniska livslängd. Region Stockholm ska upphandla tonnage i trafiklösningarna liknande inom landtrafik istället för att äga eget tonnage. För detta talar inte minst branschens snabba tekniska utveckling. Inom sjötrafiken finns fortfarande ett stort behov av att utveckla och testa nya lösningar för att nå fossilfrihet, varför det i dagsläget är allt för tidigt och riskfullt att för lång tid låsa fast sig vid en viss teknik. Region Stockholm ska

istället ta varje tillfälle att omfamna ny teknik, i syfte att förbättra och effektivisera sjötrafiken, och ständigt se över möjligheterna att inkorporera exempelvis eldrivna och autonoma båtar som en del av pendelbåt- och skärgårdstonnaget.

För att utveckla och värna skärgården och de kustnära samhällena är det viktigt att även reformera strandskyddet och ge utökad rätt för markägare att, på ett ansvarfullt sätt, nyttja och bebygga marken i strandnära områden.

1.6.18 Nya trafikavtal ska bidra till en ekonomi i balans

Köpt trafik står för cirka 75 procent av kollektivtrafikens kostnader exklusive kapitalkostnader. En stor mängd nya trafikavtal kommer att upphandlas de kommande åren. Det ger möjligheter till mer kostnadseffektiv trafik och därmed ett bidrag till en ekonomi i balans. Bland annat pågår upphandling av tunnelbanans drift och kringliggande verksamhet, vars kontraktvärde bedöms göra den till en av världens största offentliga, ickemilitära, upphandlingar. Upphandlingen är beräknad att avslutas vid årsskiftet 2023–2024.

Inte minst ser vi hur det omtag som genomförts under senare år nu bär frukt avseende trafikupphandlingarna i regionen. Där blir en större råddighet över tid och minskade kostnader. Samtidigt bibehålls och utvecklas resenärsperspektivet samt omtanke om kund. Detta hand i hand med att ny teknik rullas ut i en allt större omfattning i form av exempelvis elbussar. Ett tydligt exempel utgörs av busstrafiken i Nacka och Värmdö samt Huddinge, Botkyrka och Söderort. Det är av stor vikt att detta arbete fortsätter.

1.7 Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion

1.7.1 Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor

Att Stockholmsregionens näringsliv växer och skapar välstånd är avgörande för hela Sveriges ekonomiska utveckling. Enligt Stockholms handelskammare väntas Stockholms län stå för ungefär hälften av Sveriges totala tillväxt för tidsperioden mellan 2022 och 2024. Det är ungefär dubbelt så mycket som Stockholms befolkningsmässiga andel.

Huvudstadsregionen utgör därmed ett viktigt ekonomiskt draglok nu när Sverige befinner sig i en lågkonjunktur med skenande inflation. Men länets

ekonomiska tillväxt och dynamiska näringsliv kan inte tas för given. Ska utvecklingen fortsätta i en positiv riktning måste hoten mot friheten, företagsamheten och framtidstron tas på allvar. Framförallt behöver ansträngning, företagande och lång utbildning löna sig bättre för att mer välstånd ska kunna skapas.

1.7.2 Forskning och innovation

Region Stockholm arbetar för att Stockholms län ska vara en internationellt ledande region för forskning, innovation, Life science och utveckling. I Stockholm bedrivs i dag världsledande forskning inom många områden, bl a har Karolinska Universitetssjukhuset och de övriga Stockholms sjukhusen med stor marginal flest pågående kliniska cancerstudier i landet.

Utvecklingen av precisionsmedicin innebär ett paradigmskifte inom hälso- och sjukvården. Precisionsmedicinskt centrum Karolinska (PMCK) banar i dag väg för ett sömlöst samarbete mellan akademi och hälso- och sjukvård avseende diagnostik, behandling, utveckling och forskning. Genom helgenomsekvensering kartläggs en individs hela genuppsättning för att finna nycklarna till att bota sällsynta sjukdomar.

Region Stockholm ska inrätta en Precisionsmedicinsk Cancer-Science fond för att utveckla samarbete mellan vård, forskning och industri och säkra regionens position som ledande inom Life-Science området.

Forskningen inom Region Stockholm ska utveckla verksamheterna till nytta för länets invånare och stärka länets attraktionskraft. Forskning möjliggör även bättre diagnostik, vård, trafik och hälsa för länets invånare. Det är viktigt med en bred och fri forskning, samtidigt som det är viktigt att forskningen möjliggör djupare kunskaper inom områden med idag otillräckliga kunskapsstöd.

Under förra mandatperioden har forsknings- och innovationsarbetet i Stockholm växlats upp, med målet att Stockholm ska vara en av världens fem ledande Life Science-regioner år 2025.

Region Stockholm har under många år investerat i nya och bättre forskningsinfrastrukturer och ett närmare samarbete mellan verksamheterna, akademierna och företagen. Det krävs mer, inte minst för att Stockholmsregionen ska stå sig i konkurrensen med andra delar av världen för att attrahera investeringar från företag inom Life Science och få världsledande forskare att söka sig till vår region.

Life Science-verksamheterna inom och i närheten av stadsdelen Hagastaden i Stockholm/Solna och Flemingsberg i Huddinge bildar redan i dag ett världsledande kunskapskluster inom Life Science. Inom en radie på

några kilometer återfinns Karolinska Institutet, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholms universitet och KTH, Science for Life Laboratory, start-ups och världsledande företag, för att nämna några. Ett nära samarbete med länets alla lärosäten är viktigt för att främja forskning inom hälso- och sjukvården och framtidens transportlösningar som kan komma dagens och framtidens invånare till del.

Region Stockholm står samtidigt inför en rad utmaningar. Under flera års tid har Sverige sett en minskning av antalet kliniska läkemedelsprövningar, samtidigt som vi under 2023 tappade förstaplatsen som Europas innovationsland, enligt EU-kommissionens årliga rankning av medlemsländernas innovationsresultat (European Innovation Scoreboard). Sverige har bland annat tappat vad gäller utexaminerade doktorander inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och tekniska discipliner, samt innovationsförmågan i små- och medelstora företag. Detta är en oroande utveckling som kräver regionens uppmärksamhet. Med rätt förutsättningar och fortsatta satsningar finns det fortfarande möjlighet att realisera målet och säkra placeringen bland världens ledande Life Science-regioner. I Budget 2024 satsas 10 miljoner kronor ytterligare för att främja forskningen i regionen samt 10 miljoner kronor i utökad innovationsstöd.

1.7.3 Förstärkt Centrum för hälsodata (CHD) och Stockholms medicinska biobank

Centrum för Hälsodata (CHD) är resultatet av ett samarbete mellan regionen, flera universitet samt olika aktörer inom det privata näringslivet och syftar till att samla in och tillgängliggöra regionens hälsodata på ett mer ordnat sätt. Detta för att forskare i behov av hälsodata ska slippa ha parallella kontakter med olika vårdgivare och universitet som verkar på regional nivå. För utvecklingen av bland annat precisionsmedicin är fungerande delning av hälsodata på ett säkert sätt en förutsättning. Centrum för hälsodata i Stockholm har på kort tid vuxit snabbt. Det finns fortsatt ett stort behov av att utveckla och effektivisera verksamheten. Patientdatalagen försvårar samtidigt delning av hälsodata mellan olika regioner. Här krävs ett ingripande på nationell nivå för att säkerställa att vi inte går miste om världsledande forskning.

Region Stockholm ska fortsätta utveckla och strömlinjeforma Centrum för Hälsodata i Stockholm med målet att minska handläggningstiderna från förfrågan till utlämning av data. Detta innebär att både forskare och företag snabbare kommer att kunna få besked och fortsätta göra det de är bäst på – att utveckla vården med nya innovationer.

Stockholms medicinska biobank innehar en nyckelfunktion för Region Stockholms vårdverksamheter och forskning. Verksamheten bidrar till bättre förutsättningar för medicinsk forskning och sjukvård genom att integritetssäkrat ställa humanbiologiskt material till förfogande. Det är viktigt att den verksamheten säkras.

1.7.4 Underlätta för forskare och företag att etablera sig i Sverige

Sverige brukar få höga placeringar i internationella jämförelser kring villkor för företagsamhet, innovation och att göra affärer. Men det finns också områden där Sverige inte är lika bra. Världsbanken, World Economic Forum med flera pekar ut ett antal områden som försvårar för våra svenska företag – ett högt skattetryck, skattekrångel, stelbent arbetsmarknad och brister i utbildningssystemet.

För att tillgodose efterfrågan av högutbildade krävs det att Sverige är ett attraktivt land för dessa individer att flytta till. Det hjälper därför inte att Sverige har världens högsta marginalskatter på höga inkomster. Skatterna på arbete behövs sänkas generellt, men för att kunna skapa bättre möjligheter för företag att attrahera den kompetens som behövs krävs ytterligare åtgärder. Under det gångna året har regeringen presenterat förslag om att förlänga tiden expertskatt kan beviljas från fem till sju år. Därtill har det tillsats en utredning med uppdrag att se över FoU-avdraget och expertskattereglerna. För att ytterligare underlätta och stimulera svensk forskning och utveckling behöver svenska skatteregler bli mer konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv. Det innebär att hinder, såsom att doktorandstudier i Sverige diskvalificerar individer från att omfattas av expertskatten, behöver undanröjas.

Svenska företag och entreprenörer vittnar om att brist på rätt kompetens försvårar för företag att växa och ta nästa steg. För att locka mer högkvalificerad personal till Sverige måste processer för att få talangvisum och handläggningen av arbetstillstånd förenklas avsevärt. Samtidigt måste de så kallade kompetensutvisningarna, där högkompetent arbetskraft utvisas på näst intill bagatellartade grunder, upphöra omgående.

En fungerande infrastruktur är en förutsättning för att företag ska kunna verka i Sverige. Givet Sveriges läge är det av särskild vikt att säkerställa att Arlanda flygplats har kapaciteten som krävs för att göra oss mer tillgängliga till andra storstäder i Europa och världen. Detta är särskilt viktigt för

Stockholmsregionen. Det är prioriterat med ett aktivt arbete för att Arlanda ska bli Nordens ledande flygplats och öka mängden passagerare som flyger till och från Stockholm. Genom att bland annat satsa på ökad kapacitet, upprustade terminaler och förbättrad kollektivtrafik till och från flygplatsen möjliggör vi detta. För att underlätta rörlighet och tillgänglighet mellan övriga Sverige och Stockholmsregionen är det också viktigt att verka för att Bromma flygplats får fortsätta sin verksamhet.

1.7.5 Säkerställ en ”väg in” för forskare och företag i Stockholms innovationsmiljö

I Stockholmsregionen finns ett flertal stödstrukturer för de som forskar inom hälso- och sjukvård, Life science och trafik. MedTechLabs, SciFiLab och Stockholms medicinska biobank är några exempel. KI Innovations bedriver Karolinska Institutets innovationskontor och en inkubator. Ett unikt och framgångsrikt stöd specialiserat på forskningsbaserade Life science-innovationer och bolag har under de senaste 20 åren utvecklats vid Karolinska institutet (KI). KI och Region Stockholm har sedan länge ett nära och framgångsrikt samarbete (exempelvis ALF-avtalet) som tillsammans med även nära samarbete med Kungliga Tekniska Högskolan KTH gett upphov till världsledande forskning och sjukvård som även utgör en grund för innovationer inom Life science.

Det finns en stor potential i detta som det befintliga endast delvis, och i vissa fall inte alls, kan fånga upp idag - trots vilja och kompetens. Detta då det finns stuprör och gränser för vilken hjälp som kan erbjudas kopplat till finansieringskälla och uppdragsgivare.

Konsekvensen blir att en alldeles för stor del av dessa unika möjligheter inte tas tillvara och att antalet patent i regionen sjunker, att flera säljs till utlandet, att start-ups inte etableras och växer i den utsträckning som vore önskvärd och att det är svårt för utländska Life science bolag att ”hitta in” i Life science-Stockholm. Detta riskerar att påverka attraktivitet hos regionen för kompetens och kapital samt i förlängningen påverka innovationstakten och kvaliteten på sjukvården.

Region Stockholm, ska i samarbete med akademi, näringsliv och övriga aktörer etablera ”en väg in” för forskare och företag som är intresserade av Life science i Stockholm.

1.7.6 Växla upp regionens innovationsstöd

Det är dags att växla upp möjligheterna för den befintliga innovationsstrukturen i Region Stockholm för att säkerställa att fler

innovationer inom Life Science får möjlighet att prövas och förverkligas i inkubatorer. Därför ges ett utvidgat mandat med öronmärkt finansiering för att säkerställa att onödiga hinder och stuprör inom innovationsmiljön luckras upp. Det kan exempelvis handla om att teckna avtal med befintliga inkubatorer för att säkerställa att inga gångbara och lovande innovationer saknar utvecklingsplats inom regionen. På sikt kommer det leda till att ännu fler Life science-företag startar och växer i stockholmsregionen och utländska företag och investerare i större utsträckning attraheras hit.

1.7.7 Verka för bättre nationell samverkan

Den nationella Life science-strategin tillsammans med inrättandet av en nationell samordnare för Life Science har varit viktiga steg på vägen för att stärka hela Sverige som Life science-nation.

Moderaterna driver sedan länge på nationell nivå flera viktiga frågor för att växla upp möjligheterna till forskning och innovation i Sverige och riva hinder för både forskare och företag att etablera sig och verka här. Region Stockholm ska i dialog med regeringen verka för att följande åtgärder införs under mandatperioden:

- Etablera en nationell infrastruktur för hälsodata.
- Genomföra en nationell strategi för digifysisk vård och omsorg.
- Genomföra en patientdatareform med inriktningen att patienten ska äga sin patientdata.
- Modernisera lagstiftningen och pröva möjligheten att inrätta ”regulatoriska sandlådor”, d.v.s. frizoner där försöksverksamhet kan bedrivas i syfte att utveckla teknik och regelverk parallellt.
- Förändra lagstiftningen så att den underlättar för individer att dela egeninsamlade hälsodata med sin vårdgivare.
- Förbättra förutsättningarna för den kliniska forskningen och skapa ett nationellt kliniskt utvecklingscenter.

1.7.8 Säkra energiförsörjningen

Sverige och Stockholmsregionen befinner sig i en energikris. Elpriserna fluktuerar kraftigt, exempelvis kan elpriset skilja tusentals procent över ett dygn. Detta på grund av att planerbar elproduktion i form av kärnkraft systematiskt har avvecklats i södra delen av Sverige samtidigt som stigande gaspriser till följd av Rysslands krig i Ukraina smittar av sig på den svenska elmarknaden.

Att Svenska Kraftnät varnat för att risken för bortkoppling ökar kommande år gör att hushåll och företag i Stockholms län står inför ett osäkert läge. På

lång sikt är det därför viktigt att regionen stöder arbetet med att bygga ut planerbar kraft i nära anslutning till Stockholms län. Elektrifieringen är helt avgörande för den gröna omställningen. För att klara våra högt ställda ambitioner krävs mer ren elproduktion. Moderaterna välkomnar att regeringen tar viktiga steg mot att möjliggöra fler kärnkraftverk på fler platser. Med mer kärnkraft kommer vi få ner utsläppen och samtidigt ett stabilt elsystem.

Därtill behöver överföringskapaciteten inom landet stärkas i syfte att underlätta överföring av el från norra till södra Sverige. Planerna på att göra Stockholmsregionen till ett eget el-område måste stoppas och regionen ska aktivt motarbeta alla planer som går i den riktningen då detta sannolikt skulle höja elpriset i länet.

1.7.9 Få ordning på bostads- och transportproblemen

I huvudstadsregionen måste det finnas plats för alla som vill bo, leva och verka. Den illa fungerande bostadsmarknaden och de statligt uteblivna satsningarna på viktiga infrastrukturprojekt i Stockholmsregionen hämmar hela länets tillväxtpotential. Det byggs för lite, regleras i för hög grad, byggkostnaderna är höga och huspriserna har stigit kraftigt. Summan av detta är att många ofrivilligt står utanför bostadsmarknaden.

Även om tunnelbaneutbyggnaden kontinuerligt möjliggör för fler bostäder i regionen behöver fler steg tas för att öka byggandet och i detta säkra att fler småhus byggs inom länet. Alldeles för länge har byggandet av småhus i Stockholmsregionen fått stå tillbaka till förmån för flerfamiljshus.

Bristen på småhus till rimliga priser gör att unga par i familjebildande ålder lämnar länet, vilket på sikt är ett hot mot regionens tillväxt. I den nya regionala utvecklingsplanen (RUFS) som ska tas fram måste detta problem adresseras och ett tydligt mål för byggandet av fler småhus ingå. Regionen bör även verka för regelförenklingar i syfte att jämna ut spelplanen mellan bostadstyper samt att hyresregleringen reformeras. Stockholm står för en utflyttning under de kommande tio åren. Det är ett hot mot hela länets utveckling och vad Stockholm ska vara i framtiden. En storstadsregion Som Stockholm behöver locka till sig människor inte driva dem ifrån sig. Därför ska regionen tillsammans med länets kommuner ta fram en småhusplan för att främja ambitionsnivån att bygga fler småhus.

För att utveckla och värna skärgården och de kustnära samhällena är det viktigt att även reformera strandskyddet och ge utökad rätt för markägare att, på ett ansvarfullt sätt, nyttja och bebygga marken i strandnära områden.

Därtill måste nästa transportinfrastrukturplan ta större hänsyn till Stockholmsregionens verkliga transportbehov. På grund av att tilldelningen av infrastrukturmedel för Stockholms län hittills har varit alldeles för lågt givet länets andel av befolkningen och betydelse för hela landets ekonomiska utveckling har transportsystemet i länet blivit lidande.

I dag är Stockholm en attraktiv region för många huvudkontor och i länet finns över hälften av alla utländska huvudkontor i Norden, men om nödvändiga satsningar på Arlanda flygplats uteblir samtidigt som Bromma flygplats läggs ned och kollektivtrafiken försämras kraftigt så att dess pålitlighet ifrågasätts, kommer denna starka position att hotas.

Till detta kan adderas att väginfrastrukturen i regionen är i stort behov av förstärkningar och utbyggnad. Östlig förbindelse och en ny bättre lösning över eller under Södertälje kanal måste genomföras samtidigt som en upprustning av vägnätet i hela länet prioriteras. Personbilstrafiken i Stockholms län har kommit långt vad gäller elektrifiering och därför är det inte längre rimligt att nedprioritera väginfrastrukturen av klimat- eller miljöskäl.

Utöver dessa satsningar måste staten ta ett större ansvar för att den spårinfrastruktur som finns i länet underhålls och byggs ut i rimlig takt. Alldeles för ofta drabbas regionens pendeltågstrafik negativt när standarden på järnvägen i länet är för dålig. Att satsa på regional och interregional pendling är viktigt och regionen ska verka för att statens infrastrukturmedel prioriteras till detta.

1.7.10 Förstärk Arlanda för ökad konkurrenskraft

Arlandas nuvarande kapacitet kommer inte att vara tillräcklig för en överflyttning av flygtrafiken från Bromma när flyget återhämtar sig. Såväl Transportstyrelsen som den internationella flygorganisationen IATA beräknar att det kommer ske senast i mitten av 2020-talet.

Flygets värde för landets exportindustri, näringslivsklimat och geografiska sammanhållning kan inte förblindas av ideologiska skygglappar. Flygförbindelser till och från Stockholm påverkar dessutom kommunikationerna minst lika mycket för alla de som inte bor eller är verksamma i huvudstadsregionen.

Bra avgångstider till alla flygbolag och orter är en fråga om hela Sveriges tillväxt. Regionala flygplatser är avgörande för det nära näringslivet och i förlängningen också skattekraften.

Flertalet utredningar visar att Arlanda behöver byggas med ytterligare åtminstone en till rullbana, ny bagagehantering och förbättrade förbindelser för kollektivtrafik. Dessutom bedöms el-flyg introduceras i svenska inrikesflyget inom några år. Med el-flyg skulle flygplatsens påverkan på bostäder och livsmiljö minska radikalt. Region Stockholm ska ställa sig positivt till investeringar i flygtrafik och utveckling av Stockholmsregionen.

1.7.11 Ökad internationell och nationell tillgänglighet

Arlanda, som en av Sveriges mest trafikerade flygplatser, står inför behovet att växa och möta ökande resenärslöden i framtiden. Det är nödvändigt att effektivisera användningen av den befintliga infrastrukturen samtidigt som kraven på hållbarhet och effektivitet i transporterna för flygresenärer, arbetspendlare och andra besökare måste uppfyllas. En betydande utmaning är de höga biljettpriserna för kollektivtrafikresor på Arlandabanan, vilket främst beror på de kostnader som är förknippade med att trafikera banan och ansluta till Arlanda. Dessa höga biljettpriser underminerar attraktiviteten och konkurrenskraften för kollektivtrafiken jämfört med andra transportsätt. Det är av yttersta vikt att staten och regeringen arbetar tillsammans för att lösa detta problem och antingen minska eller avveckla stationsavgiften. Detta är en nödvändig åtgärd för att göra det möjligt för fler människor att välja kollektivtrafik som ett bekvämt och kostnadseffektivt alternativ för resor till och från Arlanda, särskilt med järnvägen.

Det är brådskande att påbörja förhandlingar för att avveckla stationsavgiften. Detta steg är avgörande för att uppnå målet om att kollektivtrafikandelens andel ska öka till 60 procent fram till 2030 och för att skapa likvärdiga förutsättningar för trafikering av Arlanda som för andra järnvägssträckor i Sverige.

En annan viktig fråga är breddningen och kapacitetsförstärkningen av E4:an, som skulle förbättra förbindelsen till Arlanda och Uppsala. Detta är av stor betydelse för att möjliggöra utökad kollektivtrafik på väg, förbättra den internationella tillgängligheten och främja utvecklingen av bostäder och arbetsplatser i hela norra Stockholm. E4:an är dessutom den enda vägförbindelsen till Arlanda, vilket innebär att den är sårbar. Vid olyckor eller andra incidenter som kräver avstängning av vägen kan tillgängligheten till flygplatsen bli begränsad. Samtidigt ökar belastningen vidare på vägen om järnvägen har avbrott, som skedde i maj 2023. Därför är det av stor vikt

att utveckla och förstärka vägförbindelsen till Arlanda för att säkerställa en smidig och säker tillgång till flygplatsen.

1.7.12 Infrastruktur för ökad tillväxt och utveckling

Stockholm är i akut behov av en ringled som kan hantera stadens växande befolkning och det ökande resandet. Det är viktigt att inkludera alla trafikslag i denna planering, även om kollektivtrafiken har visat sig vara framgångsrik och utgör 55 procent av motoriserade resor. Bilen kommer fortsatt att spela en central roll för stockholmarnas transportbehov, särskilt i kommuner utanför innerstaden där familjer med barn och tonåringar ofta är beroende av bilen för att samordna sina dagliga liv.

Det är oroväckande att den nationella infrastrukturplanen som fastställdes förra våren inte nämnde Östlig förbindelse överhuvudtaget. Att färdigställa ringleden runt Stockholm genom en Östlig förbindelse gynnar inte bara bilister utan alla trafikanter. Den kan avlasta vägarna i Stockholm stad och förbättra framkomligheten, särskilt för bussresor som skulle kunna dra nytta av snabba bussförbindelser på den nya ringleden. Dessutom skulle planering med spår möjliggöra en ny spårtrafikringled runt Stockholm.

En Östlig förbindelse måste inkludera en välutvecklad kollektivtrafik för att minska sårbarheten i transportsystemet och öka effektiviteten och snabbheten för kollektivtrafiken. Detta skulle minska restiderna och göra kollektivtrafiken mer tillgänglig samtidigt som det skulle minska sårbarheten i hela transportsystemet.

En annan prioriterad infrastrukturfråga är Tvärförbindelse Södertörn, en ny mötesfri vägförbindelse söder om Stockholm med separat gång- och cykelväg. Denna sträcka, från Haninge till Huddinge, är en av de mest underutvecklade i landet med ett motsvarande befolkningsunderlag. Detta bristande infrastrukturnät påverkar även möjligheterna till effektiv kollektivtrafik mellan de två stadskärnorna.

Tvärförbindelsen kommer också att spela en nyckelroll för hantering av ökad godstrafik, särskilt med den nya godshamnen i Norvik i Nynäshamn som förväntas hantera betydligt mer gods än gamla Frihamnen. Den nya förbindelsen kommer att minska belastningen på det regionala vägnätet, inklusive den närliggande Södra Länken.

Tvärförbindelsen möjliggör även bättre kollektivtrafik genom anpassade trafiklösningar, inklusive bättre framkomlighet för bussar och möjligheten att trafikera framtida Spårväg Syd. Denna förbindelse kommer också att minska antalet lastbilstransporter, vilket har globala fördelar. Slutligen är

det av avgörande vikt att Spårväg Syd färdigställs med spårtrafik längs hela sträckan för att dra full nytta av Tvärförbindelsen och öka möjligheterna för hållbar kollektivtrafik.

1.8 En friare kultur

1.8.1 Ett unikt och levande kulturliv

Stockholmsregionen har ett unikt levande kulturliv och ett angeläget kulturarv med kulturhistoriska miljöer att förvalta. Stockholms kreativa näringar spelar en avgörande roll för regionens attraktivitet och tillväxt. Kulturlivet bidrar till livskvalitet och till att skapa mening för invånarna i regionen, både som publik och genom eget skapande. En fri och levande kultur får aldrig göras helt beroende av offentliga medel. Det är viktigt att inte skapa strukturer och stödsystem som låser in kulturen, utan snarare hitta sätt att låta den fria kulturen frodas självständigt och samtidigt tar ansvar för stockholmarnas gemensamma kulturarv och bildningskultur.

Principen om armslängdsavstånd är styrande i offentlig kulturpolitik. I Region Stockholm kommer den bäst till uttryck genom att regionen så långt som möjligt avstår från att driva egna institutioner och göra egna produktioner. Men principen ligger också till grund för hur vi fattar beslut där fullmäktige anger de ekonomiska och kulturpolitiska ramarna. Inom dessa ramar lägger kulturförvaltningen fram förslag som kulturnämnden kan avslå eller ge sitt bifall. Principen om armslängdsavstånd i regionen betyder inte att kulturnämnden måste godkänna varje förslag från förvaltningen. Politiken har första och sista ordet.

Trots att Region Stockholm har landets lägsta kulturstöd per capita så konsumeras och utövas kultur i Stockholms län i en imponerande omfattning. Det visar att Sveriges mest levande kulturutbud kan växa och frodas på egna villkor och att det inte kan visas någon generell positiv korrelation mellan ett regionalt stöd och levande kulturliv – snarare verkar korrelationen negativ. Med denna insikt vill vi se över hur våra offentliga stöd ges och fortsätta arbeta med att fokusera och koncentrera regionens stödgivning. Där är det bättre att strategiskt satsa på färre stödmottagare för bättre förutsättningar till kultur som ger större avtryck och är relevant för fler. Inte minst är det viktigt att minimera riskerna för osäkra utbetalningar till mindre aktörer och aktörer som inte bidrar positivt till ett kultur- och föreningsliv öppet för alla. Det ekonomiska läget ställer krav på en politisk ledning som förmår göra prioriteringar. Det gäller såklart även kulturområdet. Moderaterna både vill och vågar stoppa utbetalningar som riskerar gynna kriminella eller motverka integrationen.

Huvudprinciper för en mer fokuserad och levande kulturpolitik

- Färre stödmottagare för större avtryck och minskad byråkrati
- Prioritera stöd till stockholmarnas egna skapande
- Ansvar för kulturarv och bildningsinstitutioner
- Stopp för föreningsbidrag till ungdomsorganisationer baserade endast på etnicitet och religiös tillhörighet

1.8.2 Ett friare kulturliv

Konstnärlig frihet är en grundförutsättning för ett levande och frimodigt kulturskapande. Regionens stöd till kulturlivet ska vara tydligt avgränsat och inriktas på att skapa förutsättningar att ge invånarna i regionens alla kommuner tillgång till bildningskultur, kulturarv och konstnärliga upplevelser. Stödgivningen ska stimulera regioninvånarnas egna deltagande som publik, men också det egna skapandet.

Arbetet för att stärka den frivilliga finansieringen av kultur ska prioriteras. Regionen ska bidra med ”hjälp till självhjälp” som på olika sätt kan bistå till kulturens egen förmåga att rikta sig till nya målgrupper, stimulera deltagande och nya gemenskaper. På så sätt kan ett mer självständigt och livskraftigt kulturliv med mindre grad av offentligt beroende växa fram. Rent kulturstöd ska inriktas på stöd till kultur för barn och unga.

1.8.3 Föreningslivet

Föreningslivet har en viktig roll att fylla för ungdomars deltagande i länets civilsamhälle. Det har dock uppdagats brister i stödsystemet som kan utnyttjas av oseriösa aktörer och andra grupperingar som motverkar den integrering som regionen försöker uppnå. Regionen har genomfört en översyn och skärpt kraven med avseende på öppenhet och regional spridning. Det finns dock ett behov av ytterligare åtgärder avseende antalet medlemmar, särskilt under 18 år, och regional närvaro. Vidare ska det säkerställas att inga stöd eller resurser utbetalas till organisationer med odemokratiska eller kriminella kopplingar. Under mandatperioden bör föreningar baserade på enbart etnisk och religiös tillhörighet fasas ut och krav ställas på andra aktiviteter än religionsutövning eller etnisk tillhörighet.

1.8.4 Avveckla Film Stockholm AB

Region Stockholm behöver begränsa och fokusera sina verksamheter och stöd inom kulturområdet. Därför ska verksamheten i Film Stockholm AB avvecklas.

1.8.5 Konsten i Region Stockholms verksamheter

Region Stockholm äger och förvaltar ett konstbestånd om drygt 60 000 verk och bedriver ett framgångsrikt arbete med konstnärlig gestaltning som har intensifierats under de senaste årens omfattande investeringar. Delar av samlingarna har dock ett mycket lågt värde och verkshöjd. En inventering bör därför genomföras och verk som inte nyttjas gallras eller säljas.

Konstnärlig gestaltning är en viktig del av de miljöer som skapas när Region Stockholm bygger nytt och renoverar. Det är dock rimligt att avsättningen till konstnärlig gestaltning och utsmyckning tillåts variera beroende på typ av investeringar. Att uppnå effektmål för kärnverksamheten är viktigare än att viss del av budgeten ska gå till utsmyckning. Men konstnärliga gestaltningar ska alltid vara en naturlig del av invånarnas möte med regionens verksamheter.

1.8.6 Arbetet för folkbildning renodlas

Kulturens bildande roll är central för Region Stockholms kulturverksamhet. Kultur för barn och unga prioriteras, och Regionbibliotek Stockholms arbete med läs- och skrivfrämjande och att ge stöd till biblioteken runt om i länet förblir därför en viktig del av regionens kulturverksamhet. Bibliotekens möjlighet att upprätthålla sina läs- och utlåningsuppdrag ska stöttas av regionen, som även ska arbeta för att de fysiska biblioteken utgör trygga och säkra platser för läsning och bildning.

Region Stockholms stöd till folkhögskolor och studieförbund är i dag en stor del av regionens kulturbudget. Region Stockholms stöd till studieförbunden ska värna den kvalitativa utvecklingen av förbundens verksamhet. Den nya överenskommelsen för stöd till folkhögskolorna ska utvärderas och stödet till folkhögskolorna ska renodlas till att omfatta verksamhet som stödjer Region Stockholms kärnverksamhet. I samband med detta ska en dialog initieras med staten om det långsiktiga ansvaret för folkhögskolornas finansiering och organisatoriska hemvist i utbildningssystemet.

1.8.7 Regionarkivets lokaler kan utnyttjas mer effektivt.

Kulturnämnden är Region Stockholms arkivmyndighet och ansvarar för Regionarkivet. Alla Region Stockholms nämnder, bolag och stiftelser bildar

dock arkiv och svarar, till dess att arkiven överlämnas till Regionarkivet, för att hålla dem tillgängliga och kontinuerligt rensa, gallra, förteckna och paketera dem. Framöver ligger fokus på att stödja nämnder och bolag med att i högre takt ordna sina analoga arkiv och överlämna dem till Regionarkivet så att koncernens totala arkivhantering kan effektiviseras.

1.9 En hållbar utveckling för Region Stockholm

1.9.1 Omtag i region Stockholms upphandlingar

Region Stockholm upphandlar årligen varor och tjänster till ett värde av 60–65 miljarder och är en av Sveriges största offentliga inköpare. Det är ett betydande värde av regionens hela budgetomslutning. Det är av vikt att de minskande kostnader som förväntades i samband med beslut om ny inköspolicy och införande av kategoribaserade inköp förverkligas. Att stärka effektiviteten i inköp är en prioriterad uppgift. Bedömd besparingspotential är 7–8 procent. För att omhänderta dessa möjliga effektiviseringar utgår Moderaterna från en försiktighetsprincip där en marginell del av potentialen realiseras. Region Stockholm behöver arbeta aktivt för att pressa ned priserna i de upphandlingar vi genomför, effektiviseringar är nödvändiga. Inte bara i kommande upphandlingar men även när det gäller avrop och avtalstrohet. Alla nämnder ska effektivisera och sänka kostnader för inköp och i samband med upphandlingar med sammanlagt 620 miljoner kronor. Fördelning på nämnder och bolag görs i ärendet Avstämning av Budget 2024.

1.9.2 Stärkt styrning av hållbarhetsarbetet

Analysen eller konsekvensbedömningar avseende social hållbarhet, miljö och ekonomi ska tillämpas i relevanta beslut, styrande dokument, projekt, investeringar, inköp samt avtal. Hållbarhet behöver integreras tidigt i processer för att minimera risken för kostsamma insatser i efterhand. Med syfte att förenkla, effektivisera och undanröja dubbelarbete inom koncernens redovisning av hållbarhetsarbetet ska relevanta, befintliga system och arbetssätt utvecklas och kompletteras i linje med hållbarhetsarbetets redovisningsbehov. Samtidigt behöver kärnverksamhetens behov alltid prioriteras först och stå i första rummet. Exempel får inte ambitionshöjningar för miljö tränga ut patienters behov av vård eller äventyra ett projekts ekonomi.

1.9.3 Utvecklat stöd till resurseffektivitet vid inköp

Region Stockholms upphandlingar behöver utgå från effektiva inköp som säkerställer att skattebetalarnas pengar används till mesta möjliga nytta. Samtidigt behöver innovation säkerställas för att framtidens lösningar ska bli tillgängliga för stockholmarna. Prioriteringar för att säkerställa hållbara leveranskedjor ska tydliggöras i det kategoristyrda inköpsarbetet. Inom ramen för hållbara leveranskedjor ska Region Stockholm gå före och aktivt välja bort företag som bidrar till Rysslands orättfärdiga krig i Ukraina.

1.9.4 Regionalt klimatarbete kräver samarbete

Stockholms län ska nå netto-noll-utsläpp senast år 2045, och både de direkta och de indirekta utsläppen per invånare ska i princip halveras till 2030 jämfört med 2014, samtidigt som energianvändningen ska effektiviseras och energiproduktionen i länet ska bli helt förnybar. Dessa klimatmål är redan satta genom det nationella klimatpolitiska ramverket och RUFSS 2050. Det fortsatta arbetet med genomförandet av Klimatfärdplan 2050 bidrar i arbetet med klimatomställningen. Det finns anledning att se över målen för att ytterligare tydliggöra behovet av minskade utsläpp av växthusgaser snarare än förnybarhet som ett värde i sig. Det viktiga är att minska utsläppen, inte att öka andelen förnybara kraftslag i energimixen.

1.9.5 En hållbar fastighetsägare

Hur och på vilket sätt staden runt omkring oss ser ut påverkar medborgare och medarbetare i dess vardag. Vackra byggnader bidrar till en hållbar stadsutveckling. Vid ny- och ombyggnation ska en procentmålet för kultur även kunna användas för klassisk arkitektonisk utformning.

1.10 Satsningar för en starkare Region Stockholm

1.10.1 Ta tillbaka tryggheten

De senaste åren har gängvåldet blivit allt grövre och mer vanligt förekommande i Stockholmsområdet. Dödsjutningar, sprängningar och kriminella gäng som tar kontroll över hela bostadsområden är i dag tyvärr en del av vardagen i vissa av länets utsatta områden.

Eftersom polisresurserna i länet länge har varit för få i förhållande till Stockholms folkmängd och befolkningssammansättning, samtidigt som gängvåldet har ökat, kommer det att ta tid innan utvecklingen vänder. Därtill spär segregationen och utanförskapet på den negativa utvecklingen. Det skenande gängvåldet drabbar inte bara alla dem som bor i länets utsatta områden. Även företagsklimatet och bilden av Stockholm som en

attraktiv region skadas när Sveriges huvudstadsregion kopplas ihop med gängmord, otrygghet och segregation.

Eftersom gängkriminaliteten är ett av de mest akuta hoten mot Stockholms läns framtida utveckling måste regionen ta en mer aktiv roll när det kommer till att stävja kriminaliteten och dess orsaker. Detta ska ske genom stärkt samverkan med de brottsbekämpande myndigheterna, ökade anslag till regionens trygghetsresurser samt riktade insatser för att tidigt upptäcka och behandla exempelvis psykisk ohälsa och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som annars riskerar att leda till utanförskap och kriminalitet.

Trygghetskommissionens arbete ska fortsätta under 2024. Särskilt fokus ska riktas på förbyggande insatser för att minska otrygghet.

1.10.2 Rusta Region Stockholm för krig och kris

Efter en oberoende utvärdering av Region Stockholms hantering av pandemin initierades en satsning, för att ytterligare stärka förmågan att hantera extraordinära händelser. Samtliga nämnder och bolag ska genomföra årliga risk- och sårbarhetsanalyser. Regionstyrelsen ansvarar för att genomföra en årlig samlad analys av arbetet för att säkerställa att Region Stockholms förmåga att hantera oförutsedda händelser är tillräcklig, som grund för fortsatt utveckling.

Arbetet med att bidra till ett stärkt civilt försvar fortsätter utifrån tre prioriterade områden; kompetenshöjning, säkerhetsskydd samt krigsorganisation och krigsplacering, med bland annat utbildnings- och övningsverksamhet inom totalförsvaret. För att kunna upprätthålla hög säkerhet och beredskap krävs också att verksamheten övar, internt och tillsammans med andra myndigheter inom nätverket Samverkan Stockholmsregionen. I takt med teknikutvecklingen ökar även de IT- och cybersäkerhetsrelaterade riskerna. Region Stockholms förmåga att upptäcka avvikelser och potentiella hot i nätverk och kritiska IT-system stärks ytterligare. För att stärka robustheten och regionens motståndskraft ska investeringsmedel prioriteras för detta ändamål. Särskilt verksamhetskritisk infrastruktur som exempelvis reservkraft ska prioriteras.

1.10.3 Stärk det civila försvaret

Rysslands krigsföring i Ukraina har haft påverkan på hela Stockholmsregionen. Erfarenheter från pandemi- och krishantering, att snabbt kunna bygga upp en organisation för omhändertagande, testning

och vaccinering av flyktingströmmar under ett tidigt skede av krigets utbrott, har visat på att regionen har en robusthet att kunna ställa om. Lärdomar från såväl den gångna pandemin som omhändertagande av människor som flyr från krig ska tas tillvara och utvecklas inom regionens ordinarie arbete. Stärkt styrning, ledning och förmåga att snabbt kunna ställa om och prioritera resurser vid eventuella framtida kriser och hot från främmande makt är prioriterat.

En god beredskap under kort- och långvarig kris stärks bland annat av en genomtänkt samordning mellan Region Stockholms nämnder och bolag, samverkan med andra samhällsaktörer och förmåga att agera utifrån en gemensam lägesbild. Arbetet måste ske samordnat med de pågående initiativen för att stärka det civila försvaret. För att öka den individuella och gemensamma förmågan att hantera mindre störningar, större kriser och krig arrangerar Region Stockholm en beredskapsutbildning. En viktig del i att stärka totalförsvaret handlar om att utbilda länets invånare om beredskap, tillsammans med idéburna aktörer inom civilt försvar, kommuner och statliga myndigheter. Beredskapsutbildningen ska fortsätta att utvecklas under 2024, för att kunna komma fler invånare till del och involvera fler aktörer, exempelvis samverka med aktörerna verksamma inom sjuksköterskeutbildningen.

1.11 Strukturerad styrning av Region Stockholm

1.11.1 Översyn av nämnder och styrelser för en bättre styrning

Det ska prövas hur och på vilket sätt nämndadministrationen kan förenklas genom en sammanslagning av Locum och Fastighets och servicenämnden. Dubbla förvaltningar och ett bolag med mycket överlappande processer driver administration och försvårar en strukturerad styrning.

Region Stockholm ska göra en översyn av hur och på vilket sätt verksamheten styrs för att möjliggöra effektivare styrning generellt. Ett steg i detta är att minska ner mål och indikatorer. Genom ett mer fokuserat arbete tillgängliggörs resurser och styrsignalerna blir tydligare.

1.11.2 Minskad politisk organisation

Det är tid att undvika dubbelarbete och effektivisera administrativa processer. Regionstyrelsen har redan ett omfattande ansvar för regional

utveckling och infrastrukturplanering, med frågor som blir delvis likartade med klimat- och regionutvecklingsnämnden. Därför upphör klimat- och regionutvecklingsnämnden den 31 december 2023. Ansvar för nämndens verksamhetsområden, bl.a. skärgårdsstiftelse, uppföljning av den regionala utvecklingsplanen samt ansvar för hållbar regional tillväxt och skärgårdsutveckling övertas av Regionstyrelsen och dess infrastruktur- och regionplaneutskott. Resurserna som frigörs går istället till att säkra regionens kärnverksamheter vård och trafik.

För att hantera det ekonomiska läget är det viktigt att även politikens överbyggnad minskar. Därför ska 1:e viceordföranden avvecklas i nämnder, beredningar och utskott.

1.12 En hållbar arbetsgivare

1.12.1 En attraktiv arbetsgivare lockar de bästa

Det råder ingen brist på barnmorskor, läkare, undersköterskor eller sjuksköterskor i Stockholms län. Men det råder en brist på medarbetare som vill jobba för Region Stockholm i egen regi. Detta leder i sin tur på vakanser inom vården som i sin tur innebär stängda vårdplatser eller får stå i vårdköer. En attraktiv arbetsgivare som erbjuder medarbetarna den bästa arbetsmiljön och goda karriärmöjligheter är vägen fram för att locka de bästa att vilja jobba i Region Stockholm. Det ska under året genomföras en riktad satsning på arbetsmiljö för att minska sjukfrånvaron med en procent.

1.12.2 Släpp loss kraften hos medarbetarna i Stockholmsvården

Region Stockholms verksamheter är komplexa på alla nivåer. Förändrings- och förbättringsprojekt måste drivas underifrån och vara en naturlig del av arbetet. Många andra organisationer och företag använder idag sina anställda som den viktigaste resursen när det gäller att effektivisera verksamheterna. Effektiviseringar ses där aldrig som ett hot mot professionalismen, utan som en följd av att medarbetarna får utrymme att utveckla sitt arbete till nytta för t ex patienter. Arbetet under pandemin visade att all den kraft som behövs för att förbättra Region Stockholms verksamheter finns. Den måste bara släppas fri.

1.12.3 Medarbetarna som människor, inte en rad i ett schema

Region Stockholm ska se medarbetare i vården som människor i stället för som en rad i ett schema. Medarbetarna är människor som är utbildade, som valt ett yrke där de kan utvecklas, som vill känna att de ges förtroende och har mandat Arbetsgivaren måste låta medarbetarna bidra med sin kompetens för att åstadkomma mesta möjliga patientnytta för varje krona, liksom anstränga sig för att lägga scheman som går att förena med familj och fritid. Många vittnar om att de får lägga onödigt mycket tid på administration, bland annat för att olika system inte pratar med varandra. IT-stödet måste utvecklas så att medarbetarna kan lägga mindre tid på onödig administration och mer tid på patienterna.

1.12.4 Fokus på ständiga förbättringar

Verksamheterna i Region Stockholm måste utvecklas så att medarbetarnas kompetenser används på rätt sätt. Ineffektiva arbetsmoment och störande tidstjuvar ska tas bort. Politiken ska inte bestämma hur detta ska göras i detalj, men vill vi att alla verksamheter ska arbeta med ständiga förbättringar som en del av det dagliga arbetet. Vi vet att det finns många förslag hos medarbetarna om hur arbetet kan utvecklas, men det finns aldrig tid för dem att utveckla nya arbetsmetoder.

Målet ska vara att arbetet i olika delar av egenregivården ska vara attraktivt och stimulerande. Då kommer regionen att kunna rekrytera och behålla de medarbetare som behövs och kunna öppna de vårdplatser som idag är stängda.

1.12.5 Fler arbetsgivare för medarbetare i vården

Vård som bedrivs av andra regioner och fristående aktörer är en förutsättning för medarbetarnas möjligheter att utvecklas och välja en arbetsgivare som är bäst för den enskilde. Mångfald bland utförare och olika typer av samarbeten mellan regionen och fristående aktörer tillför sjukvården nya idéer på hur den kan organiseras och utvecklas, och ger på så vis regionens egna verksamheter något att jämföra sig med.

1.12.6 Långsiktig kompetensförsörjning

Att långsiktigt säkra kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården är en stor utmaning för alla Sveriges regioner. Trots att intresset för hälso- och sjukvårdens utbildningar och tjänster har ökat på senare tid måste kompetensförsörjningsfrågan hanteras systematiskt och långsiktigt.

Att regionen utökar antalet AT-tjänster för läkare samt tar ett proportionerligt ansvar för såväl ST- som BT-tjänster är också prioriterat. Detta gäller i såväl den egendrivna som den privata vården i regionen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla nya styr- och ersättningsmodeller för fortsatt utbildning efter läkarexamen fram till specialistkompetens. Syftet är att säkra kvalitet och framtida kompetensförsörjning av specialistläkare, möjliggöra ökad regional styrning av medel mot bristspecialiteter och öka samverkan gällande ST-tjänstgöringen mellan vårdgivare i hela hälso- och sjukvårdssystemet.

Kompetensen hos vårdpersonal med hälso- och sjukvårdsutbildning utanför EU/EES som motsvarar en svensk hälso- och sjukvårdsutbildning ska tas till vara genom att underlätta vägen till svensk legitimation och erbjuda möjligheter till den praktiska tjänstgöring som Socialstyrelsen beslutar om. Den statliga ersättningen behöver dock höjas för att kompensera för utbildningsverksamhetens kostnader och för uteblivna intäkter från den ordinarie verksamhet som trängs undan.

Region Stockholm ska samverka med staten när det kommer till frågan om att säkerställa att det finns tillräckligt många utbildningsplatser kopplade till vårdrkena.

2. Ekonomiska förutsättningar

I detta kapitel beskrivs Region Stockholms övergripande ekonomiska förutsättningar för budgetåret 2024 och planåren 2025–2026. Utgångspunkten är en makroekonomisk bedömning och prognoser för befolkning, skatteunderlag och pensionskostnader. Dessa har använts som underlag för de budgeterade förutsättningar som anges i kapitel 3. Många av de beslut som fattas i budgeten kommer att påverka regionkoncernens ekonomi under många år, bland annat den tioåriga investeringsplanen. Därför ges också en utblick i ett längre perspektiv, med utgångspunkt bland annat i de bedömningar som har gjorts av Konjunkturinstitutet (KI), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt regeringen.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

2.1 Makroekonomisk utblick

Inflationstakten har under början av 2023 avtagit något i många länder men den är fortsatt hög. Internationella valutafonden (IMF) bedömde i juli 2023 att den globala inflationen faller från 6,8 procent 2023 till 5,2 procent 2024. Som tabell 1 visar, pekar KI:s prognos från augusti 2023 mot att inflationen (KPI) i Sverige som årsgenomsnitt ligger på runt 8,7 procent 2023 och 2,7 procent 2024. Liknande siffor återfinns även i SKR:s prognos där inflationen i Sverige förväntas ligga på ett årsgenomsnitt på 8,5 procent samt 2,8 procent för 2023 respektive 2024. Samtidigt förväntas KPIF i genomsnitt för 2024 vara 1,8 procent enligt KI och därav förväntas inga större räntehöjningar av Riksbanken under 2024.

I Riksbankens penningpolitiska rapport från september förväntas styrräntan i Sverige toppa på 4,1 procent under 2024. Först under 2026 väntas Riksbanken inleda en serie av sänkningar. SKR och KI har en något mer optimistisk prognos vad gäller det framtida ränteläget, där årsgenomsnittet för svenska styrräntan förväntas ligga runt 3,5 procent för 2024 för att sedan under 2025 gå ner till ett årsgenomsnitt på cirka 2 procent.

Det höga ränteläget världen över påverkar den globala tillväxten. IMF:s prognos från juli 2023 förutser att global tillväxt kommer att sakta ner något, från 3,5 procent 2022 till 3,0 procent 2023 och 3,0 procent 2024. Tillväxten i euroområdet förutspås falla kraftigt 2023 för att sedan öka något till cirka 1,5 procent 2024. KI ger en liknande, eller något mer dystert, prognos för Sverige som förutspås ha en tillväxt på -0,4 procent under 2023 och 1,3 procent 2024.

Stockholmsregionen påverkas mindre än andra svenska regioner av det svaga makroekonomiska läget. Enligt Stockholmsbarometerns prognos från maj 2023 förväntas tillväxten i Stockholms län vara 0,1 procent under 2023 för att öka till 2,6 procent under 2024, förutsatt att den höga inflationen inte blir mer ihållande än förväntat.

KI bedömer att arbetslösheten i Sverige stiger något från 7,7 procent 2023 till 8,4 procent 2024. På grund av fortsatta svårigheter att hitta rätt kompetens slår dock konjunkturförsvagningen främst igenom i antalet arbetade timmar. Ökningstakten för antalet arbetade timmar förväntas sakta ned, från 2,2 procent 2023 till 0,0 procent 2024.

Tabell 1. Prognosjämförelse för BNP, arbetslöshet, sysselsättning och KPIF. Utfall för 2022 samt prognos för 2023-2026, procentuell förändring

Nyckeltal	Prognosmakare	2022	2023	2024	2025	2026
	SKR 24/08	2,8	-0,6	1,2	3,4	2,4

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

BNP (kalenderkorrigerad)	Regeringen 20/09	2,8	-0,6	1,0	3,1	2,9
	Konjunkturinstitutet 9/08	2,8	-0,9	1,2	3,3	2,8
Arbetslöshet (procent av arbetskraften)	SKR 24/08	7,5	7,8	9,1	8,8	7,8
	Regeringen 20/09	7,5	7,6	8,2	8,3	7,4
	Konjunkturinstitutet 9/08	7,5	7,7	8,4	7,9	7,3
Sysselsättning	SKR 24/08	2,7	1,3	-1,2	0,9	1,7
	Regeringen 20/09	2,7	1,5	-0,3	0,7	1,4
	Konjunkturinstitutet 9/08	2,7	1,4	-0,3	1,0	1,2
Arbetade timmar	SKR 24/08	2,3	2,4	-0,7	1,7	1,7
	Regeringen 20/09	2,3	1,8	0,1	0,5	1,4
	Konjunkturinstitutet 9/08	2,3	2,2	0,0	0,7	1,7
KPI, inflation (årsgenomsnitt)	SKR 24/08	8,4	8,5	2,8	1,4	1,8
	Regeringen 20/09	8,4	8,7	4,0	1,7	1,9
	Konjunkturinstitutet 9/08	8,4	8,7	2,7	1,2	2,1
Styrräntan (årsgenomsnitt)	SKR 24/08	0,75	3,47	3,31	2,08	1,86
	Regeringen 20/09	0,75	3,46	3,77	2,73	2,31
	Konjunkturinstitutet 9/08	0,75	3,47	3,54	2,01	1,75

Källor: Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet och SKR.

Enligt Stockholmsbarometern prognoser från maj samt augusti 2023 hade Stockholmsregionen under 2022 en stark arbetsmarknad trots det försämrade konjunkturläget. En viss avmattning sågs under slutet på 2022 men under det kommande året väntas utvecklingen skilja sig mellan de olika branscherna. Branscher som information och kommunikation, som i Sverige till största del är koncentrerade till Stockholmsregionen, väntas stå för den främsta tillväxten inom länet. Likt övriga delar av Sverige förväntas dock branscher som hotell och restaurang, bygg samt detaljhandeln ha en negativ utveckling.

Arbetsmarknadens parter förhandlingar om kostnadsramen för löneutvecklingen har resulterat i det så kallade märke landar på 4,1 procent för 2023 och 3,3 procent för 2024. Det innebär att reallönerna väntas falla med 5,2 procent 2023, då konsumentpriserna fortsätter att stiga snabbare än lönerna. Under 2024 förväntas reallöneökningar om 1,2 procent, förutsatt att inflationsförväntningarna infrias. Reallönesänkningen 2023 innebar fortsatt negativt tryck på verksamhetsintäkter efter pandemin men dessa förväntas, givet att prognoserna håller, öka under 2024 i takt med reallöneökningarna.

2.2 Befolkningsförändringar

Den 31 december 2022 bodde det 2 440 027 personer i Stockholms län. Det är en ökning med 24 888 personer eller 1,0 procent jämfört med 2021. Det var den största absoluta ökningen bland alla län i Sverige, och procentuellt sett var det den näst största ökningen efter Uppsala län.

Stockholms län stod för 36 procent av den totala folkökningen i hela landet under året. Av den totala ökningen i länets befolkning var 10 162 personer resultatet av fler födselar än dödsfall, medan 17 228 personer kom från utlandet. Samtidigt flyttade 4 749 personer från Stockholms län till andra län i Sverige än vice versa. Det vilket innebär att fler personer flyttade från Stockholms län till andra delar av landet än vad som flyttade till Stockholms län.¹

Jämfört med 2021 var befolkningstillväxten i länet något större 2022, men betydligt mindre än under tioårsperioden före pandemin. Under den perioden ökade länets befolkning i genomsnitt med 1,6 procent per år. Det berodde dels på att många människor i åldrarna då de brukar flytta till Stockholm från andra län, de så kallade babyboombarnen, valde att flytta hit. Dessutom var invandringen ovanligt hög under den tioårsperioden.

Fram till 2032 förväntas folkmängden i länet öka till 2 627 900 personer under en tioårsperiod. Det innebär en ökning med 7,7 procent från 2022, eller en genomsnittlig årlig ökning med 0,7 procent (18 800 personer per år). Den förväntade medellivslängden ökar också, från 85,4 år till 86,6 år för kvinnor och från 82,1 år till 84,0 år för män.²

Under samma period förväntas den demografiska försörjningskvoten fortsätta att öka, vilket innebär att andelen barn/unga och äldre ökar i förhållande till andelen personer i förvärsaktiv ålder.³ Den största förändringen förväntas ske i åldersgruppen 80 år och äldre. Mellan 2022 och 2032 beräknas antalet barn och ungdomar i åldrarna 0–19 år minska med två procent. Det är framför allt antalet yngre skolbarn som väntas minska medan antalet gymnasieungdomar kommer att öka.

Antalet personer i förvärsaktiv ålder, 20–64 år, förväntas öka med sju procent, framför allt i åldersgruppen 40–64 år. Antalet äldre över 65 år förväntas öka med 23 procent, där åldersgruppen 65–79 år ökar med 12 procent och åldersgruppen 80 år eller äldre förväntas öka med 51 procent.

1 Till det kommer en justeringspost på 2 247 personer. Justeringsposten ingår i folkökningsstatistiken och består främst av sent inrapporterade invandringar.

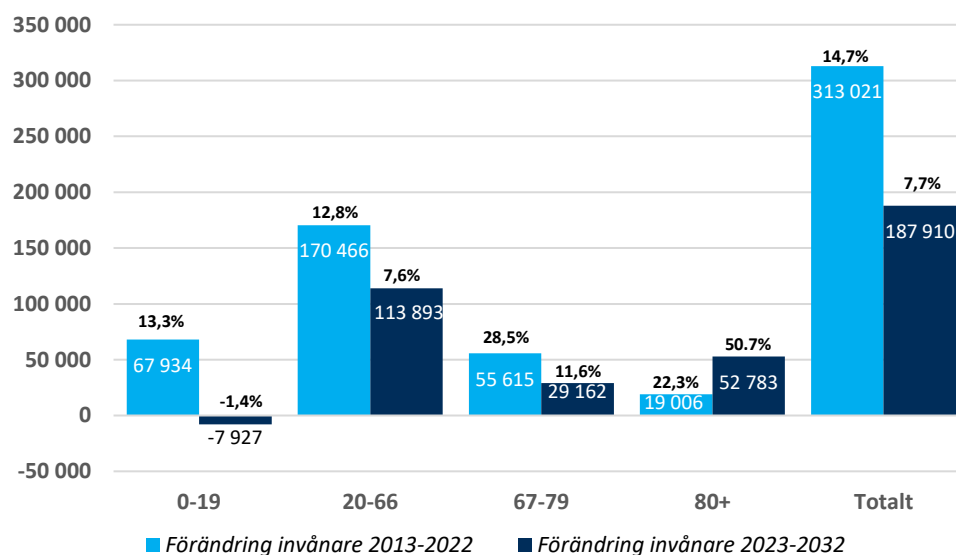
2 För hela landet antar SCB att medellivslängden under perioden 2022–2032 ökar från 84,7 till 85,8 år för kvinnor och från 81,3 till 83,2 år för män, det vill säga samma förändring som Region Stockholm prognostiserar för länet.

3 Försörjningskvoten är beräknad som antalet personer i åldrarna 0–19 år samt 65 år och äldre i relation till antalet personer 20–64 år. Under perioden 2022–2032 ökar kvoten från 0,67 till 0,68. Om de arbetsföra åldrarna utökas till att omfatta gruppen 20–68 år uppgick försörjningskvoten år 2022 till 0,58 och förväntas minska till 0,57 år 2032.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Andelen personer födda utanför Sverige förväntas fortsätta att öka, från 27 procent år 2022 till 30 procent år 2032. Andelen personer födda i Stockholm förväntas ligga kvar på 53 procent av länets befolkning, medan andelen personer födda utanför länet förväntas minska från 19 procent till 18 procent.

Figur 1. Utveckling av antalet invånare i Stockholms län, procent

Källor: SCB och Region Stockholm (2023), Stockholms läns prognos 2023-2032

Fler personer flyttar från Stockholms län till andra delar av Sverige än antalet personer som flyttar till länet, vilket innebär att det finns ett flyttningsunderskott eller negativt flyttningsnetto. Detta förväntas fortsätta under hela prognosperioden fram till 2032. De som väljer att flytta från länet har främst Uppsala län och Södermanlands län som destinationer. Dessa län tillhör samma arbetsmarknadsregion som Stockholms län.

Befolkningstillväxten varierar mellan de olika kommunerna i länet. Av de 26 kommunerna förväntas samtliga öka sin folkmängd fram till 2032. Stockholm stad förväntas ha den största absoluta befolkningstillväxten, medan Nykvarn och Upplands-Bro förväntas ha den största procentuella ökningen, omkring 20 procent.

Förändringarna påverkas inte bara av skillnader i födelsetal och in- och utrikes flyttningar, utan också av hur invånarna rör sig inom länet. Åtta kommuner förlorade 2022 invånare till de andra 18 kommunerna. Flest personer flyttade från Stockholms stad, Solna, Botkyrka och Huddinge. Järfälla, Haninge, Norrtälje, Täby, Upplands Väsby och Nacka var de kommuner som tog emot flest personer från andra delar av länet.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

2.3 Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag

Region Stockholm får sina samlade skatteintäkter från tre olika källor: skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Skatteintäkterna påverkas av hur skatteunderlaget utvecklas både på nationell nivå och i Stockholms län. Dessutom påverkas intäkterna av befolkningsutvecklingen, storleken på och fördelningen av statsbidrag mellan olika regioner samt reglerna för den kommunalekonomiska utjämningen.

Region Stockholms skatteprognos, som redovisas i Tabell 3, baseras på antaganden om dessa faktorer. Prognosen utgår också från att skattesatsen förblir oförändrad på 12,08 procent under hela perioden. En förändring av skattesatsen med tio öre motsvarar ungefär 800 miljoner kronor i intäkter, utan att beakta beteendeeffekter av en skatteförändring, som ett förändrat arbetsutbud. Höjd skatt leder till färre i arbete då incitamenten att arbeta minskar.

Tabell 2. Region Stockholms samlade skatteintäkter

Mnkr	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan
	2022	2023	2024	B24/23	2025	2026
Skatteintäkter	87 661	91 670	97 067	5,9%	102 259	107 492
Generella statsbidrag	7 383	7 573	7 894	4,2%	8 131	8 375
Kommunalekonomisk utjämning	-2 284	-5 041	-4 039	-19,9%	-5 140	-5 925
Samlade skatteintäkter	92 760	94 202	100 922	7,1%	105 251	109 942

Skatteunderlag

Region Stockholm använder huvudsakligen data från SKR för sina skatteintäktsprognoser. Denna prognos baseras på en ekonomisk beräkning som SKR presenterade den 24 augusti 2023 och utgår från ett samhällsekonomiskt scenario för global och svensk utveckling fram till 2026. Analysen grundar sig på en konjunkturprognos fram till 2024, och för åren 2025–2026 görs en trendframskrivning.

Prognosen tar hänsyn till inflationen under 2023 och framåt. KPI-inflationen förväntas vara 8,5 procent under 2023 och därefter sjunka till 2,8 procent 2024. Med en längre period av högre inflation än tidigare förutses högre löneökningar än tidigare, vilket tillsammans med förväntad ökad sysselsättning gynnar lönesumman och det kommunala skatteunderlaget. En annan faktor som ökar skatteunderlaget är de höjda

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

garantipensionerna på grund av ett höjt prisbasbelopp och den fulla effekten av den höjning som gjordes 2022. Dessutom påverkar den höjda pensionsåldern skatteunderlaget då individer förväntas arbeta längre innan de går i pension. Under perioden 2023–2024 prognostiseras en ökning av skatteunderlaget i linje med den historiska utvecklingen.

Tabell 3 visar skatteunderlagsprognoser för riket från SKR, regeringen och Ekonomistyrningsverket. Skillnaderna mellan prognosmakarna beror främst på olika bedömningar av sysselsättningens utveckling och ökningen av lönesumman. En förändring av skatteunderlagets utveckling med 0,1 procentenhet 2023 motsvarar cirka 80 miljoner kronor per år från och med 2023.

Totalt sett innebär SKR:s prognos för perioden 2022–2026 3,5 miljarder kronor högre samlade skatteintäkter jämfört med regeringens prognos, och 3,9 miljarder kronor högre skatteintäkter än Ekonomistyrningsverkets prognos.

Tabell 3. Skatteunderlagsprognoser för riket, årlig procentuell förändring

	2022	2023	2024	2025	2026	2022–2026
SKR, augusti 2023	5,7	4,9	3,8	5,0	4,8	26,6
Regeringen, september 2023	5,7	4,6	3,3	4,2	5,0	25,0
Ekonomistyrningsverket, juni 2023	5,3	4,9	3,9	4,1	3,7	24,0
SKR, april 2023	5,4	4,3	4,0	4,8	4,7	25,4

Källor: SKR, Finansdepartementet och Ekonomistyrningsverket.

Prognosen från SKR har kompletterats med regeringens förslag att i den kommande höstbudgeten förstärka de generella statsbidragen med 10 miljarder kronor från och med 2024. Region Stockholms del av 10 miljarder kronor uppgår till 697,3 miljoner kronor. Beräkningen är preliminär.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Regions Stockholms avsättning till resultatutjämningsreserven (RUR) uppgår till 7 128 miljoner kronor. Enligt kommunallagen har regioner möjlighet att använda medel från en resultatutjämningsreserv, RUR, för att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel. Enligt Region Stockholms Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285) kan resultatutjämningsreserven användas när utvecklingen av det årliga skatteunderlaget är lägre än genomsnittet under de senaste tio åren. Detta kommer inträffa 2024, men inte under planåren 2025 och 2026, i enlighet med SKR:s bedömning och besked av regionledningskontoret, se Tabell 4.

En annan förutsättning är att medlen från RUR täcker ett negativt balanskravsresultat, vilket innebär att resultatet aldrig kan bli högre än noll kronor efter att medel har återförts från RUR.

Region Stockholms resultatutjämningsreserv finns för att brygga över tuffa ekonomiska tider och skydda kärnverksamheterna från tvära kast. 2024 har Region Stockholm exceptionellt höga kostnader för pensioner, vilka redan 2025 bedöms vara 5,2 miljarder lägre och sjunker med ytterligare 1,6 miljarder 2026. För att kunna bedriva kärnverksamheterna med fokus på medborgarnas behov och samtidigt klara puckeln i pensionskostnader, uppstår ett behov att i samband med bokslut 2024 disponera 4 500 miljoner kronor ur resultatutjämningsreserven.

Tabell 4. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling

Förändring i procent per år

	2023	2024	2025	2026
Snitt tio år	4,4	4,5	4,5	4,5
Årlig ökning	4,7	3,8	5,0	4,8
Differens	0,4	-0,7	0,5	0,3

Källa: Skatteverket och SKR.

2.3.1 Kommunalekonomisk utjämning

Syftet med den kommunalekonomiska utjämningen är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för regioner och kommuner att erbjuda service, oberoende av deras skattekraft och kostnader som inte kan påverkas.

Region Stockholm är den enda regionen i Sverige som bidrar med nettobelopp till systemet, och år 2022 var avgiften 2,3 miljarder kronor. 2024 prognostiseras regionen betala 4 039 miljoner kronor i utjämning netto. För år 2026 förväntas avgiften bli cirka 5,9 miljarder kronor, som visas i Tabell 5, vilket motsvarar 5,4 procent av de prognostiserade skatteintäkterna samma år. Förändringen innebär en ökning av avgiften med 3,6 miljarder kronor mellan 2022 och 2026.

Utjämningsystemet består av tre delar: kostnadsutjämning, inkomstutjämning och regleringspost.

Kostnadsutjämningen jämnar ut opåverkbara och kostnadsdrivande skillnader mellan regioner. Fram till 2019 fick Region Stockholm ett bidrag inom kostnadsutjämningen. En ny modell för kostnadsutjämningen trädde i kraft i januari 2020, och från 2023 betalar Region Stockholm i stället en

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

avgift på 957 kronor per invånare, vilket totalt blir cirka 2,3 miljarder kronor. Enligt SKR:s preliminära beräkning ökar avgiften successivt och uppgår år 2026 till 1 026 kronor per invånare, totalt 2,6 miljarder kronor.

Kostnadsutjämningsen påverkas av regionernas åldersstruktur, socioekonomiska förhållanden, bebyggelsestruktur och arbetsmarknad. Systemet är relativt och jämför regionens egna behov med medelregionens, och skillnaderna utjämnas inom systemet. Under 2023 bidrar storstadsregioner med en yngre befolkning och genomsnittligt högre utbildning, som Stockholm, Skåne och Västra Götaland, till systemet, medan glesbygdsregioner som Dalarna, Jämtland och Norrbotten erhåller bidrag från systemet. Kostnadsutjämningsen leder till en ökad omfördelning i takt med urbanisering och ökade demografiska skillnader.

Tabell 5. Kommunalekonomisk utjämningsen för Region Stockholm, utfall 2022–2023 och prognos för 2024–2026

	Utfall 2022	2023	2024	2025	2026
Kostnadsutjämningsen	-1 580	-2 332	-2 296	-2 425	-2 563
Införandebidrag	137	0	0	0	0
Inkomstutjämningsen	-2 424	-2 803	-3 289	-3 502	-3 665
Regleringspost	1 583	1 040	1 546	787	303
Summa kommunalekonomisk utjämningsen	-2 284	-4 095	-4 039	-5 140	-5 925

Källor: SKR och Region Stockholm.

Inkomstutjämningsen beräknas utifrån skattekraften, det vill säga skillnaden mellan regionens beskattningsbara inkomster och garantinivån, som för regionerna motsvarar 115 procent av den genomsnittliga skattekraften i landet. Inkomstnivån i Stockholms län ligger på 119,6 procent av landets genomsnitt, vilket innebär att Region Stockholm betalar en inkomstutjämningsavgift. För år 2023 är avgiften 2,8 miljarder kronor.

Region Stockholm är den enda av landets regioner som betalar en inkomstutjämningsavgift medan övriga regioner får ett inkomstutjämningsbidrag. Avgiften beror från och med 2024 på hur landets och regionens skatteinkomster utvecklas i förhållande till varandra. Avgiften ökar när regionens skatteinkomster ökar i förhållande till landets. Det försvagar Region Stockholms incitament att bedriva verksamheten på ett sätt som bidrar till länets attraktivitet och ekonomiska tillväxt.

Regleringsposten används för att justera skillnaden mellan statens bidrag till utjämningsystemet och de faktiska kostnaderna för systemet. Den påverkas av förändringar i statsbidragen mellan åren och kan vara antingen positiv eller negativ. Regleringsposten fördelas lika mellan regioner och kommuner baserat på deras befolkningsandelar.

Den 29 april 2022 fick en parlamentarisk kommitté i uppdrag av regeringen att genomföra en omfattande granskning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet, enligt regeringsdirektiv 2022:36. Syftet med uppdraget är att säkerställa att utjämningsystemet ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att erbjuda välfärd och andra kommunala tjänster, även om det finns skillnader i skattekraft och strukturella förhållanden.

I ett tilläggsdirektiv, Dir. 2023:56, angavs att kommittén även ska föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa effekter av inkomstutjämnningen på tillväxten. Kommittén ska redovisa sitt slutliga arbete senast den 3 maj 2024 och Region Stockholm har kontinuerlig kontakt med SKR angående kommitténs arbete.

2.3.2 Generella statsbidrag och läkemedelsbidrag

Efter budget 2023 är det bara läkemedelsbidraget som redovisas som generella statsbidrag. Enligt en överenskommelse med staten den 27 januari 2023 uppgår bidraget för läkemedelsförmånerna för 2023 till 7 665 miljoner kronor. I Budget 2023 förväntades en ökning med 2,8 procent jämfört med 2022, men det verkliga utfallet blev 4,0 procent, vilket är 91 miljoner kronor högre än vad som budgeterades för 2023. Från och med 2024 och framåt förväntas en uppräkningsökning med 3,0 procent.

År 2021 infördes en ny modell för att bedöma behovet av bidrag för läkemedel. Variablerna i denna modell är samma som i den reviderade behovsmodellen för hälso- och sjukvården i kostnadsutjämningsystemet, som introducerades år 2020. Målet med behovsmodellen för läkemedel är att fördela statsbidraget till regionerna baserat på det bedömda behovet, i stället för den faktiska förbrukningen.

2.4 Riktade statsbidrag och överenskommelser

För närvarande finns det inga nya överenskommelser om riktade statsbidrag för åren 2024–2025. Region Stockholm baserar sina beräkningar på att statsbidrag kommer att fasas ut, förutom i de fall då SKR och/eller Region Stockholm bedömer att ett statsbidrag förmodligen kommer att återkomma.

För kommande år tillskjuter regeringen ett sektorsbidrag till hälso-och sjukvården, vilket är att anse som ett generellt statsbidrag som riktas till sjukvården. För Region Stockholms del innebär det 615 miljoner kronor för

2024. Därtill avsattes 5 prestationsbaserade miljarder 2024 för att korta köer och öka vårdkapaciteten.

Riktade statsbidrag ökar Region Stockholms totala intäkter, men i de flesta fall genererar de också ökade kostnader. Inom Region Stockholm fördelas de riktade statsbidragen till den nämnd som ansvarar för den specifika verksamhet som bidraget avser. Ibland inkluderas de riktade statsbidragen inom en nämnds anslag och bidrar därmed till finansieringen av det anslaget. Det innebär att nämndens ökade kostnader är täckta oavsett om det riktade statsbidraget ändrar karaktär eller tas bort. Det finns dock en risk för att kostnaderna kvarstår inom Region Stockholm om ett statsbidrag fasas ut.

Under 2022 uppgick de riktade statsbidragen till 7,3 miljarder kronor, främst till följd av ökade pandemiinriktade statsbidrag. Prognosen för 2023 uppgår till 4,3 miljarder kronor, vilket även är den budgeterade nivån för 2024 samt för planåren 2025-2026.

2.5 Pensioner

2.5.1 Pensionsskuld och pensionskostnad

Vid slutet av 2023 beräknas Region Stockholms totala pensionsåtaganden uppgå till 64,4 miljarder kronor. Dessa förväntas öka till 73,0 miljarder kronor vid slutet av 2026, vilket innebär en ökning på 8,6 miljarder kronor eller 13,3 procent jämfört med 2023.

Avsättningarna beräknas uppgå till 42,2 miljarder kronor och ansvarsförbindelsen till 22,2 miljarder kronor. Fram till slutet av 2026 förväntas avsättningarna öka med 23,6 procent och ansvarsförbindelsen minska med 6,3 procent jämfört med 2023.

Region Stockholm har baserat sin pensionsprognos på beräkningar från KPA Pension, som genomfördes i augusti 2023.

Tabell 6. Totala pensionsåtaganden, jämförelse med Budget 2023

Mnkr	2023	2024	2025	2026
Prognos 3:23 (2023-08-31)	64 381	72 226	73 487	72 954
- varav avsättningar	42 196	49 367	51 511	52 156
- varav ansvarsförbindelser	22 185	22 859	21 975	20 798
Budget 2023 Prognos 3:22 (2022-08-31)	64 124	70 010	71 305	71 734
- varav avsättningar	42 070	48 121	50 215	51 574
- varav ansvarsförbindelser	22 054	21 889	21 090	20 160
Differens Prognos 3:23 - Budget 2023	257	2 216	2 182	1 220

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

Pensionskostnaderna för 2024 beräknas uppgå 13 miljarder kronor. År 2026 beräknas dessa kostnader minska till 6,4 miljarder kronor, vilket innebär en minskning med 6,6 miljarder kronor eller 50,8 procent jämfört med 2023.

Tabell 7. Samlade pensionskostnader, jämförelse med Budget 2023

Mnkr	2023	2024	2025	2026
Prognos 3:23 (2023-08-30)	11 352	12 990	7 812	6 383
Budget 2023 Prognos 3:22 (2022-08-31))	10 917	11 468	7 405	6 777
Differens Prognos 3:23 – Budget 2023	435	1 522	407	-394

2.5.2 Kostnadspåverkande faktorer

Storleken på pensionsåtagandena och de årliga pensionskostnaderna påverkas av antaganden om beräkningsparametrar som används enligt Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS). Dessa parametrar förändras över tid fram till det slutliga betalningstillfället för pensionsåtagandet. De parametrar som påverkar inkluderar diskonteringsränta, antaganden om livslängd samt pris- och löneutveckling.

Diskonteringsräntan för varje nytt räkenskapsår beslutas av SKR. Innan beslutet tas genomförs en sammanvägd analys av olika faktorer, som långsiktig tillväxt, utvecklingen av skatteunderlaget, långsiktig realränta och den aktuella ekonomiska och räntemarknadsbilden.

Om diskonteringsräntan höjs minskar Region Stockholms pensionskostnader för det aktuella året, medan en sänkning av räntan innebär att pensionskostnaderna ökar. I juni 2023 beslutade SKR att diskonteringsräntan för 2024 ska uppgå till 1 procent. Diskonteringsräntan har inte förändrats under de senaste tio åren.

Pensionsåtagandena justeras i början av varje år genom uppräknings för att kompensera för inflationen. Den förväntade uppräknings av pensionsåtagandena under 2024 kommer att ha en betydande effekt på pensionskostnaderna, vilka inklusive särskild löneskatt beräknas till 3,6 miljarder kronor.

Beräkningsmodellen använder inflationen baserad på förändringen av prisbasbeloppet från juli till och med juni och den tillämpas från och med nästkommande år. För 2024 har inflationsuppräknings av pensionsåtagandena fastställts till 9,1 procent. För åren 2025 och 2026 förväntas uppräknings bli 2,4 procent respektive 1,0 procent.

Från och med den 1 januari 2023 har det nya pensionsavtalet AKAP-KR införts inom den kommunala sektorn. Detta avtal är helt avgiftsbaserat och

ersätter det tidigare avgiftsbaserade avtalet AKAP-KL. Medarbetare som omfattas av förmånsbestämd ålderspension inom KAP-KL vid utgången av 2022 har i maj 2023 valt att antingen stanna kvar i det befintliga avtalet eller övergå till AKAP-KR. Inom koncernen Region Stockholm fanns det cirka 13 000 medarbetare som skulle göra ett sådant val och cirka 87 procent valde att även fortsättningsvis omfattas av KAP-KL.

Inom AKAP-KR kommer de årliga pensionsavgifterna att öka från 4,5 procent till 6 procent för den del av månadslönen som är upp till högst 46 437 kronor per månad. För den del av månadslönen som ligger inom intervallet 46 438 till 185 750 kronor kommer pensionsavgifterna att öka från 30 procent till 31,5 procent. På del av månadslön som är högre än 185 750 kronor betalas inga pensionsavgifter. Medarbetare som valt att byta pensionsavtal kommer att tillgodoräknas årliga tilläggsavgifter baserat på vilken ålderskategori medarbetaren tillhör vid tidpunkten för valet. Dessa tilläggsavgifter kommer att gälla fram till att medarbetaren fyller 65 år.

Den ökade avgiftsnivån och tilläggsavgifterna kommer att leda till ökade pensionskostnader framöver. I pensionsprognosen per augusti har de individuella valen beaktats i beräkningarna av pensionsavgifter, vilket innebär att pensionsprognosen redovisar fördelningen av pensionsavgifter mellan KAP-KL och AKAP-KR på ett mer rättvisande sätt i jämförelse med tidigare pensionsprognoser som antagit att alla stannar kvar i KAP-KL.

2.6 Sammanfattande ekonomiskt utgångsläge

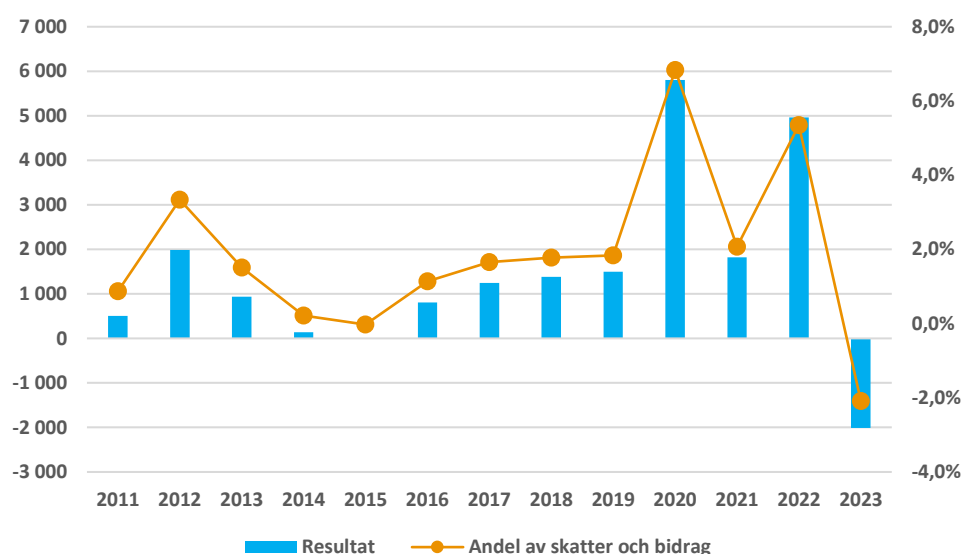
Det ekonomiska utgångsläget för 2024 är sämre än på länge. Den höga inflationen bidrar till att pensionskostnaderna är mer än dubbelt så höga 2024 jämfört med 2022. Inflationen bidrar också till högre lönekostnader och driver kostnader i allt ifrån materialkostnader inom hälso- och sjukvården till fördyrningar av Region Stockholms omfattande investeringar. Många av Region Stockholms verksamheter upplever ett ansträngt ekonomiskt läge. Skatteintäkterna påverkas inte 2024 av det nuvarande löneläget med högre revidering av löner till följd av det så kallade märket på arbetsmarknaden, utan skatteunderlaget utgörs av taxeringsåret 2022. Förutom skatteintäkterna utgör biljettintäkterna inom kollektivtrafiken en viktig intäkt för Region Stockholm. Resandet inom kollektivtrafiken har inte återgått till de nivåer som var innan pandemin, främst med anledning av förändrade resandemönster, huvudsakligen på grund av digitaliseringen. Sammantaget innebär dessa faktorer en utmaning för 2024.

Region Stockholms ekonomi vilar dock på ett starkt utgångsläge. Region Stockholm har uppvisat många år av goda resultat med en hög

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

tillgänglighet inom hälso- och sjukvården, goda medicinska resultat samt en kollektivtrafik med hög tillförlitlighet. Samtidigt har ekonomin varit i balans under en lång period, med undantag för budget och prognos för 2023 med anledning av den tillfälligt högre pensionskostnaden.

Figur 1. Region Stockholms resultat samt resultatets andel av skatter och bidrag, miljoner kronor samt procent

Soliditeten stärktes till och med 2022 i enlighet med Region Stockholms Policy för god ekonomisk hushållning.

Inför budgetåret 2024 finns det i sammanfattning faktorer som förväntas påverka resultatet negativt. Här är de största faktorerna:

- Pensionskostnaderna förväntas öka till följd av en uppräknings av pensionsskulden, vilket motsvarar 1,5 miljarder kronor mer än planår 2024 i 2023 års Budget. Prognosen för 2024 är 0,4 miljarder kronor högre än vad som var budgeterat. Det finns också en risk för att inflationen blir högre, vilket i så fall kommer att påverka pensionskostnaderna ytterligare under kommande år.
- Märket på arbetsmarknaden ger hög bas för lönekostnader vid 2024 års ingång och ytterligare hög uppräknings under året.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

- Den sammantagna pris- och löneutvecklingen förväntas vara nivåhöjande och påverka Region Stockholms kostnader, där en procentenhet högre pris- och löneutveckling motsvarar en kostnad på en miljard kronor.

I budgeten finns ett antal risker, bland annat risk för hur konjunkturen utvecklar sig som kan ge lägre skatteintäkter. Att skatteintäkterna för taxeringsåret 2022 inte blir lika höga i utfallet som i prognoserna. Det finns också en betydande risk att inflationen biter sig fast på en högre nivå än vad vi är vana vid, vilket kommer att påverka kostnadsutvecklingen och räntekostnaderna för Region Stockholms upptagna lån. Sammantaget utgör osäkerheterna och riskerna en stark anledning till att i budgeten ha marginaler för att möta riskerna. Region Stockholms budget ska ge kontinuitet för verksamheterna och vid för små marginaler finns risk att åtgärder skulle behöva vidtas som inte skulle vara hållbara på längre sikt.

Tillsammans utgör dessa faktorer en ytterligare ekonomisk utmaning för Region Stockholm som gör det svårare att finansiera verksamheten med en balanserad ekonomi under 2024.

3. Budgeterade ekonomiska förutsättningar

Region Stockholms budgeterade förutsättningar baseras på nämndernas och bolagens rapportering i samband med rapportering av budgetunderlag för 2024 samt planåren 2025–2026. Förändringar har gjorts utifrån de makroekonomiska antaganden och prognoser som beskrivs i kapitel 2, samt justeringar som beskrivs i detta kapitel.

Nämnder och bolag kommer i samband med sin rapportering av verksamhetsplaner för 2024 att beräkna sina intäkter och kostnader utifrån regionfullmäktiges beslut och andra förutsättningar som avtal och överenskommelser. Det innebär att fördelningen av intäkter och kostnader förändras vilket påverkar det slutliga tabellverket. Det slutliga tabellverket fastställs av regionstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av Budget 2024 för Region Stockholm.

3.1 Resultaträkning och balanskravsresultat

Budgeterat resultat

Den ekonomiska situationen förblir, från föregående år, mycket osäker och utmanande. Höga pensionskostnader och hög avgift till kommunalekonomisk utjämning som följd av riksdagsbeslutet 2019 påverkar resultatet negativt. Till det kommer en hög inflation, höga räntor och en för hög kostnadsnivå i verksamheten.

Under 2023 och 2024 har inflationen haft en kraftig påverkan på Region Stockholms pensionsavsättning. Värdesäkringen av pensionsförpliktelser inom avsättningarna i balansräkningen i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings, RKR:s, regelverk innebär en stor tillfällig belastning på koncernens resultat. Belastningen bedöms leda till underskott som kan hanteras med tillfälliga åtgärder genom disponering av regionens resultatutjämningsreserv.

Balanskravsresultatet för 2024 uppgår till 0 miljoner kronor efter disponering av resultatutjämningsreserv. Det är av stor vikt att dels det politiska ledarskapet i regionen gör tydliga prioriteringar, nämnder och bolag ser över sin verksamhet och sina arbetssätt, för att effektivisera resursanvändningen och därmed begränsar kostnadsutvecklingen under den kommande perioden. Det ska ske genom exempelvis effektivare samordning av gemensamma resurser, minskad administrativ belastning, effektiva vårdkedjor, använda nya tekniska lösningar och förbättrad arbetsmiljö. Inom kollektivtrafiken behöver verksamheten anpassas för att återta resenärer och marknadsandelar. Utan verksamhetsförändringar eller intäktsförstärkningar riskerar den höga kostnadsnivån att skapa ett underskott.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Region Stockholm planeras 2025 åter nå en ekonomi i balans enligt god ekonomisk hushållning med ett resultat som motsvarar Region Stockholms behov av överskott, på 2017 miljoner kronor. Överskottet motsvarar 1,9 procent av de samlade skatteintäkterna. Under planperioden kommer soliditeten öka i enlighet med det finansiella målet för en god ekonomisk hushållning. Detta under förutsättning att samtliga resultatåtgärder som budgeten för 2024 och plan för 2025–2026 genomförs.

Tabell 8. Balanskravsutredning

Mnkr	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Årets resultat enligt resultaträkning	4 965	-3 456	-2 013	-4 500	2 017	2 228
Reducering av samtliga realisationsvinster	-155		-79			
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	4 810	-3 456	-2 092	-4 500	2 017	2 228
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv*	-3882					
Användning av medel från resultatutjämningsreserv				4 500		
Årets balanskravsresultat	928	-3 456	-2 092	0	2 017	2 228

*Totalt ackumulerad resultatutjämningsreserv till och med 2022 uppgår till 7 128 miljoner kronor.

Efter användning av medel från resultatutjämningsreserven är balanskravsresultatet för 2024 inte negativt.

Tabell 9. Resultaträkning

Resultaträkning Mnkr	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Ändring B24/Pr23	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter	30 358	29 809	29 716	29 891	0,6%	30 001	30 920
Personalkostnader och inhyrd personal	-33 124	-31 683	-33 648	-35 959	6,9%	-36 687	-37 928
Pensionskostnader	-5 163	-7 193	-7 707	-8 734	13,3%	-6 221	-5 536
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård, mm.	-25 503	-26 518	-28 050	-29 657	5,7%	-31 151	-33 471
Köpt trafik	-16 223	-16 285	-15 935	-16 914	6,1%	-16 212	-16 890
Övriga kostnader	-29 114	-33 435	-30 815	-30 218	-1,9%	-30 958	-32 914
Verksamhetens kostnader	-109 126	-115 113	-116 155	-121 483	4,6%	-121 230	-126 739
Avskrivningar	-6 890	-7 264	-7 054	-7 656	8,5%	-8 107	-8 632
Verksamhetens nettokostnader	-85 658	-92 567	-93 493	-99 248	6,2%	-99 335	-104 451
Skatteintäkter	87 661	91 670	92 941	97 067	4,4%	102 259	107 492
Generellt statsbidrag	7 383	7 573	7 665	7 894	3,0%	8 131	8 375
Utjämningsystemet	-2 284	-5 041	-4 095	-4 039	-1,4%	-5 140	-5 925
Summa samlade skatteintäkter	92 760	94 202	96 511	100 922	4,6%	105 251	109 942
Verksamhetens resultat	7 102	1 635	3 018	1 674	-44,5%	5 916	5 491
Finansiella intäkter	87	73	199	162	-18,2%	144	140
Räntekostnader mm.	-1 333	-1 440	-1 483	-1 890	27,4%	-2 218	-2 287
Pensionskostnader finansiell del	-891	-3 724	-3 747	-4 446	18,7%	-1 825	-1 116

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Årets resultat	4 965	-3 456	-2 013	-4 500		2 017	2 228
Reducering av samtliga realisationsvinster*	-155		-79				
Årets resultat efter balanskravsjusteringar*	4 810	-3 456	-2 092	-4 500	0	2 017	2 228
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv*							
Användning av medel från resultatutjämningsreserv*				4 500			
Årets balanskravsresultat*	4 810	-3 456	-2 092	0	0	2 017	2 228

*Förtydligande poster utanför resultaträkningen

Resultaten förutsätter att ovan nämnda resultatstärkande åtgärder genomförs, att de samlade skatteintäkterna följer nuvarande prognos samt att biljettintäkterna inom kollektivtrafiken följer budget.

De budgeterade resultaten för 2025–2026 ska vidare ge förutsättningar för en god hushållning även under kommande budgetperioder, bland annat genom att soliditeten ökar under planperioden.

De ekonomiska förutsättningarna, och behovet av att stärka Region Stockholms ekonomiska ställning, innebär att kostnadsökningstakten inklusive högre pensionskostnader under 2024–2026, behöver vara låg.

Slutligen präglas förutsättningarna för såväl intäkter som kostnader av stor osäkerhet givet omvärldsfaktorer kopplade till löne- och prisutveckling, utvecklingen på räntemarknaden samt tillgången på material och resurser. Det understryker ytterligare Region Stockholms behov av god ekonomisk och verksamhetsmässig planering, god investeringsstyrning samt en fortsatt stark finansiell ställning för att säkerställa leveransen av hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.

3.2 Balansräkning

Region Stockholms anläggningstillgångar beräknas 2024 till 164 miljarder kronor. Värdet av koncernens tillgångar, som totalt uppgår till cirka 180 miljarder kronor, motsvarar cirka 72 200 kronor per invånare i länet.

Tabell 10. Balansräkning

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	628	939	880	948	1 039
Materiella anläggningstillgångar	135 453	145 770	159 345	170 631	175 019
Finansiella anläggningstillgångar	3 121	3 117	3 117	3 117	3 117
Summa anläggningstillgångar	139 201	149 826	163 342	174 696	179 174

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Omsättningstillgångar					
Övriga omsättningstillgångar	13 864	13 070	14 125	14 187	14 257
Kassa och bank	2 766	2 133	2 086	2 086	2 086
Summa omsättningstillgångar	16 630	15 203	16 211	16 273	16 343
Summa tillgångar	155 831	165 029	179 553	190 968	195 517
Eget Kapital					
Årets resultat	4 965	-2 013	-4 500	2 017	2 228
Övrigt eget kapital	22 036	24 259	24 957	20 457	22 474
Summa eget kapital	27 001	22 245	20 457	22 474	24 701
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	36 019	42 016	49 419	51 213	52 237
Andra avsättningar	619	694	416	415	415
Summa avsättningar	36 638	42 710	49 835	51 629	52 652
Skulder					
Långfristiga skulder lån och leasing	36 301	37 702	42 469	45 405	42 363
Övriga långfristiga skulder	26 050	32 218	37 997	42 582	47 999
Summa långfristiga skulder	62 351	69 920	80 466	87 987	90 361
Kortfristiga skulder	29 841	30 155	28 796	28 879	27 802
Summa skulder	92 192	100 074	109 261	116 866	118 163
Eget kapital, avsättningar och skulder	155 831	165 029	179 553	190 968	195 517
<i>Ansvarsförbindelse för pensioner</i>	22 613	21 809	22 185	22 859	21 975
<i>Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen</i>	2,8%	0,3%	-1,0%	-0,2%	1,4%

3.3 Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska Region Stockholm ha riktlinjer för mål för en god ekonomisk hushållning. Detta omsätts i Region Stockholm genom Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285) där det anges att det i den årliga budgeten ska finnas mål och indikatorer som stödjer det.

Region Stockholms soliditet behöver öka. Detta för att Region Stockholms långsiktiga betalningsförmåga ska vara stabil och för att säkerställa att koncernen kan hantera sina åtaganden för investeringar, skulder och pensioner. Vid 2019 års utgång var soliditeten 9,7 procent eller -7,1 procent om ansvarsförbindelsen för pensioner inkluderas. Till och med 2022 steg den till 17,3 procent, eller 2,8 procent inkluderat ansvarsförbindelsen. Soliditeten prognostiseras för 2023 till 0,3 procent när ansvarsförbindelsen för pensioner medräknas.

Tabell 9. Region Stockholms soliditet, inklusive ansvarsförbindelse för pensioner

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
---------------	--------	---------	--------	------	------

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen</i>	2,8%	0,3%	-1,0%	-0,2%	1,4%

Soliditeten minskar 2024-2025 till följd av de stora tillfälligt högre pensionskostnaderna. Soliditeten ska senast vid 2026 års utgång återgå till 1,4 procent, vilket innebär en återgång till positiv soliditet. På längre sikt ska soliditeten öka årligen så att den överstiger utfallet för 2022.

Enligt policyn för god ekonomisk hushållning ska budgeten ange hur stor andel nyinvesteringar som kan finansieras med upptagna lån, vilket framgår av nästa avsnitt.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

3.4 Kassaflödesanalys och finansieringsbudget

Kassaflödet från den löpande verksamheten beräknas vara stabilt under 2024 och öka ytterligare under planåren 2025–2026. Detta främst till följd av att avskrivningarna ökar i takt med att investeringar driftsätts. Avsättningarna för pensioner påverkar Region Stockholms kassaflöde positivt.

Investeringarna i anläggningstillgångar beräknas öka 2024 i förhållande till prognosen för 2023 och därefter beräknas volymen investeringsutgifter minska 2025 och 2026. Den ökade volymen avspeglas i det ökade finansieringsbehovet under perioden.

Tabell 10. Kassaflödesanalys för 2024 med plan för 2025–2026

Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	1 821	-2 013	-4 500	2 017	2 228
Justering för ej likviditetspåverkande poster	10 178	10 383	17 816	10 752	11 368
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0
<i>Medel från verksamheten före förändringar av rörelsekapital</i>	<i>11 999</i>	<i>8 370</i>	<i>13 316</i>	<i>12 769</i>	<i>13 596</i>
Ökning(-) resp minskning(+) av förråd och varulager	171	-58	-23	-37	-41
Ökning(-) resp minskning(+) kortfristiga fordringar	-4 066	851	-1 032	-25	-29
Ökning (+) resp minskning (-) av kortfristiga skulder (exkl leasing- och lånefinansiering)	4 076	314	-1 359	83	-1 077
Kassaflöde från den löpande verksamheten	12 179	9 477	10 902	12 791	12 449
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	92	0	0	0	0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Investering i materiella anläggningstillgångar	-13 013	-16 711	-21 675	-20 546	-15 065
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-12 921	-16 711	-21 675	-20 546	-15 065
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	0	2 826	2 945	2 972	0
Amortering av långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Ökning/minskning långfristiga fordringar	-1 723	4	0	0	0
Förändring långfristiga skulder	4 242	5 747	7 914	5 015	2 733
Förändring av leasingfinansiering	-1 303	-1 009	-134	-231	-117
Erhållna bidrag	0	0	0	0	0
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Övrig finansiering	0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	1 216	7 569	10 726	7 755	2 616
Utbetalning bidrag till statlig infrastruktur					
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	0	0	0	0	0
Årets kassaflöde	474	335	-48	0	0
Likvida medel vid årets början	6 462	2 766	2 133	2 086	2 086
Likvida medel vid årets slut	6 936	3 101	2 086	2 086	2 086

Självfinansieringen av Region Stockholms tillgångar exklusive medfinansiering uppgår till 72 procent för budgetåret 2024 och beräknas uppgå till i genomsnitt 89 procent under planåren 2025–2026.

Tabell 11. Finansieringsbudget för 2024 med plan för 2025–2026

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
Investeringar	13 013	16 711	21 675	20 546	15 065
Finansiering egen likviditet	-9 541	-9 477	-10 902	-12 791	-9 406
Medfinansiering	-3 472	-6 501	-5 959	-4 819	-5 659
Lån- och leasingfinansiering	0	-732	-4 815	-2 936	0
Resultat	0	0	0	0	0
<i>Finansieringsgrad (exkl. medfinansiering)</i>	<i>100%</i>	<i>93%</i>	<i>69%</i>	<i>81%</i>	<i>100%</i>

3.5 Anslag till nämnder

Anslagen till nämnder ökar med totalt 7,4 procent 2024 jämfört med budget 2023, till 98 miljarder kronor. Uppräkningen inkluderar kompensation för kostnadsutvecklingen inom nämndernas ansvarsområden. Utöver anslaget erhåller de flesta nämnderna en ersättning för de tillfälligt högre pensionskostnaderna år 2024.

Anslagen utgår från de anslag som beslutats i Budget 2023 för planåren 2024–2025 samt beslutade tekniska justeringar i regionstyrelsens beslut om Avstämning av Budget 2023 för Region Stockholm (RS 2022-0638). I Specifika uppgifter för respektive nämnd framgår av kapitel 5.

Anslag 2023 och plan för åren 2024-2025

Anslagen enligt tabellen nedan ska ge kostnadstäckning för drift- och kapitalkostnader inom respektive nämnds ansvarsområde.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Tabell 12. Anslag till nämnder för 2024 samt planering för åren 2025–2026

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Ändring B23/B24	Plan 2025	Plan 2026
Hälso- och sjukvårdsnämnden	63 779,6	66 947,8	5,0%	69 726,0	72 638,4
Primärvårdsnämnden	12 009,5	14 075,9	17,2%	14 785,4	15 518,0
Patientnämnden	33,9	35,0	3,3%	36,1	37,3
Trafiknämnden	12 278,5	14 011,8	14,1%	14 527,4	15 009,8
- varav trafikförvaltningen	10 887,8	12 553,3	15,3%	13 006,2	13 477,2
- varav färdtjänstverksamheten	1 177,0	1 096,0	-6,9%	1 096,0	1 096,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	213,8	362,5	69,6%	425,2	436,6
Kulturnämnden	568,3	534,0	-6,0%	553,4	573,4
Regionstyrelsen	2 752,6	2 787,0	1,2%	2 882,7	2 981,4
- varav regionledningskontoret	514,0	556,2	8,2%	557,6	558,5
- varav politiska organisationen	210,2	205,2	-2,4%	205,2	205,2
- varav bidrag och övrigt	2 028,4	2 025,6	-0,1%	2 119,9	2 217,7
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	186,7	0,0	-100,0%	0,0	0,0
Fastighets- och servicenämnden	0,0	0,0		0,0	0,0
Revisorskollegiet	38,5				
Summa anslag	91 647,6	98 430,9	7,4%	102 551,6	106 799,8

3.6 Ersättning för tillfälliga pensionskostnader

Region Stockholms nämnder och bolag följer de redovisningsprinciper för beräkning av pensionsskuld samt kostnader för pensioner som lämnas av Rådet för kommunal redovisning, RKR. Enligt RKR:s beräkningsgrunder driver inflationen tillfälligt upp pensionskostnaderna som sammantaget beräknas öka med 5,8 miljarder kronor mer än ett normalt år innan 2023. Under 2024 ökar pensionskostnaderna ytterligare och beräknas till 1,5 miljarder kronor mer än för 2023. År 2025 prognostiseras inflationstakten vara betydligt lägre och pensionskostnaden beräknas uppgå till 7,8 miljarder kronor, vilket är i linje med normala budgetförutsättningar.

Utöver anslagen ersätts nämnderna för de tillfälligt högre pensionskostnaderna. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska inom ramen för sina avtal med utförare i egen regi, samt genom medlemsbidrag till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, föra vidare ersättning för den högre pensionskostnaden. Trafiknämnden ska på motsvarande sätt ersätta bolagen inom SL-koncernen.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Tabell 13 Ersättning för tillfälliga pensionskostnader 2023-2025

Mnkr	Budget	Budget	Plan
	2023	2024	2025
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	3 749,9	5 485,5	0
Primärvårdsnämnden	0,0	0,0	0
Patientnämnden	3,3	5,2	0
Trafiknämnden	154,3	236,2	0
- varav trafikförvaltningen	154,3	236,2	0
- varav färdtjänstverksamheten	0,0	0,0	0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	0,0	0,0	0
Kulturnämnden	10,7	15,7	0
Regionstyrelsen	54,5	81,9	0
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	1,2	0,0	0
Fastighets- och servicenämnden	0,0	0,0	0
Revisorskollegiet	3,3	5,2	0
Summa ersättning	3 977,2	5 829,7	0

Serviceförvaltningen inom fastighets- och servicenämnden erhåller inget anslag utan säljer tjänster på affärsmässiga grunder. Under 2024 ges nämnden ett sänkt resultatkrav motsvarande pensionskostnadseffekten.

3.7 Resultatkrav för nämnder och bolag

Utgångspunkten för Region Stockholms verksamhets- och ekonomistyrning är mål- och resultatstyrning, vilket innebär att nämnder och bolag ska utföra sin verksamhet och uppnå fastställda mål samtidigt som de minst uppfyller det ekonomiska resultatkrav som regionfullmäktige har beslutat. Regionkoncernen består av resultatenheter och respektive bolag utgör naturligt en resultatenhet med anledning av associationsformen. En nämnd kan däremot ha ansvar för flera resultatenheter, det gäller bland annat fastighets- och servicenämnden.

Resultatkraven avser resultatet före bokslutsdispositioner och skatt och är minimikrav vilket innebär att resultat som överstiger resultatkravet får behållas inom det egna kapitalet, under förutsättning att koncernens eget kapital ökar med motsvarande belopp. De överensstämmer med det kommunala balanskravet och inkluderar därför inte exempelvis reavinster.

Resultatkraven följer i huvudsak Region Stockholms beräkningsmodell för resultatkrav som beskrivs i Region Stockholms Riktlinjer för ekonomistyrning (RS 2021-0287) och är beslutad av regionfullmäktige i Budget 2019. Modellen beaktar koncernens behov av avkastning på återinvesterade

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

medel bland annat för avsättningar för pensioner och avkastning på eget kapital. Modellen beaktar också att Region Stockholms bolag ska ha konkurrensneutrala förutsättningar och hänsyn ska tas till varje nämnds och bolags specifika förutsättningar.

För budgetåret 2024 och planåren 2025-2026 har de flesta resultatkrav justerats med anledning av förändrade förutsättningar. Villkor för resultatkraven beskrivs i respektive nämnds och bolags avsnitt i kapitel 5 och 6. En ny bedömning av resultatkraven görs inför Budget 2025.

Bolagen och nämnden ska dock leverera de resultat, exklusive effekten av den högre pensionskostnaden, som framgår av bolagens/nämndens respektive avsnitt.

I budgeten för 2023 erhöll SL-koncernen ett sänkt resultatkrav till -1 202 miljoner kronor i syfte att ge ekonomiska förutsättningar för SL-koncernen att genomföra verksamhetsförändringar och minska utbudet i nivå med de lägre biljettintäkterna till följd av ett minskat resande. SL-koncernen ges under 2024 ett resultatkrav på -299 miljoner kronor. Under 2025 förväntas bolaget åter uppnå resultatkravet 749 miljoner kronor och 2026 förblir resultatkravet 749 miljoner kronor, som är beräknat och avvägt i enlighet med Region Stockholms resultatkravsmodell. Bolaget ska eftersträva förstärkt soliditet.

Folk tandvården får ett uppjusterat resultatkrav med en friare prissättning för att konkurrera med privattandläkare. Fastighets och servicenämnden, men ett högre resultatkrav för ökade hyresintäkter och minskade vakanser samt ökade intäkter från reklam. Slutgiltig justering av resultatkravet görs i Avstämning av Budget 2024.

Det sammantagna resultatet för koncernen uppgår 2024 till -4 500 miljoner kronor, vilket understiger kommunallagens krav på ett resultat i balans. Med disponering av resultatutjämningsreserven, i enlighet med gällande regelverk, är balanskravsresultatet inte negativt och således uppfyllt.

Tabell 64. Resultatkrav för nämnder och bolag 2024–2026

Mnkr	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2023	2023	2024	2025	2026
Hälso- och sjukvård					
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0,0	-608,6	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	0,0	-96,1	0,0	0,0	0,0
Primärvårdsnämnden	0,0	-112,5	0,0	0,0	0,0

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Patientnämnden	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	201,0	-100,0	-6,0	195,0	195,0
Karolinska Universitetssjukhuset	44,0	-600,0	54,0	59,0	59,0
Södersjukhuset AB	21,0	-165,0	26,0	26,0	26,0
Danderyds Sjukhus AB	24,0	-155,0	23,0	23,0	23,0
Södertälje Sjukhus AB	5,0	-63,0	6,0	6,0	6,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	7,0	13,6	7,0	7,0	7,0
Folktandvården Stockholms Län AB	-12,4	0,0	-34,0	136,0	136,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	6,0	0,0	7,0	7,0	7,0
Tobiasregistret AB	0,0	14,1	0,0	0,0	0,0
MediCarrier AB	3,5	-3,5	3,4	11,0	11,0
Hälso- och sjukvård totalt	299,1	-1 874,5	86,5	470,0	470,0
Kollektivtrafik					
Trafiknämnden	-1 166,0	-642,8	-254,0	794,0	794,0
- varav trafikförvaltningen	32,0	95,4	41,0	41,0	41,0
- varav färdtjänstverksamheten	4,0	37,0	4,0	4,0	4,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
AB Storstockholms Lokaltrafik	-1 202,0	-775,2	-299,0	749,0	749,0
- varav AB SL Finans	0,0	230,4	0,0	0,0	0,0
- varav SL Nya Tunnelbanan AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Waxholms Ångfartygs AB	0,0	24,6	0,0	11,0	11,0
Kollektivtrafik totalt	-1 166,0	-642,8	-254,0	794,0	794,0
Kultur					
Kulturnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholm Film AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultur totalt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	0,0	143,4	0,0	0,0	0,0
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service					
Fastighets- och servicenämnden	493,0	614,4	644,0	748,0	759,0
- varav serviceförvaltningen	-65,0	-120,6	-79,0	8,0	8,0
- varav fastighetsförvaltningen	558,0	735,0	723,0	740,0	751,0
Locum AB	-12,1	-12,1	4,0	4,0	4,0
Fastigheter och service totalt	480,9	602,3	648,0	752,0	763,0
Övriga					
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset Stockholm AB	0,0	-31,8	0,0	0,0	0,0
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

<i>Koncerngemensamma funktioner</i>					
Skadekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	-3 070,2	-210,0	-4 980,5	1,1	200,7
Koncernjusteringar					
Totalt	-3 456,2	-2 013,4	-4 500,0	2 017,1	2 227,7

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

3.8 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är Region Stockholms centrala redovisningsenhet där poster av regionövergripande karaktär redovisas. Inom koncernfinansiering budgeteras samtliga regionövergripande kostnader, dessa fördelas till respektive nämnd och bolag i samband med rapportering av verksamhetsplaner och regionstyrelsens behandling av ärendet Avstämning av budget 2024. Koncernfinansierings resultat påverkas av storleken på anslagen och av koncernens åtaganden.

Koncernfinansiering hanterar bland annat Region Stockholms skatteintäkter och utbetalningar av anslag samt arbetsgivaravgifter och pensioner som avser personalen inom nämndernas förvaltningar. Koncernfinansiering förvaltas av regionstyrelsen genom regionledningskontoret.

Resultatet för koncernfinansiering budgeteras till -4 980 miljoner kronor 2024 vilket innebär en minskning med 1 910 miljoner kronor jämfört med 2023 För planåren 2025–2026 är resultatet budgeterat till 1 respektive 201 miljoner kronor.

Tabell 15. Resultaträkning för Koncernfinansiering

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	109 625	115 787	118 076	121 583
	-112	-120	-118	-121
Kostnader	696	767	075	382
Resultat	-3 070	-4 980	1	201

3.9 Skadekontot

Skadekontot är Region Stockholms försäkringssystem för egendoms- och följdskadeförsäkring. Resultatenheten, som regionstyrelsen ansvarar för, har inga anställda och finansieras genom årliga premier från nämnder och

bolag. Skadekontots resultatkrav är oförändrat noll kronor för 2024 och planåren 2025–2026.

Tabell 76. Resultaträkning för Skadekontot

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	19	19	19	19
Kostnader	-19	-19	-19	-19
Resultat	0	0	0	0

4. Investeringar

4.1 Budgeterade investeringsförutsättningar

I detta kapitel beskrivs Region Stockholm investeringsplan för 2024–2033. Investeringsplanen i sin helhet redovisas i bilaga 4 och investeringarna beskrivs övergripande i respektive investerande nämnds och bolags avsnitt i kapitel 5 respektive 6.

Region Stockholms investeringsplan 2023-2032

Region Stockholm fortsätter att genomföra betydande investeringar inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik för att skapa väl fungerande och tillgängliga anläggningar. Investeringsplanens investeringsutrymme medger att Region Stockholm under tioårsperioden 2024–2033 kan investera totalt 132,8 miljarder kronor vilket är 5,5 miljarder kronor mer än det beslutade investeringsutrymmet 2023–2032. I den utökade investeringsplanen har hänsyn tagits till risker och osäkerhet kopplade till det allmänna inflationsläget, som kan leda till fördyrade investeringar.

Investeringsplanen innebär kapitalkostnader för Region Stockholm när investeringarna har färdigställts och anläggningarna tas i drift. Investeringsplanens driftsättningsplan har förskjutits till viss del jämfört med vad som tidigare har varit budgeterat. Driftsättningsplanen har nu sin tyngdpunkt 2026 och 2028 då ett antal större kollektivtrafikinvesteringar planeras att driftsättas, som exempelvis bussterminal Slussen, tunnelbana till Barkarby och tunnelbana till Arenastaden. Kapitalkostnadernas andel av Region Stockholms totala intäkter är i linje med Region Stockholms mål Hållbar investeringsutveckling.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Tabell 87. Region Stockholms investeringsplan 2024–2033

Mkr	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029–2033	Totalt 2024–2033
TOTALT	13 013	18 883	21 675	20 546	15 065	11 383	12 825	51 311	132 804
<i>Varav Region Stockholms finansieringsansvar</i>	<i>8 241</i>	<i>12 964</i>	<i>15 716</i>	<i>15 747</i>	<i>9 436</i>	<i>7 133</i>	<i>8 334</i>	<i>31 730</i>	<i>88 096</i>

Beaktat de 44,7 miljarder kronor som medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med, uppgår de investeringar som Region Stockholm bär finansieringsansvaret för till totalt 88,1 miljarder kronor för tioårsperioden. Investeringsutrymmet för åren 2024–2026 uppgår till 57,3 miljarder kronor varav 16,4 miljarder kronor avser medfinansiering. Under 2024 uppgår investeringarna till totalt 21,7 miljarder kronor varav 6,0 miljarder kronor medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med.

Medfinansiering innebär att Region Stockholm, staten och berörda kommuner har ett gemensamt finansieringsansvar för de investeringar där avtal har ingåtts om medfinansiering. När investeringarna har färdigställts blir de Region Stockholms anläggningstillgångar och som då har fullt ansvar för tillgångarnas driftkostnader och reinvesteringar. För de investeringar som medfinansieras kommer avskrivningskostnaderna att täckas till den grad som finansieras av parterna utanför Region Stockholm.

Olika typer av investeringar i anläggningstillgångar ger olika höga årliga avskrivningskostnader beroende på deras genomsnittliga nyttjandeperioder, vilket illustreras i tabellen nedan.

Tabell 18. Nyttjandeperioder och avskrivningskostnader för olika typer av investeringar

Investeringsobjekt	Genomsnittlig nyttjandeperiod ¹	Avskrivningskostnad vid investering på 1 000 mnkr
IT (infrastruktur/klienter)	4 år	250 mnkr/år
Medicinteknisk utrustning	7 år	143 mnkr/år
Kollektivtrafikanläggningar	25 år	40 mnkr/år
Fastigheter	35 år	29 mnkr/år

¹ Nyttjandeperioder enligt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och Bokföringsnämndens K3-regelverk.

Fördelning av det totala investeringsutrymmet

Tabellen nedan visar en översiktlig sammanställning av investeringsplanens fördelning mellan verksamhetsområden.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Tabell 19. Region Stockholms investeringsplan 2024–2033 per verksamhetsområde

Mkr	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029–2033	Totalt 2024–2033
Hälso- och sjukvård	838	1 797	1 668	1 887	1 622	1 811	1 683	8 994	17 666
Kollektivtrafik	10 432	13 859	16 813	15 433	10 921	7 260	9 056	34 024	93 507
<i>varav medfinansiering</i>	<i>4 772</i>	<i>5 920</i>	<i>5 959</i>	<i>4 799</i>	<i>5 629</i>	<i>4 250</i>	<i>4 492</i>	<i>19 581</i>	<i>44 709</i>
Fastigheter och service	1 571	2 930	2 978	2 972	2 287	2 143	1 906	7 396	19 682
IT	169	287	209	247	228	162	174	858	1 877
Övrig verksamhet	4	10	7	7	7	7	7	40	72
TOTALT	13 013	18 883	21 675	20 546	15 065	11 383	12 825	51 311	132 804
<i>Varav Region Stockholms finansieringsansvar</i>	<i>8 241</i>	<i>12 964</i>	<i>15 716</i>	<i>15 747</i>	<i>9 436</i>	<i>7 133</i>	<i>8 334</i>	<i>31 730</i>	<i>88 096</i>

Investeringsutrymmet för Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag är 17,7 miljarder kronor för perioden 2024–2033, varav 1,7 miljarder kronor avser 2024. Dessa investeringar består av medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. De avser främst ersättningsinvesteringar för att upprätthålla driften i den befintliga vårdverksamheten.

Investeringsutrymmet för kollektivtrafikinvesteringar är 93,5 miljarder kronor för perioden 2024–2033. Med hänsyn till medfinansiering uppgår de investeringar som Region Stockholm har finansieringsansvar för till 48,8 miljarder kronor under perioden. Investeringar som understiger 100 miljoner kronor uppgår till totalt 13,8 miljarder kronor för perioden 2024–2033. Under 2024 planeras investeringar i kollektivtrafiken motsvarande 16,8 miljarder kronor, varav 6,0 miljarder kronor medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med.

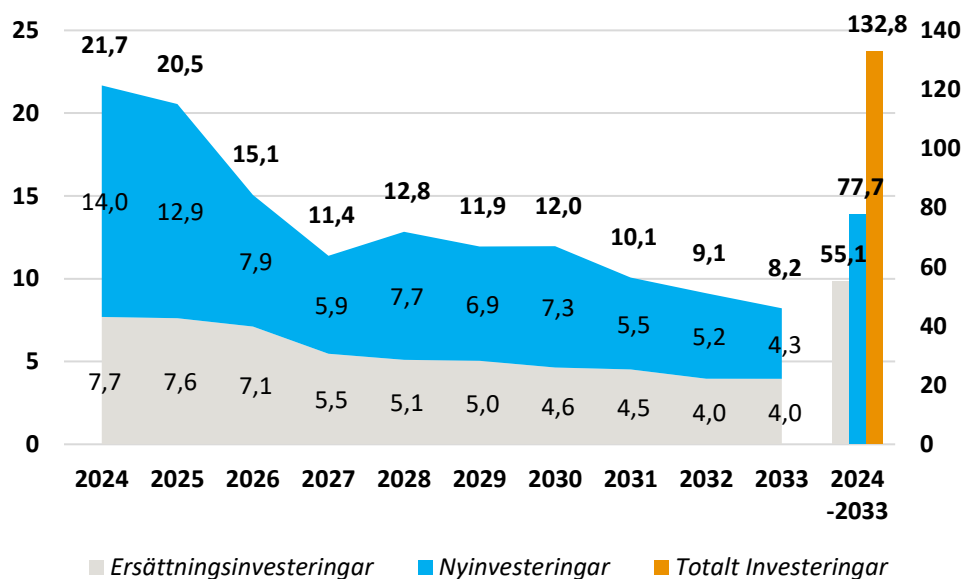
Investeringsutrymmet för investeringar i fastigheter och service uppgår till 19,7 miljarder kronor under perioden 2024–2033, varav investeringar i fastigheter inom koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm uppgår till 18,8 miljarder kronor. Investeringar som understiger 100 miljoner kronor i dessa verksamheter uppgår till 10,9 miljarder kronor under perioden 2024–2033. Under 2024 planeras investeringar motsvarande 3,0 miljarder kronor i fastigheter och service.

Investeringsutrymmet för it uppgår till 1,9 miljarder kronor under perioden 2024–2033, varav 0,2 miljarder kronor 2024. Dessa investeringar avser ersättningsinvesteringar i form av utbyte och livscykelhantering av nätinfrastruktur och klienter.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Investeringsutrymmet för övrig verksamhet uppgår till 72,2 miljoner kronor under perioden 2024–2033, varav 6,6 miljoner kronor 2024. Dessa investeringar avser mindre ersättningsinvesteringar och inventarier.

Figur 3. Fördelning mellan ny- och ersättningsinvesteringar 2024-2033, miljarder kronor

Fördelning mellan ny- och ersättningsinvesteringar

Av Region Stockholms totala investeringsutrymme avser 58,5 procent nyinvesteringar och 41,5 procent ersättningsinvesteringar. Figuren nedan visar hur investeringsvolymen fördelar sig över åren, totalt och mellan ny- respektive ersättningsinvesteringar. Volymen för enskilda år är ibland svårbedömd och faktorer utanför Region Stockholms kontroll kan inverka. Investeringsvolymen är högre i början av tioårsperioden eftersom en viss förskjutning av investeringar har skett från tidigare år med anledning av förskjutningar i detaljplaner och överprövningar. Tyngdpunkten i början av perioden beror också på den stora andelen nyinvesteringar i utbyggd tunnelbana.

4.2 Tillkommande investeringsönskemål

Fastighets- och servicenämnden och trafiknämnden arbetar kontinuerligt, genom sina respektive förvaltningar, med att kartlägga och planera för framtida investeringsbehov inom sina ansvarsområden. Framtida investeringar har identifierats som inte ryms inom det totala beslutade investeringsutrymmet eftersom det skulle innebära att regionfullmäktiges mål Region Stockholm har en ekonomi i balans inte uppnås. Detta på grund av de kapitalkostnader och driftkostnader som investeringar medför.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

Hälso- och sjukvårdens fastigheter är till delar äldre och i behov av omfattande upprustning och modernisering, samtidigt som arbetet med att stärka Region Stockholms verksamhetskydd och beredskap kräver robusthetshöjande investeringar och åtgärder. För detta har högst prioriterade risker och sårbarheter identifierats som sammantaget uppskattas innebära behov om framtida investeringar för hälso- och sjukvårdens fastigheter motsvarande cirka 8 miljarder kronor den kommande tioårsperioden.

För att bevara det befintliga kollektivtrafiksystemets nytta och effektivitet krävs ytterligare uppgraderingar och ersättningsinvesteringar, utöver det som ryms inom investeringsplanen, parallellt med fortsatt fokus på underhåll av det befintliga systemet. Behoven avser såväl stationer och bytespunkter som fordon, buss- och spårdepåer, spåranläggningar och rulltrappor Citybanan. Sammantaget uppskattas detta innebära behov om framtida investeringar för kollektivtrafiksystemet på cirka 16 miljarder kronor under den kommande tioårsperioden.

Den framtida investeringsplaneringen och prioriteringen måste utgå från behov på systemnivå, verksamheternas bedömda framtida omfattning och den robusthetsnivå som hälso- och sjukvårdens fastigheter och kollektivtrafikens anläggningar förväntas upprätthålla. För en långsiktig ekonomiskt hållbar investeringsplanering krävs att de underlag till investeringsbeslut som utgör grund för planeringen inkluderar information om investeringarnas totalekonomiska och systempåverkande konsekvenser samt om alternativa åtgärder. Ett vidmakthållande och systematiskt arbete med underhålls- och ersättningsinvesteringar krävs för att undvika suboptimeringar och för att effektivisera driften. Med en alltmer växande anläggningsvolym behöver kapacitetshöjande nyinvesteringar begränsas och investeringar i befintliga anläggningar prioriteras för att bibehålla värde och därmed bidra till goda förutsättningar att leverera en god och tillgänglig vård och kollektivtrafik till invånare.

För att kunna finansiera tillkommande investeringar behöver verksamhetsförändringar genomföras som effektiviserar Region Stockholms resursanvändning och skapar ekonomiska förutsättningar.

5. Nämnder

I detta kapitel anges nämndernas anslag, resultatkrav, investeringsutrymme, mål samt eventuella uppdrag. Nämnderna ska planera och följa upp sin verksamhet i enlighet med detta och i sin planering också beakta regionfullmäktiges inriktning och prioriteringar i kapitel 1.

Nämnderna kommer i samband med sin rapportering av verksamhetsplaner för 2024 att beräkna sina intäkter och kostnader utifrån regionfullmäktiges beslut och andra förutsättningar som avtal och överenskommelser. Det innebär att fördelningen av intäkter och kostnader förändras vilket påverkar det slutliga tabellverket (tabellerna i kapitel 3, 5 och 6). Detta slutliga tabellverk fastställs av regionstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av Budget 2024 för Region Stockholm.

Generella uppdrag som gäller för alla nämnder.

- 1) Alla nämnder uppdras att minska kostnaden för administration och lokaler med tio procent
- 2) Alla nämnder uppdras att genomföra ett konsultstopp i hela Region Stockholm för nya politiskt beslutade utredningar.
- 3) Alla nämnder uppdras att genomföra effektiviseringar av kommande och genomförda upphandlingar motsvarande 1-2 procent av avtalsvärdet om det inte föreligger särskilda skäl.
- 4) Alla sjukvårdsproducerande nämnder ska öka såld utomläns och utomlandsvård med 10 procent.

5.1 Regionstyrelsen

Ekonomiska förutsättningar

Regionstyrelsens anslag för 2024 är 2 787 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 34 miljoner kronor. Anslaget har räknats upp med 3,3 procent jämfört med budget 2023. Därutöver har det skett ett antal justeringar av anslaget. I budget 2023 tillfördes ett högre anslag på 150 miljoner kronor för medel som bidrar till god ekonomisk hushållning inom Region Stockholm, dessa medel upphör 2024. Dessutom minskas den politiska organisationens anslag med 6 miljoner kronor.

Under 2024 tillförs ett högre anslag på totalt 113 miljoner kronor för övertagande av klimat- och regionutvecklingsnämndens ansvar. Därutöver ska regionstyrelsen fördela ut effekthemtagning av minskad sjukfrånvaro på nämnder och bolag i Avstämning av budget 2024.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

För planåren 2025–2026 är anslaget 2 883 miljoner kronor respektive 2 981 miljoner kronor. Under 2024 erhåller regionstyrelsen, utöver anslaget, ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Regionstyrelsen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 90. Resultaträkning för regionstyrelsen

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	3 209	3 039	3 079	2 751
- varav anslag	2 753	2 787	2 883	2 981
Kostnader	-3 209	-3 039	-3 079	-2 751
- varav regionledningskontoret	-514	-556	-558	-558
- varav politiska organisationen	-210	-205	-205	-205
- varav bidrag och övrigt	-2 028	-2 026	-2 120	-2 218
Resultat	0	0	0	0

Anslaget till regionstyrelsen finansierar regionledningskontorets kostnader liksom den politiska organisationens kostnader som till exempel mandatstöd och kanslianslag. Anslaget täcker också kostnader för bland annat forskning och utbildning, medlemskap i organisationer samt övriga bidrag.

I regionstyrelsens anslag finns 200 miljoner kronor avsatt för tidiga och riktade insatser för bättre arbetsmiljö samt minskad ohälsa och sjukfrånvaro. Därutöver finns reserverade medel för 300 miljoner kronor avseende strategiska och långsiktiga insatser för Region Stockholms kompetensförsörjning, inklusive fortsatt satsning på betald specialistutbildning för specialistsjuksköterskor och barnmorskor. Anslag tillförs för höjda ambitioner kring forskning 10 miljoner kronor, förstärkt innovationsstöd 10 miljoner kronor samt att Regionstyrelsens medel för oförutsedda händelser återupprättas med 50 miljoner kronor.

Investeringar

Regionstyrelsens investeringsutrymme för 2024 är 3,4 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 40,2 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 10,0 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar inom it och teknik samt inventarier.

Tabell 101. Regionstyrelsens investeringsutrymme

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	3,4	3,3	3,3	30,2	40,2
Totalt	3,4	3,3	3,3	30,2	40,2

Mål och indikatorer

Regionstyrelsen ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Regionstyrelsen ska också följa upp inriktningsmålen och dess underliggande mål för Region Stockholm som helhet.

Uppdrag

1. Regionstyrelsen uppdras att initiera en avveckling av Region Stockholms medlemskap i externa organisationer i syfte att minska kostnader.
2. Regionstyrelsen uppdras att stärka robustheten och regionens motståndskraft ur ett totalförsvarsperspektiv.
3. Regionstyrelsen uppdras att leda arbetet med att minska administrationen i Region Stockholm med 10 procent. Precisering ska ske i avstämning av budget.
4. Regionstyrelsen uppdras att säkra att Centrum för Hälsodata minskar handläggningstiden till i snitt 30 dagar från förfrågan till utlämning av data
5. Regionstyrelsen uppdras att förstärka ”en väg in” för forskare och företag som är intresserade av Life Science i Stockholm.
6. Regionstyrelsens ska förstärka innovationsstödet med 10 miljoner kronor, i syfte att förstärka innovationsstrukturen.
7. Regionstyrelsen ska initiera en dialog med regeringen i enlighet med avsnitt, ”Verka för nationell samverkan” för att genomföra förenklingar för forskning och innovation i Sverige.
8. Regionstyrelsens ska genomföra en satsning på arbetsmiljön för 200 miljoner kronor
9. Regionstyrelsen uppdras att, i nära samverkan och dialog med nämnder och bolag, minska antalet mål och styrande dokument i regionen därmed minska administrationen i vården.
10. Regionstyrelsen uppdras att uppdatera Region Stockholms riktlinje för investeringar i syfte att åstadkomma bättre styrning och kontroll.
11. Regionstyrelsen uppdras att under mandatperioden utreda möjligheterna till en Huvudstadsförhandling med utgångspunkt för

- att säkra finansiering för utbyggnad av Arlanda, Östlig förbindelse samt ökad andel infrastrukturmedel till Stockholmsregionen.
12. Regionstyrelsen uppdras att utarbeta nytt reglemente och genomföra verksamhetsförändringar anledning av överföring av ansvar från Klimat- och regionutvecklingsnämnden till Regionstyrelsen.
 13. Regionstyrelsen uppdras att leda arbetet med att genomföra generella effektiviseringar av kommande och aktiva upphandlade avtal i syfte att permanent sänka kostnaderna. Precisering ska ske i avstämning av budget.
 14. Regionstyrelsen uppdras att inleda förhandlingar med staten om avskaffa den regional utjämningskatten.
 15. Regionstyrelsen uppdras att tillse att andelen utomlans- och utomlandsvård ökar. Precisering ska ske i avstämning av budget.
 16. Regionstyrelsen uppdras att göra en översyn av Region Stockholms fastighetsbestånd med syfte att sälja fastigheter som inte är strategiska.

5.2 Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Ekonomiska förutsättningar

Hälsa- och sjukvårdsnämndens anslag för 2023 är 66,9 miljarder kronor, vilket innebär en ökning med 3,1 miljarder kronor eller 4,9 procent jämfört med budget 2023 justerat för tillskottet till hälsa- och sjukvårdsnämnden på två miljarder kronor. Uppräkningen av anslaget är 1,7 procentenheter mer än planerat i Budget 2023 för planåret 2024 beaktat ovan nämnda förändringar.

Reglering görs av poster som har identifierats som primärvård och ska hanteras av primärvårdsnämnden. Det omfattar verksamheterna hjälpmedel som förskrivs i primärvården; asyltandvården samt ansvaret för fysioterapeuter. Sammantaget justeras primärvårdsnämndens med nära 1,2 miljarder kronor 2024 och 1,2 respektive 1,3 miljarder kronor 2025 respektive 2026. Hälsa- och sjukvårdsnämndens anslag minskas samtidigt med motsvarande. Utan denna justering är hälsa- och sjukvårdsnämndens anslagshöjning 6,7 procent.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden har sedan 2016 erhållit ersättning för den nya sjukhusanläggningen Nya Karolinska Solna och de så kallade strategiska investeringar i lokaler och medicinteknisk utrustning som ingick i Framtidsplanen för hälsa- och sjukvård. Ersättningen ingår i hälsa- och sjukvårdsnämndens anslag och har årligen räknats upp i enlighet med regionfullmäktiges beslut om anslag i budgeten. Där tillkommer också

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

växling för Karolinska Universitetssjukhusets erhållna rabatt på 150 miljoner kronor till ersättning genom hälso- och sjukvårdsnämndens avtal med Karolinska Universitetssjukhuset. Den sammantagna ersättningen uppgår 2024 till 3 087,6 miljoner kronor. Inför planeringen 2025 och 2026 höjs ersättningen givet driftsättningen av ny vårdbyggnad 61 vid Danderyds Sjukhus och modernisering av vårdplatser i byggnaderna 17 och 18 vid Södersjukhuset. Nämndens anslag höjs med anledning av detta ändamål med 152 miljoner kronor 2025 och 354 miljoner kronor 2026. Ersättningen sker i enlighet med regionfullmäktiges beslut vid genomförandebesluten som anger att hälso- och sjukvårdsnämnden ska inarbeta ersättningen i avtal med vårdgivarna. Utbetalningen är villkorad driftsättningen, vid en eventuell försening betalas inte ersättningen ut.

Tabell 112. Ersättning för lokaler och utrustning enligt regionfullmäktiges beslut

Mnkr	Budget	Plan	Plan
	2024	2025	2026
Ersättning för lokaler och utrustning	3 087,6	3 216,1	3 349,8
Tillkommande Danderyds Sjukhus	0,0	152,0	169,1
Tillkommande Södersjukhuset	0,0	0,0	185,0
Totalt	3 087,6	3 368,1	3 703,9

Hälso- och sjukvårdsnämndens anslag för planåren 2025–2026 uppgår till 69,7 miljarder kronor respektive 72,6 miljarder kronor.

Nämnden erhåller utöver anslaget en ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader 2024 som ska fördelas i avtal med respektive vårdgivare i egen regi.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 123. Resultaträkning för hälso- och sjukvårdsnämnden

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	82 519	87 995	87 518	91 151
- varav anslag	61 780	66 948	69 726	72 638
Köpt vård	-65 887	-71 728	-75 083	-78 667
Läkemedelsförmånen	-7 402	-7 761	-8 068	-7 944

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Övriga kostnader inkl. finansnetto	-9 230	-8 506	-4 367	-4 541
<i>Summa kostnader</i>	<i>-82 519</i>	<i>-87 995</i>	<i>-87 518</i>	<i>-91 151</i>
Resultat	0	0	0	0

Hälsa- och sjukvårdsnämnden ansvarar för hanteringen av kostnaderna för läkemedel inom läkemedelsförmånen och erhåller återbäring från läkemedelsföretagen i enlighet med avtalet mellan regionerna, staten och läkemedelsföretagen. Den del av återbäringen som ska återbetalas till staten ska betalas genom regionstyrelsens resultatenhetskoncernfinansiering som fakturerar hälsa- och sjukvårdsnämnden motsvarande summa.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden ansvarar för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON:s, medlemsbidrag och kommunalförbundets resultat. Nämnden ansvarar också för att vidareförmedla KSON:s andel av riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen ska avräknas nämndens kostnader för patienter inom KSON:s ansvarsområde.

Regionfullmäktige beslutar om anslag, resultatkrav samt taxor och avgifter. Förutom anslag erhåller nämnden riktade statsbidrag som till största del vidareförmedlas från koncernfinansiering. Budgetering av de riktade statsbidragen samt andra intäkter görs dock av hälsa- och sjukvårdsnämnden i samband med nämndens beslut om verksamhetsplan för 2024, där de riktade statsbidragen ska särredovisas.

Investeringar

Hälsa- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme för 2024 är 7,0 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 52 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 17 miljoner kronor.

Tabell 134. Hälsa- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	7,0	5,0	5,0	35,0	52,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	7,0	5,0	5,0	35,0	52,0

Investeringarna består av en it-plattform för prehospitalet vård, FRAPP, uppbyggnad av civilt försvar inom den katastrofmedicinska verksamheten samt upprustning av ledningsplatser.

Mål och indikatorer

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Hälso- och sjukvårdsnämnden har även huvudansvar för målen Tillgänglig hälso- och sjukvård på rätt nivå utifrån patientens behov och Vården är säker, effektiv och har god kvalitet.

Uppdrag

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att långsiktigt verka för att skapa fler vårdplatser.
2. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur vårdval ASIHK kan ges ett utökat uppdrag för att ytterligare avlasta akutsjukhusen
3. Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att revidera avtalet med långsiktiga förutsättningar för ASIHK så att hänsyn tas till högre kostnader vid mindre tätbefolkade områden och för att skapa förutsättningar för ytterligare fler vårdplatser.
4. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att initiera ett aktivt deltagande i statens arbete med den nationella vårdförmedlingen.
5. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att stärka arbetet med avtalsuppföljning i syfte att stävja fusk och motverka välfärdsbrott.
6. Hälso- och sjukvårdsnämndens uppdras att genomföra etablering av nya närakuter i Skärholmen respektive Jakobsberg,
7. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att upphandla de avtal som löper ut samt att inte avveckla närakut Hötorget.
8. Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att förlänga de upphandlade avtalen avseende den vägburna ambulansen och prehospital läkartjänst samt i god tid före avtalens slut påbörja en ny upphandling av respektive avtalsområde.
9. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att 2024 tillföra 60 miljoner kronor ytterligare till barn- och ungdomspsykiatri och ätstörningsvården i syfte att öka tillgängligheten, förbättra arbetsmiljön och påbörja upphandling av fler aktörer.
10. Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att inrätta en resurs i lämplig form för att stödja nära anhöriga till person som genomfört suicid samt inrätta en 24-timmarsgaranti för akut anhörigstöd.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

11. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att införa vårdval inom ätstörningsvården för att korta värdköerna.
12. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att 2024 fortsätta implementeringen av 8-punktsprogrammet till förlossningsvården samt särskilt fokusera på att stärka vård och rehabilitering för de som lider av förlossningsskada.
13. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att etablera en huvudmannasamverkan mellan regionen, kommuner och andra relevanta aktörer för att bättre omhänderta personer som utsatts för sexuellt våld eller trauma och lider av svår psykisk ohälsa.
14. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att fortsätta utveckla avtalen inom äldrevården och kvinnosjukvården samt att inte skära ner på värdplatser och resurser inom dessa områden.
15. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att ta fram en plan för hur egenmonitorering oftare kan vara förstahandsalternativet för de patienter med kroniska sjukdomar som själva kan hantera tekniken.
16. Omhändertagandet och bemötandet av personer med funktionsnedsättning inom vården ska förbättras.
17. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att utforma sociala utfallskontrakt, med fokus på att förbättra hälsan i Södertälje kommun, med fokus på hjärt- och kärlsjukdomar.
18. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att genomföra ett nytt cancerlöfte med fokus på, förebyggande åtgärder, screening och vaccination, forskning samt jämlikvård och borttagna värdköer.
19. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att tillsammans med primärvårdsnämnden genomföra förenklingar informationsflöde och i bokningssystem i syfte att minska uteblivna besök. De minskade kostnaderna för uteblivna besök fördelas slutgiltigt i avstämningsärendet.
20. Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att ta fram ett digitalt system där patienter kan jämföra olika värdtjänster med vissa nyckeltal, exempelvis tillgänglighet.
21. Hälsa- och sjukvårdsnämnden tillsammans Primärvårdsnämnden får i uppdrag att arbeta fram nya riktlinjer för att utveckla beställarstyrningen.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

5.3 Primärvårdsnämnden

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till primärvårdsnämnden är 14,1 miljarder kronor 2024, vilket innebär en ökning med 2,1 miljarder kronor eller 17,2 procent jämfört med budget 2023. Höjningen innefattar en flytt av anslag från HSN som erhåller motsvarande sänkt anslag. För planåren 2025–2026 är anslaget 14,8 miljarder kronor respektive 15,5 miljarder kronor. Primärvårdsnämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 0 kronor.

Tabell 145. Resultaträkning för primärvårdsnämnden

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	12 311	14 307	15 017	15 750
- varav anslag	12 009	14 076	14 785	15 518
Kostnader	-12 311	-14 307	-15 017	-15 750
Resultat	0	0	0	0

Nämnden ska köpa förvaltningstjänster av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Mål och indikatorer

Primärvårdsnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Uppdrag

1. Primärvårdsnämnden uppdras att inte avveckla fritt valhörselhjälpmedel inom vårdval primär hörselrehabilitering.
2. Primärvårdsnämnden uppdras att inte avveckla intensivträning för rörelsehindrade och verkar för en långsiktig avtalslösning så att konduktiv pedagogik fortsatt kan ges i Region Stockholm.
3. Primärvårdsnämnden uppdras att förlänga avtalet med 1177 och påbörja en ny innovationsupphandling av sjukvårdsrådgivning på telefon i god tid före avtalens utgång.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

4. Nämnden uppdras att i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden och länets kommuner utreda väl fungerande och mer sammanhållna vårdkedjor för äldre länsbor som kan innebära ansvarsförändringar mellan vårdcentraler, geriatrik, avancerad sjukvård i hemmet mm.
5. Primärvårdsnämnden uppdras att tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden genomföra förenklingar informationsflöde och i bokningssystem i syfte att minska uteblivna besök. De minskade kostnaderna för uteblivna besök fördelas slutgiltigt i avstämningsärendet.
6. Primärvårdsnämnden uppdras att utveckla avtalen inom primärvårdsrehabilitering och specialiserad fysioterapi med en översyn av respektive ersättningsmodeller och nivåer.
7. Primärvårdsnämnden tillsammans med Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att arbeta fram nya riktlinjer för att utveckla beställarstyrningen.
8. Primärvårdsnämnden uppdras att utveckla incitament för att öka andelen patienter som får träffa sin fasta läkarkontakt.

5.4 Patientnämnden

Patientnämnden är en lagstadgad verksamhet som ska finnas i varje region. Patientnämnden är hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens fristående och opartiska instans dit patienter, anhöriga och anställda inom vården kan vända sig när det har uppstått problem i kontakterna med vården eller när det finns klagomål på vårdens utförande. Nämnden bidrar till att utveckla kvalitet, patientsäkerhet och att hälso- och sjukvården anpassas efter patienternas behov och förutsättningar.

Ekonomiska förutsättningar

Patientnämndens anslag för 2024 är 35,0 miljoner kronor, vilket är en ökning med 3,3 procent jämfört med budget 2023. För planåren 2025–2026 är anslaget 36,1 miljoner kronor respektive 37,3 miljoner kronor. Utöver anslaget erhåller nämnden ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader 2024.

Patientnämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2023 uppnås. Under planåren 2024 och 2025 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 156. Resultaträkning för patientnämnden

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	39	41	38	39
- varav anslag	34	35	36	37
Kostnader	-39	-41	-38	-39
Resultat	0	0	0	0

Mål och indikatorer

Patientnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

5.5 Stockholms läns sjukvårdsområde

Ekonomiska förutsättningar

Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 201 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 167. Resultatkrav för SLSO

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	201	0	201	201

SLSO:s intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Nämndens intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller nämnden ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

SLSO:s investeringsutrymme för 2024 är 280,6 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 849,8 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 920,4 miljoner kronor.

Tabell 2817 Investeringsutrymme för SLSO

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	30,0	90,0	0,0	0,0	120,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	50,0	50,0	50,0	350,0	500,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	200,6	218,4	231,4	1 579,4	2 229,8
Totalt	280,6	358,4	281,4	1 929,4	2 849,8

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier, informations- och kommunikationsteknik samt tekniska hjälpmedel. Nyinvesteringar i utrustning till utbyggnad av den psykiatriska vårdbyggnaden Helix, etapp 2, är medräknade i investeringsutrymmet för 2024–2025.

Mål och indikatorer

SLSO ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

5.6 Karolinska Universitetssjukhuset

Ekonomiska förutsättningar

Karolinska Universitetssjukhuset, Karolinska, ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 54 miljoner kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 59 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 29. Resultatkrav för Karolinska Universitetssjukhuset

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	44	54	59	59

Karolinskas intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Sjukhusets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller nämnden ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Karolinskas investeringsutrymme för 2024 är 642 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 7 586 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 2 003 miljoner kronor.

Tabell 30. Karolinska Universitetssjukhusets investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	78,0	55,0	210,0	294,0	637,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	20,0	75,0	45,0	565,0	705,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	544,0	550,0	426,0	4 724,0	6 244,0
Totalt	642,0	680,0	681,0	5 583,0	7 586,0

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Ersättningsinvesteringar i utrustning till ombyggnad av vårdavdelningar och vårdmottagningar etapp 2, Karolinska Huddinge, är medräknade i investeringsutrymmet för 2024–2028.

Mål och indikatorer

Karolinska ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

5.7 Trafiknämnden

Ekonomiska förutsättningar

Trafiknämndens anslag för 2024 är 14,0 miljarder kronor. Av dessa erhåller trafikförvaltningen 12,5 miljarder kronor, färdtjänstverksamheten 1,1 miljarder kronor och förvaltning för utbyggd tunnelbana 363 miljoner kronor, som utgörs av kompensation till följd av högre räntekostnader. Färdtjänstverksamheten erhåller 2024 ett oförändrat anslag. Sammantaget höjs nämndens anslag med 1,7 miljarder.

Trafiknämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på -254 miljoner kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 794 miljoner kronor för respektive år. Resultatkravet avseende SL-koncernen är sänkt för 2024 då bolaget behöver genomföra verksamhetsförändringar i utbudet för att möta det förändrade resandet med kollektivtrafiken. Till 2025 ska bolaget åter uppnå det ett resultatkrav på 794 miljoner kronor i enlighet med resultatkravsmodellen samt eftersträva högre soliditet.

Tabell 31. Resultaträkning för trafiknämnden

	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
Intäkter	23 473	26 309	28 827	29 030	28 460
- varav anslag	10 512	12 279	14 012	14 527	15 010
- varav biljettintäkter	8 134	9 265	10 034	9 966	10 224
Summa kostnader	-24 200	-27 475	-29 081	-28 236	-27 666
Resultat	-727	-1 166	-254	794	794

Trafikförvaltningens anslag, se tabellen nedan, ökar 2024 med 1,6 miljoner kronor, motsvarande 10,0 procent, till närmare 12,5 miljarder kronor år 2024. Trafikförvaltningens resultatkrav för 2024 är 41 miljoner kronor. Resultatkravet är 41 miljoner kronor också för planåren 2025–2026.

Tabell 32. Resultaträkning för trafiknämndens trafikförvaltning

	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	B24/23	2025	2026
Intäkter	11 814	12 628	13 629	7,9%	13 938	14 537
- varav anslag	10 469	10 888	12 553	15,3%	13 006	13 477
Kostnader	-11 863	-12 596	-13 588	7,9%	-13 897	-14 496
Resultat	-49	32	41		41	41

Färdtjänstverksamhetens anslag, se tabellen nedan, är 1 096 miljoner kronor 2024. Färdtjänstverksamhetens resultatkrav för 2024 är 4,0

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

miljoner kronor. Resultatkravet är 4,0 miljoner kronor också för planåren 2025–2026.

Tabell 33. Resultaträkning för trafiknämndens färdtjänstverksamhet

Mnkr	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
	2022	2023	2024	2025	2026
Intäkter	1 923	1 893	1 879	2 025	2 210
- varav anslag	1 208	1 177	1 096	1 096	1 096
Kostnader	-1 631	-1 889	-1 875	-2 021	-2 206
Resultat	292	4	4	4	4

Inom trafiknämndens anslag utgör vidare anslaget till förvaltning för utbyggd tunnelbana 363 miljoner kronor 2024 vilket innebär en ökning med 149 miljoner kronor jämfört med 2023. Anslaget motsvarar de prognostiserade interna räntekostnader som uppstår som en konsekvens av Region Stockholms upptagna lån för att finansiera Region Stockholms andel av tunnelbanans utbyggnad.

Resultatkravet för förvaltning för utbyggd tunnelbana 2024 är 0 kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2023. Resultatkravet är 0 kronor också för planåren 2025–2026.

Tabell 34. Resultaträkning för trafiknämndens förvaltning för utbyggd tunnelbana

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	748	1 202	1 255	1 263
- varav anslag	214	363	425	437
Kostnader	-748	-1 202	-1 255	-1 263
Resultat	0	0	0	0

Investeringar

Trafiknämndens investeringsutrymme 2024 är 16 813,1 miljoner kronor, varav 5 958,6 miljoner kronor avser medfinansiering. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 93 506,7 miljoner kronor, varav 44 708,9 miljoner kronor avser medfinansiering. För perioden 2024–2026 är investeringsutrymmet 43 167,1 miljoner kronor, varav 16 386,1 miljoner kronor avser medfinansiering. Trafiknämndens investeringar består främst av spår och banor, terminaler, depåer, fordon och kollektivtrafiksystem samt utbyggnad av tunnelbanan.

Tabell 35. Trafiknämndens investeringsutrymme

Mnkr	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Trafikförvaltningen					
Beslutade investeringar >100 mnkr	6 883,8	4 386,5	2 448,6	1 142,0	14 860,8

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Planerade investeringar >100 mnkr	1 011,9	1 459,7	1 683,6	16 872,2	21 027,4
Investeringar <100 mnkr	1 720,3	1 965,3	2 070,1	8 018,7	13 774,3
Förvaltning av utbyggd tunnelbana					
Beslutade investeringar >100 mnkr	7 197,1	7 621,6	4 718,7	24 306,7	43 844,1
Totalt	16 813,1	15 433,1	10 921,0	50 339,5	93 506,7
<i>varav nyinvesteringar</i>	<i>12 969,2</i>	<i>11 699,7</i>	<i>7 338,3</i>	<i>39 971,9</i>	<i>71 979,1</i>
<i>varav ersättningsinvesteringar</i>	<i>3 843,9</i>	<i>3 733,4</i>	<i>3 582,7</i>	<i>10 367,7</i>	<i>21 527,6</i>
varav medfinansiering	5 958,6	4 798,9	5 628,6	28 322,8	44 708,9

En ekonomiskt hållbar kollektivtrafikutveckling förutsätter ett systematiskt arbete med underhåll- och ersättningsinvesteringar samt investeringar i kapacitetsförstärkningar, framkomlighet och säkerhet samt mer miljövänliga kollektivtrafiklösningar.

Under planperioden utvecklas kollektivtrafiken genom att ett antal större investeringar såsom Roslagsbanans utbyggnad, ny bussterminal Slussen, tvärbanans utbyggnad till Kista och nya tunnelbanefordon C30 driftsätts samt Saltsjöbanans upprustningsarbete färdigställs.

Region Stockholm fortsätter att bygga ut tunnelbana till Arenastaden, Barkarby samt Nacka och Söderort, enligt Stockholmsförhandlingen. Till det kommer följdinvesteringar i tunnelbanesystemet inklusive bytespunkter, nya bussterminaler och anpassning av trafikstyrningssystem. Bland annat utvecklas nya bytespunkter i Barkarby och Nacka i syfte att komplettera den utbyggda tunnelbanan. Utbyggnaden till Nacka och Söderort kopplas samman med Hagsätralinjen.

Sverigeförhandlingens avtal om storstadsåtgärder i Stockholm ger tillfälle till samplanering av kollektivtrafik och bostäder. I Hagalund byggs en ny tunnelbanestation, station Södra Hagalund och arbetet med tunnelbana Älvsjö, Spårväg syd och Roslagsbanan till City fortsätter.

Under planperioden genomförs mindre ersättningsinvesteringar av underhållskaraktär såsom underhåll av depåer och stationer, modernisering av fordon, renovering av fartyg och kajer, elförsörjning och reservkraftverk, banunder- och överbyggnad.

Åtgärdsvalet för investeringen Tonnage för pendelbåt och skärgårdstrafik har inte slutförts. Huvudinriktningen blir en ny strategi med upphandlat tonnage vilket ersätter investeringsbehovet med fokus på pendelbåtstrafikens behov.

En ny tunnelbaneentré vid Västra Skogen planeras att uppföras under planperioden. Investeringen är ett tillkommande objekt under planperioden och har 100 procent medfinansiering som förmedlas via Staden och Solna Stad.

Risker och osäkerhet kopplat till det allmänna inflationsläget med antagande om en högre prisutveckling under planperioden, har beaktats i kollektivtrafikinvesteringarna med relevanta index utifrån typ av anläggning, omfattning, avtalsförutsättningar och produktionstidplan.

I några av kollektivtrafikens pågående investeringar har fördyringar uppkommit med anledning av ökade byggherrekostnader, förskjutningar i tidplaner och i förekommande fall försenade fordonsleveranser. Hänsyn har tagits i investeringsplanen till fördyringar för bland annat för Roslagsbanans utbyggnad, Bussterminal Slussen, Rissne tunnelbanedepå.

I nuvarande kollektivtrafiksystems livslängd finns det utmaningar som för de kommande årtionden innebär ökat vidmakthållande av ett allt äldre system. För att bevara det befintliga systemets nytta och effektivitet krävs ytterligare uppgraderingar och ersättningsinvesteringar parallellt med fortsatt fokus på underhåll av det befintliga systemet. Uppgraderingar och ersättningsinvesteringar avser såväl stationer och bytespunkter som fordon, buss- och spårdepåer, spåranläggningar, energisystem samt trafikstyrningssystem.

Mål och indikatorer

Trafiknämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att de uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Trafiknämnden har även huvudansvar för målen Kollektivtrafiken är attraktiv och hållbar i hela länet, Infrastrukturen är robust och möter framtidens behov och Transporteffektiviteten ökar och klimatpåverkan minskar i det samlade transportsystemet.

Uppdrag

1. Trafiknämnden uppdras att fortsätta utveckla Stockholms kollektivtrafik med fokus på en hel, ren, snygg, trygg och punktlig kollektivtrafik av hög kvalitet som bidrar till hållbar tillväxt i Stockholms län.
2. Trafiknämnden uppdras att fortsätta med det arbete som pågår med syfte att stärka servicen, anpassa utbudet och utreda nya biljetter i syfte att öka intäkterna och få tillbaka resenärerna efter pandemin.
3. Trafiknämnden uppdras att fortsätta utveckla trygghetsarbetet i och i anslutning till kollektivtrafiken. Bland annat genom att stärka trygghetscentralen, ökad samverkan för trygghetsskapande åtgärder och utbyggnad av trygghetskameror.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

4. Trafiknämnden uppdras att säkra kostnadskontrollen, genomföra kostnadseffektiva upphandlingar och utveckla arbetet med effektivt resursutnyttjande avseende såväl administration som verksamhet.
5. Trafiknämnden uppdras att återstarta den parlamentariska taxeutredningen om framtidens biljettsortiment med flexibla månadsbiljetter, capping och gruppbiljetter som delar i utredningen.
6. Trafiknämnden uppdras att ta fram en kartläggning av dagens infrastruktur för emissionsfria drivmedel och behov av framtida utbyggnad, samt utreda vilka linjer som kan köras på el och vätgas.
7. Trafiknämnden uppdras utreda förutsättningarna för att i samband med bussupphandling av bussar i innerstaden också upphandla ett hyrcykelsystem med anknäytningar till kollektivtrafiken i samverkan med Stockholm Stad.
8. Trafiknämnden uppdras att underteckna en avsiktsförklaring med berörda parter avseende förlängningen av Spårväg City till Ropsten och ta vidare avsiktsförklaringen för att säkra den långsiktiga utvecklingen av kollektivtrafikförsörjningen av Norra Djurgårdsstaden. Detta med sikte på att få till en utbyggnad av spårvägen mellan Djurgårdsbron och Ropsten via Loudden för att därigenom binda samman Spårväg City med Lidingöbanan och i en Östlig förbindelse
9. Trafiknämnden uppdras att inleda samtal med relevanta aktörer om att bygga en Östlig förbindelse med väg och spårvägs.
10. Trafiknämnden uppdras att inleda en förhandling med relevanta aktörer för att skyndsamt avveckla stationsavgiften på Arlanda.
11. Trafiknämnden uppdras att utreda förutsättningarna för nattpendeltågstrafik på alla linjer, i synnerhet under natt till lördagar, söndagar och helgdagar.
12. Trafiknämnden uppdras att genomföra en särskild satsning för att öka kvinnors trygghet i kollektivtrafiken.
13. Trafiknämnden uppdras att säkerställa alternativa inkomstkällor i samband med pendelbåtstrafiken.
14. Trafiknämnden uppdras att avsätta ett permanent tillskott om 75 miljoner kronor från och med 2024 för att finansiera insatser för en tryggare, säkrare och bättre fungerande pendeltågstrafik.
15. Trafiknämnden uppdras att genomföra en omorganisering av stationsvärdarna för att kunna ge en samlad resenärservice i

knutpunkter.

16. Trafiknämnden uppdras att avsätta ytterligare medel för underhåll och driftsäkerheten.
17. Trafiknämnden uppdras starta dialoger med relevanta aktörer som kommuner, Trafikverket och markägare om replipunkternas utveckling och modernisering.
18. Trafiknämnden uppdras att ta fram en ny strategi med huvudinriktning upphandlat tonnage för trafiklösningarna på vatten med fokus på behoven inom pendelbåtstrafiken.
19. Trafiknämnden uppdras utreda att den riktade trygghetsinsatsen i Rinkeby 2018 används som modell och utvidgas till fler områden.
20. Trafiknämnden uppdras att genomföra en ny upphandling av beställningscentralen för färdtjänstverksamheten
21. Trafiknämnden uppdras att utveckla tre pilotprojekt för samverkan kopplad till mer integrerad mobilitet med kommuner, operatörer, näringsliv samt forskning.

5.8 Kulturnämnden

Ekonomiska förutsättningar

Kulturnämndens anslag för 2024 är 534,0 miljoner kronor, vilket innebär en sänkning med 34 miljoner kronor jämfört med budget 2023. För planåren 2025–2026 är anslaget 553 miljoner kronor respektive 573 miljoner kronor. Nämnden erhåller utöver anslaget en ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader 2024.

Kulturnämndens ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 36. Resultaträkning för kulturnämnden

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	624	665	678	703
- varav anslag	568	534	553	573
Kostnader	-624	-665	-678	-703
Resultat	0	0	0	0

Investeringar

Kulturnämndens investeringsutrymme 2024 är 3,0 miljon kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 30,0 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 9,0 miljoner kronor. Investeringarna består främst av it-stöd och utrustning för digitalisering.

Tabell 37. Kulturnämndens investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	3,0	3,0	3,0	21,0	30,0
Totalt	3,0	3,0	3,0	21,0	30,0

Mål och indikatorer

Kulturnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Kulturnämnden har huvudansvar för målet Kulturlivet är tillgängligt och mångsidigt.

Uppdrag

1. Kulturnämnden uppdras att inrikta sitt stöd till kultursektorn på ökade möjligheter att bli självfinansierad, samt i övrigt stödja barn- och ungdomskultur.
2. Kulturnämnden uppdras att avveckla Film Stockholm AB i sin nuvarande form och tillsammans med Stockholm stad samordna insatser för filmkommissionär verksamhet.
3. Kulturnämnden uppdras att göra en översyn av bidragsgivning och stöd i syfte att koncentrera stödet till färre stödmottagare och minska byråkratin.

5.9 Fastighets- och servicenämnden

Ekonomiska förutsättningar

Fastighets- och servicenämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 644 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet innebär jämfört med 2023 en ökning med 151 miljoner kronor. Exkluderat pensionseffekten är resultatkravet 731,0 miljoner kronor 2024. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 748 respektive 759 miljoner kronor.

Tabell 38. Resultaträkning för fastighets- och servicenämnden

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	7 983	8 178	8 478	8 531
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-7 490	-7 534	-7 730	-7 772
Resultat	493	644	748	759
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	564	731	748	759

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Fastighetsförvaltningens resultatkrav för 2024 är 723,0 miljoner kronor vilket innebär ett ökat resultatkrav med 165 miljoner kronor jämfört med 2023. Resultatkravet för planåren 2025–2026 är 740 respektive 751 miljoner kronor. Reavinster får inte räknas in i resultatkravet.

Tabell 39. Resultaträkning för fastighets- och servicenämndens fastighetsförvaltning

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	6 170	6 309	6 571	6 584
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-5 612	-5 586	-5 831	-5 833
Resultat	558	723	740	751

Serviceförvaltningen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ansvarig nämnds reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som fastställt resultatkrav på -79 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet 2024 innebär en sänkning med 14 miljoner kronor jämfört med budget 2023 med anledning av tillfälligt högre pensionskostnader till följd av inflationen 2024. Resultatkravet exkluderat de högre pensionskostnaderna uppgår till 8,0 miljoner kronor. Resultatkravet för planåret 2025 är 8,0 miljoner kronor och 2026 uppgår det till 8,0 miljoner kronor.

Serviceförvaltningens kostnader ökar i takt med inflationen. Därtill har inte förvaltningens avtal räknats upp i nivå med kostnadsökningstakten under flera år. Det är av stor vikt att serviceförvaltningen uppnår de ekonomiska effekter som förutsatts i genomförandet av en samlad serviceförvaltning inom flera områden. Serviceförvaltningens avtal indexeras igenomsnitt med 6,5 procent 2024.

Tabell 40. Resultaträkning för fastighets- och servicenämndens serviceförvaltning

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	1 879	1 934	1 973	2 012
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-1 944	-2 013	-1 965	-2 004
Resultat	-65	-79	8	8
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>8</i>

Investeringar

Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme för 2024 är 3 183 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

21 514,6 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 8 907,2 miljoner kronor. Investeringarna består av investeringar i vårdfastigheter och administrativa lokaler.

Tabell 181. Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Fastighetsförvaltningen					
Beslutade investeringar >100 mnkr	1 399,0	936,5	182,8	8,9	2 527,2
Planerade investeringar >100 mnkr	731,9	1 070,9	1 138,1	3 315,0	6 255,9
Investeringar <100 mnkr	820,8	945,0	946,6	7 985,0	10 697,3
Serviceförvaltningen					
Investeringar <100 mnkr	231,3	261,7	242,7	1 298,5	2 034,2
Totalt	3 183,0	3 214,1	2 510,1	12 607,4	21 514,6
<i>varav nyinvesteringar</i>	<i>717,8</i>	<i>631,8</i>	<i>408,8</i>	<i>1 510,0</i>	<i>3 268,4</i>
<i>varav ersättningsinvesteringar</i>	<i>2 465,2</i>	<i>2 582,3</i>	<i>2 101,3</i>	<i>11 097,4</i>	<i>18 246,2</i>

Fastighetsförvaltningen

Fastighetsförvaltningens investeringsutrymme för 2024 är 2 951,7 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 19 480,4 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 8 171,5 miljoner kronor.

Av fastighetsförvaltningens investeringsutrymme för 2024 avser 2 838,7 miljoner kronor fastighetsinvesteringar inom koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 18 837,3 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är investeringsutrymmet 7 913,4 miljoner kronor.

Vidare avser fastighetsförvaltningens investeringsutrymme för 2024, 113 miljoner kronor hyresgäst Anpassningar och mindre ersättningsinvesteringar i koncernresultatenheten Nya Karolinska Solna Bygg. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 643,1 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är investeringsutrymmet 258,1 miljoner kronor.

Region Stockholms bestånd av vårdfastigheter är till delar äldre och i behov av omfattande upprustning till modern standard. För att vårdens fastigheter ska vara långsiktigt ekonomiskt hållbara, robusta och ändamålsenliga prioriteras under planperioden ersättnings- och underhållsinvesteringar. Därutöver, inom återstående utrymme, prioriteras nyinvesteringar utifrån behov ur ett systemperspektiv för hälso- och sjukvården. Detta för att upprätthålla säkerhet, funktion och värde i vårdens fastigheter.

Ett antal större om- och tillbyggnader av akutsjukhusen och närsjukhusen planeras och genomförs under planperioden, som ombyggnation av vårdavdelningar och IVA-platser på Södersjukhuset, geriatrika vårdplatser på Södertälje sjukhus samt vårdavdelningar på Norrtälje sjukhus. Vid Löwenströmska sjukhuset planeras ombyggnad av rättspsykiatriska vårdavdelningar och i Huddinge planeras tillbyggnad för att skapa fler rättspsykiatriska vårdplatser.

Vid Danderyds sjukhus fortsätter byggnation av en ny vårdbyggnad som ska inrymma minst 164 vårdplatser samt mottagningsverksamheter. Under perioden planeras förstudie genomföras på en ny psykiatrisk vårdbyggnad inkluderat godscentral, i syfte att utreda förutsättningar att kunna ersätta ett antal befintliga vårdbyggnader på Danderyds sjukhusområde.

Arbetet med att utveckla Ungdomens hus och möjliggöra samlad slutenvård för barn- och ungdomspsykiatri påskyndas och i huvudblocket på Solnas sjukhusområde planeras om- och tillbyggnad av psykiatriska vårdplatser för barn och ungdom för en period på tio år.

Vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge fortsätter ombyggnation av vårdavdelningar och mottagningar samt ombyggnation av akutmottagningen inkluderat ny placering av barn- och närakutmottagning och en tillkommande ambulanshall. Vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna fortsätter ombyggnation av patologi- och cytologilaboratorier samt under planperioden planeras för en utökad kapacitet på strålbehandling med en första tillbyggnad av linjäracceleratorer.

Säkerställande av bårhuskapacitet med tillbyggnad av bårhusplatser vid Karolinska Universitetssjukhuset Solna och upprustning av bårhusplatser vid Danderyds sjukhus sker under planperioden.

Ersättningsinvesteringar planeras och genomförs under planperioden för att åtgärda akuta upprustningsbehov. Däribland nya ventilationssystem i byggnader på Huddinge sjukhusområde, säkerställande av reservkraft på Södersjukhuset samt förstärkt kyla och el i tele-, data- och kommunikationsrum på Södersjukhuset. Teknisk upprustning sker av enskilda byggnader vid Södersjukhuset, Dalens sjukhus, Rosenlunds sjukhus och Nacka sjukhus.

Omfattningen på upprustning av försörjningsbyggnad vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge behöver omprövas och investeringen har därmed utgått från planperioden.

Risker och osäkerhet kopplat till det allmänna inflationsläget med antagande om en högre prisutveckling under planperioden, har beaktats i

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

vårdens fastighetsinvesteringar med relevanta index utifrån typ av anläggning, omfattning, avtalsförutsättningar och produktionstidplan.

Serviceförvaltningen

Serviceförvaltningens investeringsutrymme för 2024 är 231,3 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 034,2 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 735,7 miljoner kronor. Investeringarna består främst av investeringar inom it-verksamheten och utgörs av ersättningsinvesteringar i form av utbyte och livscykelhantering av nätinfrastruktur och klienter.

Mål och indikatorer

Fastighets- och servicenämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Uppdrag

1. Fastighets- och servicenämnden uppdras halvera antalet vakanser i fastighetsbeståndet samt
2. Fastighets- och servicenämnden uppdras att genomföra en satsning för att använda lokalytor på fastighetslokaler för kommersiella ytor och reklam.
3. Fastighets- och servicenämnden uppdras att vid ny och reinvesteringar använda en procentsmålet för kultur till att även användas till vacker arkitektur.

5.10 Revisorskollegiet

Regionfullmäktiges presidium bereder revisorskollegiets budget inför regionfullmäktiges beslut om Budget 2024 för Region Stockholm. Tabellen för resultaträkningen är därför tom, anslag och resultatkrav anges i texten med "X".

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till revisorskollegiet ökar med X miljoner kronor 2024 eller X procent jämfört med 2023. Revisorskollegiets resultatkrav är X kronor för 2024 och planåren 2025–2026.

Tabell 192. Resultaträkning för revisorskollegiet

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	45			
- varav anslag	39			
Kostnader	-45			
Resultat	0			

Investeringar

Revisorskollegiets investeringsutrymme är X miljoner kronor 2024. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet X miljoner kronor. Investeringarna består av inventarier.

Tabell 203. Revisorskollegiets investeringsutrymme

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr					0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr					0,0
Totalt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

6. Bolag

6.1 Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag

Generella uppdrag för alla bolag

- 1) Alla bolag uppdras att minska kostnaden för administration och lokaler med tio procent
- 2) Alla bolag uppdras att genomföra ett konsultstopp i hela Region Stockholm för nya politiskt beslutade utredningar.
- 3) Alla nämnder bolag att genomföra effektiviseringar av kommande och genomförda upphandlingar motsvarande 1-2 procent av avtalsvärdet om det inte föreligger särskilda skäl.
- 4) Alla sjukvårdsproducerande bolag ska öka såld utomläns och utomlandsvård med 10 procent.

Mål och ekonomiska krav

Mål och ekonomiska krav för verksamheten fastställs årligen av regionfullmäktige med utgångspunkt i Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning, ILS (RS 2020-0740). Bolagets styrelse och ledning ansvarar för att de fastställda målen uppnås effektivt inom ramen för de ekonomiska kraven. Styrelse och ledning ansvarar också för att genomföra övriga uppdrag från regionfullmäktige till verksamheten. För att bidra till effektivitet också på koncernnivå krävs en gemensam styrning och samordning av resurser som kan samnyttjas. Bolaget ska bidra till detta.

Uppföljning och rapportering

Bolagets styrelse och ledning ansvarar för att verksamheten genomförs enligt verksamhetsplan och följs upp och analyseras avseende ekonomi, kvalitets-, och produktivitet utveckling samt de övriga mål och uppdrag som ges av regionfullmäktige.

Uppföljning och analys av verksamheten enligt ovan ska omfatta såväl verkligt utfall som prognoser. Vid avvikelser mot mål ska orsaker analyseras och åtgärder för att korrigera avvikelserna vidtas och följas upp. Rapportering ska ske till ägaren enligt de krav som ägaren specificerar. Bolaget är skyldigt att löpande förse regionstyrelsen med information i den utsträckning som det är nödvändigt för regionstyrelsens uppsikt.

Efterlevnad av lagar och styrande dokument

Styrelse och ledning ansvarar för

- att verksamheten följer tillämpliga lagar och regler

- att verksamheten följer de styrande dokument som regionfullmäktige och regionstyrelsen har fastställt
- att kompletterande interna riktlinjer och föreskrifter upprättas för bolaget där så är tillämpligt samt att arbeta för att de efterlevs
- att efterlevnaden av styrande dokument följs upp och misstänkta eller konstaterade överträdelser rapporteras till regionstyrelsen
- att rapporteringsinstruktioner från regionledningskontoret följs
- att årligen i årsrapporten, utöver vad aktiebolagslagen stadgar, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen angivna syftet och ramarna för densamma. Årsrapporten ska vara så utformad att den kan läggas till grund för lekmannarevisorns granskning liksom för regionstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 och 9 §§ kommunallagen.

Principiellt viktiga beslut

Beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska hänskjutas till regionfullmäktige. Besluten bör därefter fattas av bolagsstämman. Exempel på beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt är köp och försäljning av aktier, bildande av dotterbolag, förändring av aktiekapital, ingående av principiellt viktiga avtal samt principiellt viktiga investeringar och finansieringsfrågor.

Vid tveksamhet om huruvida en fråga är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ansvarar styrelse och ledning för att rådgöra med regionstyrelsen och dess förvaltning regionledningskontoret. Till bolagens styrelser ska regiondirektören eller av regiondirektören utsedd representant adjungeras.

Samverkan

Region Stockholms bolag har, tillsammans med nämnderna, ett gemensamt ansvar för att utföra Region Stockholms verksamhet i enlighet med lagkrav och regionfullmäktiges mål. För att effektivt utföra de uppgifter som Region Stockholm har gentemot länets invånare, eller i förekommande fall gentemot en gemensam beställare i hälso- och sjukvårdsnämnden, krävs att alla bolag samverkar på ett ändamålsenligt sätt och ser till nyttan för Region Stockholm som helhet. Varje bolag ska utveckla verksamheten i samverkan med övriga nämnder och bolag inom Region Stockholm liksom med kunder och leverantörer. Avtalen som tecknas med beställaren ska bidra till att intern samverkan mellan bolagen, liksom mellan nämnderna och bolagen, kan utvecklas till gagn för länets invånare, medarbetarnas arbetsmiljö och ett kostnadseffektivt nyttjande av Region Stockholms resurser. Bolagens styrelser ska aktivt verka för att sådana avtal sluts.

Rätt till insyn

Regionstyrelsen respektive Landstingshuset i Stockholm AB äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget

och dess verksamhet. Fastighets- och servicenämnden äger samma rätt för Locum AB och Terreno AB. Likaså äger trafiknämnden samma rätt för AB Storstockholms Lokaltrafik, AB SL Finans, Waxholms Ångfartygs AB och SL Nya Tunnelbanan AB. Kulturnämnden äger samma rätt för Film Stockholm AB.

Region Stockholms styrprinciper inom hälso- och sjukvården

Region Stockholms hälso- och sjukvårdsorganisation, med en uppdelning på en beställarfunktion (hälso- och sjukvårdsnämnden, primärvårdsnämnden) och en ägarfunktion (regionstyrelsen respektive Landstingshuset i Stockholm AB), har ett formellt fastlagt regelsystem som klargör ansvar och roller avseende såväl förtroendevalda som tjänstemannanivån. Härigenom tydliggörs spelreglerna mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdgivarna. Ägaren bestämmer det principiella uppdraget för sina bolag. Med utgångspunkt i regionfullmäktiges beslutade mål och indikatorer samt uppdrag kan hälso- och sjukvårdsnämnden sluta avtal med bolagen om vårdinnehåll, volymer och priser, utifrån befolkningens behov och inom de ekonomiska förutsättningar som hälso- och sjukvårdsnämnden har tilldelats.

I Region Stockholms ansvar som ägare ligger dels att svara för direktiv till de regionägda vårdgivarna och därigenom skapa ramar för deras uppgifter, dels att ha löpande insyn i och påverkan på hur vårdgivarna fullgör sina uppdrag enligt åtaganden i avtalen med hälso- och sjukvårdsnämnden. I ägaruppdraget finns därmed också ansvaret för att samordna de egna bolagens arbete/produktion när behov föreligger samt att vara pådrivande i arbetet med att uppnå en god kvalitet, produktivitet och effektivitet i de egenägda bolagen.

Arbetsgivarfrågor

Frågor som är av strategisk karaktär för Region Stockholm som arbetsgivare ska hanteras lika i Region Stockholms verksamheter. Region Stockholms helägda och indirekt helägda aktiebolag ska säkerställa att koncernperspektivet beaktas vid beslut i arbetsgivarfrågor. Helägda och indirekt helägda aktiebolag ska inhämta regionstyrelsens skriftliga godkännande innan tillägg till LOK samt övriga lokala kollektivavtal tecknas eller sägs upp.

6.2 Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Landstingshuset i Stockholm AB, LISAB, är helägt av Region Stockholm och moderbolag i en koncern som består av flera dotterbolag samt dotterdotterbolag. Bolaget ska äga och förvalta aktier i aktiebolag som Region Stockholm använder för sin verksamhet.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv under avsnitt 6.1.

Dotterbolagens och dotterdotterbolagens styrelser och ledningar har det strategiska och operativa ansvaret för att nå regionfullmäktiges mål inom respektive ansvarsområde. Bolaget ansvarar för uppföljning av att dotterbolagens och dotterdotterbolagens bolagsordningar samt ägarens generella och specifika ägardirektiv efterlevs. Bolaget ska också som ägare bidra till strategisk samordning och utveckling av dotterbolagens verksamhet.

Bolaget ska, inom ramen för regionfullmäktiges riktlinjer, fatta för dotterbolagen och helägda dotterdotterbolag bindande kompletterande beslut rörande koncernbidrag och aktieägartillskott.

Bolaget ska, inom ramen för regionfullmäktiges beslut, fatta beslut om kapitaltäckningsgarantier för dotterbolag och dotterdotterbolag.

Bolaget beslutar vid vilket senaste datum som bolagsstämmor i dotterbolagen ska hållas.

Resultatkrav

LISAB:s resultatkrav för 2024 är 0 kronor vilket är i nivå med 2023 och följer Region Stockholms modell för resultatkrav samt principen om inga fria nyttigheter. Resultatkravet för planåren 2025-2026 är oförändrat 0 kronor för respektive år.

Tabell 4. Resultatkrav för LISAB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	0	0	0	0

6.2.1 Södersjukhuset AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Södersjukhuset AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad kärl- och handkirurgisk vård samt viss högspecialiserad gynekologisk kirurgi. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtroga med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Södersjukhuset AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 26 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är på samma nivå för år 2025 och 2026.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Tabell 215. Resultatkrav för Södersjukhuset AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	21	26	26	26

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Södersjukhuset AB 2024 är 346,3 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 940,3 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 929,3 miljoner kronor.

Tabell 226. Södersjukhuset AB:s investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	20,0	74,0	3,0	0,0	97,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	44,3	20,0	0,0	20,0	84,3
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	282,0	172,0	314,0	1 991,0	2 759,0
Totalt	346,3	266,0	317,0	2 011,0	2 940,3

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning för modernisering av vårdplatser i sjukhusets byggnad 17 och 18 är medräknade i investeringsutrymmet för 2024–2026.

Mål och indikatorer

Södersjukhuset AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.2 Danderyds Sjukhus AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Danderyds Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad rehabiliteringsmedicin. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Danderyds Sjukhus AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 23 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 23 miljoner kronor för planåren 2025 och 2026.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Tabell47. Resultatkrav för Danderyds Sjukhus AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	24	23	23	23

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Danderyds Sjukhus AB 2024 är 201 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 171 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 691 miljoner kronor.

Tabell 48. Investeringsutrymme för Danderyds Sjukhus AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	80,0	200,0	0,0	0,0	280,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	11,0	11,0	15,0	135,0	172,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	110,0	110,0	154,0	1 345,0	1 719,0
Totalt	201,0	321,0	169,0	1 480,0	2 171,0

Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning till en ny vårdbyggnad är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2024–2025.

Mål och indikatorer

Danderyds Sjukhus AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Danderyds Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad rehabiliteringsmedicin. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregionbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Danderyds Sjukhus AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 23 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 23 miljoner kronor för planåren 2025 och 2026.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	24	23	23	23

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Danderyds Sjukhus AB 2024 är 201 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 171 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 691 miljoner kronor.

Tabell 50. Investeringsutrymme för Danderyds Sjukhus AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	80,0	200,0	0,0	0,0	280,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	11,0	11,0	15,0	135,0	172,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	110,0	110,0	154,0	1 345,0	1 719,0
Totalt	201,0	321,0	169,0	1 480,0	2 171,0

Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning till en ny vårdbyggnad är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2024–2025.

Mål och indikatorer

Danderyds Sjukhus AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.3 Södertälje Sjukhus AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Södertälje Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Södertälje Sjukhus AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkrav på 6,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 6,0 miljoner kronor för planåren 2025–2026.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Tabell 23. Resultatkrav för Södertälje Sjukhus AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	5	6	6	6

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Södertälje Sjukhus AB 2024 är 42 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 649 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 205 miljoner kronor.

Tabell 24. Investeringsutrymme för Södertälje Sjukhus AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	2,0	69,0	2,0	0,0	73,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	40,0	57,0	35,0	444,0	576,0
Totalt	42,0	126,0	37,0	444,0	649,0

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning till påbyggnad av sjukhusets byggnad 20 är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2024–2026.

Mål och indikatorer

Södertälje Sjukhus AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

S:t Eriks Ögonsjukhus AB bedriver specialiserad och högspecialiserad akut och planerad ögonsjukvård. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregionbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska bedriva akut och planerad primärvård endast i begränsad omfattning och i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde som stöd för FOU-uppdraget enligt avtal.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning inom ögonsjukvård och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Bolaget ska i samråd med ägaren och Karolinska Institutet utvecklas till ett nationellt och internationellt konkurrenskraftigt centrum inom forskning och inom ögonsjukvården. Bolaget ska generera och sprida ny kunskap inom ögonsjukvård till övrig sjukvård inom Region Stockholm och landet enligt regionfullmäktiges fastställda mål.

Bolaget ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Samverkan ska ske med Karolinska Institutet och Karolinska Universitetssjukhuset. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Resultatkrav

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkrav på 7,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 7,0 miljoner kronor för planåren 2025–2026.

Tabell 51. Resultatkrav för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Resultat	7	7	7	7

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för S:t Eriks Ögonsjukhus AB 2024 är 20 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 215 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 60 miljoner kronor.

Tabell 52. Investeringsutrymme för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	20,0	20,0	20,0	155,0	215,0
Totalt	20,0	20,0	20,0	155,0	215,0

Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, it och inventarier.

Mål och indikatorer

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.5 Folktandvården Stockholms län AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Folktandvården Stockholms län AB, Folktandvården, bedriver tandvård inom Region Stockholm inom ramen för regionens ansvar enligt tandvårdslagen. Bolaget utför också uppdrag för primärvårdsnämnden som i huvudsak omfattar barntandvård.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska vara ett konkurrenskraftigt tandvårdsföretag. Bolaget ska erbjuda ett brett utbud av tjänster med hög service och god kvalitet utförd av kompetent personal till ett pris som är väl avvägt ur ett befolkningsperspektiv samt med hänsyn till Region Stockholms intressen.

Bolagets verksamhet ska kontinuerligt utvecklas och omfatta barntandvård, vuxentandvård, specialisttandvård, sjukhustandvård, tandvård som ett led i sjukdomsbehandling samt nödvändig tandvård.

Bolaget ska på tandvårdens område utföra kliniskt forskningsarbete, bedriva ST-utbildning samt bedriva utbildning och utföra kliniskt forskningsarbete i samarbete med Styrgruppen KI/SLL för Odontologisk forskning, SOF.

Bolaget ska samverka med hälso- och sjukvården i syfte att tidigt upptäcka risk för ohälsa.

Grunden för bolagets prissättning för vuxentandvård ska vara Tandvård- och läkemedelsförmånsverkets, TLV:s, referenspriser, därtill ska skälig hänsyn tas till bolagets konkurrenssituation, utvecklingen avseende behandlingsmetoder och material samt den generella pris- och löneutvecklingen. Prisbilden bör vara likartad mot den allmänna konkurrensen. Bolaget ska anpassa prisbilden för att kunna konkurrera på lika villkor och erbjuda marknadsmässiga löner.

Resultatkrav

Folktandvården ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkrav på -34 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet för året 2024 exkluderat de högre pensionskostnaderna uppgår till 131 miljoner kronor. För åren 2025–2026

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

uppgår resultatkravet till 131 miljoner kronor. Eftersom principen att inga fria nyttigheter ska förekomma gäller inom Region Stockholm ska bolaget kräva ersättning för genomförda tjänster, exempelvis inom klinisk forskning och utbildning.

Tabell 53. Resultatkrav för Folk tandvården Stockholms län AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	-12	-34	136	136
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	100	131	136	136

Styrelsen för Folk tandvården Stockholms län AB har hemställt till regionfullmäktige om att höja taxan för vuxentandvård med 4,1 procent samt att höja taxan för frisktandvård med 4,1 procent för hela avtalsperioden (tre år). För att ge bolaget goda ekonomiska förutsättningar bemyndigar regionfullmäktige styrelsen för Folk tandvården Stockholms län AB att fritt höja taxan till en marknadsmässig nivå.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Folk tandvården 2024 är 70 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är utrymmet 700 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 210 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 54. Investeringsutrymme för Folk tandvården Stockholms län AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	70,0	70,0	70,0	490,0	700,0
Totalt	70,0	70,0	70,0	490,0	700,0

Mål och indikatorer

Folk tandvården ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.6 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, AISAB, utför ambulanssjukvård, interhospitala transporter och transport av avlidna åt Region Stockholm. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska samverka med hälso- och sjukvårdsnämnden, Region Stockholms övriga prehospitala vård, närsjukvård, akutsjukvård, sjukvårdsrådgivning samt prioriterings- och dirigerings-tjänsten för att säkerställa snabbt omhändertagande, god vård och säker transport av sjuka och skadade till rätt vårdnivå.

Bolaget ska ansvara för ett kliniskt träningscentrum för den regionfinansierade ambulanssjukvården och samverkande aktörer.

Bolaget ska bedriva och medverka i forskning och utveckling och bidra till en evidensbaserad prehospital vård inom Region Stockholm.

Bolaget ska bedriva utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

Bolaget ansvarar för

- att överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- att inhämta Landstingshuset i Stockholm AB:s godkännande av egenregianbud.

Resultatkrav

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 7,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 7,0 miljoner kronor för planåren 2025–2026.

Tabell 55. Resultatkrav för AISAB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	6	7	7	7

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsätt-

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

ningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för AISAB 2024 är 29 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 305 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 88 miljoner kronor. Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i ambulansfordon samt i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 56. AISAB:s investeringsutrymme

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	4,0	4,0	4,0	33,0	45,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	25,0	25,0	26,0	184,0	260,0
Totalt	29,0	29,0	30,0	217,0	305,0

Mål och indikatorer

AISAB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.7 Tobiasregistret AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Tobiasregistret AB förvaltar det svenska registret för blodstamceller; Tobiasregistret.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska driva och utveckla Tobiasregistret för att främja att registret på ett säkert sätt utökar antalet donatorer till nytta för vården. Bolaget ska prioritera information till godkända och presumtiva donatorer om registret och hur Tobiasregistret arbetar.

Resultatkrav

Tobiasregistret AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. För planåren 2025-2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tobiasregistret finansieras gemensamt av Sveriges regioner och utgör en nationell resurs, varför resultatenheten ska särredovisas.

Tabell 57. Resultatkrav för Tobiasregistret AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	0	0	0	0

Mål och indikatorer

Tobiasregistret AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Tobiasregistret AB förvaltar det svenska registret för blodstamceller; Tobiasregistret.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska driva och utveckla Tobiasregistret för att främja att registret på ett säkert sätt utökar antalet donatorer till nytta för vården. Bolaget ska prioritera information till godkända och presumtiva donatorer om registret och hur Tobiasregistret arbetar.

Resultatkrav

Tobiasregistret AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. För planåren 2025-2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tobiasregistret finansieras gemensamt av Sveriges regioner och utgör en nationell resurs, varför resultatenheten ska särredovisas.

Tabell 58. Resultatkrav för Tobiasregistret AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	0	0	0	0

Mål och indikatorer

Tobiasregistret AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.8 MediCarrier AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

MediCarrier AB är Region Stockholms logistik- och transportbolag. Bolaget distribuerar sjukvårds- och förbrukningsartiklar samt utför transporttjänster åt verksamheter inom Region Stockholm. Bolaget ansvarar även för Region Stockholms beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar till hälso- och sjukvården.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska på affärsmässiga grunder avropa, lagerhålla, förpacka samt distribuera sjukvårds- och förbrukningsartiklar till verksamheter inom Region Stockholm. Fastighets- och servicenämnden står för upphandling och bolagets avrop görs inom ramen för de upphandlade avtalen.

Bolaget ska ansvara för Region Stockholms nämnders och bolags beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar för hälso- och sjukvården. Lagerhållningen ska omfatta minst tre månaders förbrukning och utgå från kundernas behov. Lagerhållningen ska ske så att risken för att behöva kassera materiel minimeras.

Bolaget ska tillhandahålla och utveckla transporttjänster för gods, primärt för hälso- och sjukvården. Det inkluderar transporttjänster med särskilda krav såsom akuttransporter, farligt och känsligt gods. Bolaget bör upphandla transporttjänsterna, nya fordon som upphandlas ska som standard vara nollutsläppsfordon.

Bolaget ska skapa mervärde för kunderna genom effektivt och kundanpassade logistik- och distributionstjänster samt genom kundanpassade leveranser.

Bolaget ska aktivt följa utvecklingen inom logistik och distribution i syfte att förbättra och effektivisera varuförsörjningen i Region Stockholm, både inom den egna verksamheten och i samverkan med berörda aktörer.

Bolaget ska samverka med regionstyrelsen i strategiska inköpsfrågor och med fastighets- och servicenämnden i upphandlingsfrågor och med hälso- och sjukvården för en robust, effektiv och hållbar varu- och tjänsteförsörjning, samt ökad cirkularitet och resurseffektivitet.

Bolaget ska utifrån sitt uppdrag ansvara för bolagets egen säkerhet och krisberedskap samt medverka i Region Stockholms arbete kring säkerhet och krisberedskap i syfte att säkerställa en robust och resilient varu- och

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

tjänsteförsörjning såväl då verksamheten är i normalläge som vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Resultatkrav

MediCarrier AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som fastställt resultatkrav på 3,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Höjningen inkluderar en sänkning med anledning av tillfälligt högre pensionskostnader till följd av inflationen 2024. Resultatkravet exkluderat de högre pensionskostnaderna uppgår till 11,0 miljoner kronor. Resultatkravet beaktar att bolaget ska erhålla en konkurrensneutral prissättning. Resultatkravet för planåren 2025–2026 är 11,0 miljoner kronor.

Tabell 59. Resultatkrav för MediCarrier AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	4	3	11	11
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>11</i>

Investeringar

Investeringsutrymmet för MediCarrier AB 2024 är 30 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 198 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 54 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning och inventarier samt nyinvesteringar i kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar för hälso- och sjukvården utifrån bolagets ansvar för Region Stockholms nämnders och bolags beredskapslager.

Tabell 60. Investeringsutrymme MediCarrier AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	27,0	9,0	9,0	123,0	168,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	3,0	3,0	3,0	21,0	30,0
Totalt	30,0	12,0	12,0	144,0	198,0

Mål och indikatorer

MediCarrier AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.9 Locum AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Locum AB förvaltar Region Stockholms fastigheter inom ramen för fastighets- och servicenämndens resultatenheter Landstingsfastigheter Stockholm och Nya Karolinska Solna Bygg. Bolaget bistår också nämnden i fastighetsstrategiska frågor.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska, mot ersättning som årligen fastställs i budget, förvalta Region Stockholms samtliga fastigheter med tillhörande tillgångar, med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Bolaget ska även förvalta fastigheter tillhörande stiftelsen Löwenströmska Lasarettet. Ersättningen baseras på förvaltningsbruttoarea. Med förvaltning avses dels teknisk förvaltning som omfattar drift och underhåll, dels ekonomisk förvaltning som omfattar administration av såväl Region Stockholms internhyressystem som övrig hyresadministration. Bolaget har rätt att fatta för förvaltningsuppdraget erforderliga beslut.

Bolaget ansvarar för fullgörandet av de uppgifter som enligt gällande lagar och regler åligger en fastighetsägare inom områdena arbetsmiljö, miljö, byggherreansvar och fastighetstillsyn samt el- och brandsäkerhet.

Region Stockholm har i särskild fullmaktshandling gett bolaget fullmakt att svara för vissa uppgifter som åligger en fastighetsägare.

Fastigheter som är verksamhetsmässigt nödvändiga för att Region Stockholm ska kunna fullgöra sina uppgifter, och där lokalförsörjning via den externa hyresmarknaden inte är en effektiv lösning, ska Region Stockholm ha en långtgående förfoganderätt över. Dessa fastigheter benämns strategiska fastigheter. De strategiska fastigheterna ska i första hand ägas av Region Stockholm men i undantagsfall kan långsiktiga hyresavtal användas. I båda fallen ska regionfullmäktige fatta besluten.

Regionfullmäktige beslutade år 2000 att hyressättning av lokaler som hyres av enheter inom Region Stockholm ska ske på marknadsanpassade villkor om inte regionfullmäktige beslutar annat. För akutsjukhuslokaler ska de marknadsanpassade hyrorna ligga på en försiktig nivå. I övriga fall gäller marknadsmässig hyressättning.

Bolaget svarar för investeringar i enlighet med Region Stockholms investeringsprocess. I tillämpliga delar gäller detta även fastigheter tillhöriga stiftelsen Löwenströmska Lasarettet samt vissa andra regionanknutna organ.

Bolaget ska för Region Stockholms räkning tillhandahålla ändamålsenliga lokaler i första hand till regionkoncernens verksamheter enligt de principer för uthyrning som regionfullmäktige beslutar. Bolaget ska bistå hyresgästerna med att utnyttja lokalerna på ett sammantaget kostnadseffektivt sätt.

Bolaget ska, i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen, upprätta underhållsplaner, förvaltningsplaner och dylikt samt upprätta fastighetsutvecklingsplaner för strategiska fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm.

Bolaget ansvarar efter uppdrag från fastighets- och servicenämnden för inhyrning av strategiska lokaler på den externa hyresmarknaden.

Bolaget har rätt att erbjuda interna och externa hyresgäster fastighetsanknutna tjänster (Facility Management). Prissättningen av sådana tjänster ska ske på marknadsmässiga villkor.

Bolaget ska, inom ramen för sitt uppdrag, aktivt arbeta för att skapa hållbara och hälsofrämjande miljöer i fastigheter som nyttjas av regionkoncernens verksamheter.

För att möjliggöra effektiv planering och effektivt genomförande ska bolaget samordna fastighetsinvesteringar med de investeringar som görs avseende medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik.

Bolaget har rätt att fatta inriktnings-, planerings- och genomförandebeslut upp till 100 miljoner kronor för fastighetsförvaltningens investeringar inom fastighets- och servicenämnden, förutsatt att investeringen finns upptagen i budget som specificerat investeringsobjekt eller ryms inom budget för fastighets- och hyresgästinitierade investeringar under 100 miljoner kronor.

Bolaget ska administrera den ekonomiska redovisningen, budget, uppföljning och den ekonomiska styrningen för fastighets- och servicenämndens förvaltningar Landstingsfastigheter Stockholm och Nya Karolinska Solna Bygg.

Bolaget ska utöver förvaltningsuppdraget utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare samt fastighets- och servicenämnden. Bolaget ska bistå ägaren i fastighetsstrategiska frågor bland annat i samband med investeringsplaneringen. Bolaget har rätt att på uppdrag av nämnder och bolag inom Region Stockholm bistå i deras inhyrning av lokaler på den externa hyresmarknaden.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Bolaget äger rätt att anlita extern utförare för fullgörande av uppgifter som åligger bolaget.

Bolaget har, enligt god redovisningssed, rätt att debitera fastighets- och servicenämnden för sådana kostnader som uppstår vid förädling och utveckling samt vid genomförande av investeringar och andra byggentreprenader i det förvaltade fastighetsbeståndet.

Bolaget ska genomföra jämförande studier (benchmarking) med andra ägare/förvaltare av ändamålsfastigheter.

Resultatkrav

Locum AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 4,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet för planåren 2025–2026 är 4,0 miljoner kronor.

Tabell 61. Resultatkrav för Locum AB

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	402	403	402	402
Kostnader	-414	-399	-398	-398
Resultat	-12	4	4	4
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	-12	4	4	4

Investeringar

Investeringsutrymmet för Locum AB 2024 är 4,5 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 45 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 13,5 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i it och inventarier.

Tabell 62. Investeringsutrymme för Locum AB

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	4,5	4,5	4,5	31,5	45,0
Totalt	4,5	4,5	4,5	31,5	45,0

Mål och indikatorer

Locum AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.3 AB Storstockholms Lokaltrafik (SL)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

AB Storstockholms Lokaltrafik, SL, är samlingsnamnet och varumärket för den upphandlade allmänna kollektivtrafiken på land i Stockholms län. Via SL förvaltar Region Stockholm genom trafiknämnden vissa avtal och tillgångar. SL har tre helägda dotterbolag: Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB), AB SL Finans och SL Nya Tunnelbanan AB.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Inom ramen för bolagets ändamål så som det uttrycks i bolagsordningen ansvarar styrelse och ledning för att

- trafiknämnden bereds möjlighet att godkänna strategiska och övergripande frågor hänförliga till AB SL:s verksamhet;
- överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på land som trafiknämnden överlåter till AB SL. AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta AB SL:s avtal och tillgångar.

Region Stockholm har den formella nyttjanderätten till kollektivtrafikanläggningar samt äganderätten till vissa trafikfastigheter. Ansvaret i förhållande till AB SL förtydligas nedan.

Region Stockholm upplåter, utan ersättning, till AB SL, med den rätt regionen har, dels till regionen upplåtna tunnelbane-, spårvägs- och övriga trafikanläggningar, dels de anläggningar regionen utfört, förvärvat eller innehar för den kollektiva trafiken dels den rätt till mark i övrigt som erfordras för AB SL:s verksamhet som regionen anskaffat.

Region Stockholms skyldigheter och rättigheter som regionen genom avtal åtagit sig eller förvärvat i förhållande till kommun eller annan markägare ska äga giltighet gentemot AB SL. Regionen behåller dock ansvaret för genom nämnda avtal gjorda inskränkningar i skyldigheter som enligt lag åvilar kommun eller annan.

Om, och i den omfattning, tredje parts tillstånd, samtycke eller annan åtgärd (gemensamt benämnt "tillstånd") behövs för att genomföra upplåtelse samt överföring av rättigheter och skyldigheter enligt ovan ska parterna så snart det är möjligt gemensamt söka erhålla sådana tillstånd. I det fall tillstånd inte erhålls, samt för tiden fram till sådant(a) tillstånd erhållits ska AB SL, i den omfattning som de underliggande rättigheterna och skyldigheterna tillåter, agera på uppdrag av regionen avseende samtliga regionens åtaganden.

Region Stockholms ansvar för rättigheter och skyldigheter avseende mark anskaffad genom expropriation bestäms med hänsyn till expropriationsdomen.

AB SL ska under förutsättning av trafiknämndens och i förekommande fall regionfullmäktiges godkännande

- genomföra inköp och försäljning av mark samt förändringar av trafikanläggningar.
- aktivt verka för förvaltning och utveckling av kollektivtrafikanläggningarna för att tillförsäkra hög trafiksäkerhet, trygghet, tillgänglighet och service för alla resenärer.
- aktivt arbeta för att regionens rättigheter tillvaratas vid drift och utbyggnad av kollektivtrafik samt störningsfri trafik i samband med olika former av ut- och ombyggnadsarbeten.
- vid utbyggnad av tunnelbana och andra fasta anläggningar ombesörja anskaffande av mark i enlighet med trafiknämndens instruktioner.
- projektera och bygga tunnelbana och andra fasta trafikanläggningar.
- förvalta och bekosta planläggning, projektering, och utförande av samt anskaffa mark för drifanläggningar såsom verkstäder, vagnhallar, och förråd även som AB SL:s verksamhet i övrigt erforderliga byggnader och lokaler med till dessa anläggningar hörande inredning och utrustning.

AB SL ska i enlighet med fullmäktiges beslut den 9 december 2008, LS 0712–1398, företräda regionen i frågor som gäller förvaltarskap och ägandefrågor avseende kollektivtrafikanläggningar och fastigheter. Fullmakt i enlighet med nämnda beslut av fullmäktiges ska finnas.

AB SL ska äga rätt att träffa avtal om taxor och leverans av elektrisk energi för driften.

AB SL svarar för skada på anläggning som upplåtits till eller bekostats av AB SL.

AB SL svarar för skada i form av skakningar, buller och dylikt från trafiken på tunnelbanan. AB SL ska i övrigt svara för skada på person eller egendom till följd av den av AB SL bedrivna verksamheten.

Regionen ska verka för att AB SL tillförsäkras ensamrätt att upplåta utrymme dels för reklam och för försäljningskiosker, butiker, montrar, skyltskåp och servicemaskiner inom tunnelbaneanläggningen, dels för reklam på fasta anläggningar för buss- och spårvägstrafik jämte därtill hörande vänthallar med mera.

Intäkter av upplåtelserna enligt föregående stycke tillfaller AB SL. AB SL ska vidmakthålla en resultatenhets, inom vilken all upparbetning och redovisning av investeringsbudget inklusive medfinansiering avseende

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

utbyggnad av tunnelbanan inom förvaltning för utbyggd tunnelbana ska ske åtskilt från AB Storstockholms Lokaltrafiks övriga verksamhet.

AB SL ska ge ett heltäckande uppdrag till trafiknämnden, att ansvara för all upphandling och all annan verksamhet hänförlig till utbyggnaden av tunnelbanan, varvid avtal som upphandlats av trafiknämnden avseende tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana omedelbart efter dess ingående ska överlätas från trafiknämnden till AB Storstockholms Lokaltrafik.

AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att genom förvaltning för utbyggd tunnelbana svara för all förvaltning av AB Storstockholms Lokaltrafiks avtal och tillgångar samt att i alla avseenden företräda AB Storstockholms Lokaltrafik gentemot tredje part, vad avser sådana avtal och tillgångar som är hänförliga till tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana.

Resultatkrav

AB SL ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på -299 miljoner kronor uppnås. Under planåren 2025–2026 höjs resultatkravet ytterligare till 749 miljoner kronor vilket stärker bolagets soliditet.

Resultatkravet ska fördelas över AB SL:s dotterbolag, där bland annat Waxholms Ångfartygs AB:s resultatkrav är 0 kronor 2024 och därefter höjs till 11,0 miljoner kronor 2025 samt 2026. Bolagets resultatkrav ska ge konkurrensneutrala förutsättningar för den verksamhet som bedrivs.

Tabell 63. Resultatkrav för AB SL

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	24 241	24 786	24 806	25 706
- varav biljettintäkter	9 258	10 073	10 003	10 261
Summa kostnader	-25 443	-25 085	-24 057	-24 957
Resultat	-1 202	-299	749	749

Biljettintäkterna, det vill säga biljettpriser samt volymen resenärer, budgeteras sammantaget öka 2024. Ökningen beror på en kombination av justerad taxa samtidigt som utbudet säkras och tillåts utvecklas i syfte att vinna fler och nya resenärer. Inriktningen för verksamheten är nödvändig för att säkerställa finansieringen av bolagets verksamhet och uppnå de regionövergripande målen i RUFSS 2050.

6.3.1 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Waxholms Ångfartygs AB, WÅAB, sköter kollektivtrafiken på vatten i Stockholms skärgård. WÅAB är dotterbolag till AB SL och via bolaget förvaltar Region Stockholm genom trafiknämnden vissa avtal och tillgångar. WÅAB är ett renodlat tjänstebolag och äger ett tjugotal av de fartyg som går i reguljär linjetrafik medan all trafik drivs av privata entreprenörer som upphandlas i konkurrens.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av passagerar- och godstrafiken i skärgården för fast- och fritidsboende samt andra besökare.

Bolaget ska även kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av arbetsresor och resor för besökare i hamntrafiken.

Bolaget ska verka aktivt för att utveckla eget och entreprenörers tonnage vad beträffar tillgänglighet, kvalitet, miljö, säkerhet och komfort. Ett gott underhåll ska syfta till hög drifttillgänglighet samt bibehållna värden och standard.

Det särskilda ansvar Region Stockholm tagit för det kulturhistoriska tonnaget (Storskär, Norrskär och Västan) ska förvaltas väl.

Bolaget ska aktivt verka för att vidareutveckla de affärsmässiga relationerna med anlitade entreprenörer för person- och godstransporter. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt uppföljning av ingångna avtal med entreprenörer.

Bolaget ska ta fram lämpliga incitamentssystem för anlitade entreprenörer.

Bolaget ska bedriva en aktiv dialog med faktiska och potentiella resenärer för att få dessa att besöka skärgården och resa med WÅAB och som ett led i detta regelbundet bland annat genomföra olika typer av resenärs-, kund- och marknadsanalyser i syfte att öka effektivitet och säkerhet inom kollektivtrafiksystemet.

Bolaget ska i enlighet med trafiknämndens beslut samverka med externa intressenter såsom skärgårdskommunerna, Trafikverket, SJ, Rikstrafiken, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Skärgårdsstiftelsen.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

Bolaget ska i sin verksamhet eftersträva hög kostnadseffektivitet samt bedriva sin verksamhet med beaktande av samhällsekonomiska bedömningar.

Bolaget ska överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på vatten som trafiknämnden överlåter till bolaget. Bolaget ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta bolagets avtal och tillgångar.

6.3.2 AB SL Finans

Bolagets syfte enligt bolagsordning

AB SL Finans är ett helägt dotterbolag till AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL). Bolaget tillhandahåller mot ersättning fordon, vagnar, maskiner samt andra inventarier och anläggningar till lokaltrafikutövare och förvaltas genom trafiknämndens trafikförvaltning.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

6.3.3 SL Nya Tunnelbanan AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

SL Nya Tunnelbanan AB utför utbyggnaden av tunnelbanan och övriga åtgärder inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling, utbyggnaden av station Södra Hagalund samt 2017 års Sverigeförhandling Ramavtal 6 – Storstad Stockholm. Via bolaget förvaltar Region Stockholm upphandlade avtal rörande utbyggnaden.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska ge ett heltäckande uppdrag till trafiknämnden att ansvara för all upphandling och all annan verksamhet hänförlig till utbyggnaden av tunnelbanan enligt bolagsordningen, varvid upphandlade avtal avseende tunnelbaneutbyggnaden inom förvaltning för utbyggd tunnelbana omedelbart efter ingåendet ska överlätas till bolaget.

Bolaget ska överta sådana avtal rörande tunnelbaneutbyggnaden som trafiknämnden upphandlar åt och överlåter till bolaget.

Bolaget ska tillhandahålla byggtjänster avseende tunnelbaneutbyggnaden åt AB Storstockholms Lokaltrafik.

Bolaget ska uppdra åt trafiknämnden att genom förvaltning för utbyggd tunnelbana svara för all förvaltning av bolagets avtal och tillgångar samt att i alla avseenden företräda bolaget gentemot tredje part.

7. Kommunalförbund och verksamhetsstiftelser

Region Stockholm har stora åtaganden och engagemang i kommunalförbund och stiftelser som bedriver verksamhet för länets invånare. Syftet med kommunalförbund är samverkan och formen innebär att medlemmarna överlämnar huvudmannaskap för uppgifter till förbundet i fråga och enas om en förbundsordning som reglerar ändamål, styrning och insyn. Syftet med stiftelser är varaktig förvaltning av självständiga förmögenheter för att tillgodose bestämda ändamål. Det finns olika typer av stiftelser och en verksamhetsstiftelse tillgodoser sitt syfte genom att bedriva näringsverksamhet eller ideell verksamhet. Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelserna regleras via avtal och överenskommelser.

Kommunalförbund och stiftelser ska, liksom Region Stockholms egen verksamhet, bedrivas effektivt under uppsikt av regionstyrelsen.

7.1 Kommunalförbund

Region Stockholm är medlem i tre kommunalförbund enligt tabellen nedan.

Tabell 64. Kommunalförbund i vilka Region Stockholm ingår

(Region Stockholms ägarandel anges i procent)

Kommunalförbund	Beslutande organ
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON (50 %)	Förbundsdirektion
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA (23 %)	Förbundsdirektion
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS (14 %)	Förbundsfullmäktige

Kommunalförbundens medlemsbidrag hanteras av hälso- och sjukvårdsnämnden.

7.1.1 Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Övergripande uppgifter

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON, planerar och beställer hälso- och sjukvård samt omsorg för invånarna i Norrtälje kommun. KSON äger TioHundra AB som bland annat bedriver vården vid Norrtälje sjukhus, ett antal husläkarmottagningar och verksamheter som bedriver omsorg. KSON styrs framför allt av sin förbundsordning som har beslutats av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i Norrtälje. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för medlemsbidraget till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**
Ekonomiska förutsättningar

Region Stockholms medlemsbidrag till KSON är 2,1 miljarder kronor 2024 vilket innebär en ökning med 238 miljoner kronor eller 12,8 procent jämfört med 2023. Under 2023 erhöll även kommunalförbundet 71,7 miljoner kronor avseende ersättning för bland annat miljö, kvalitet och strategiska fastighetsinvesteringar (HSN 2023-0297). Under 2023 gjordes ett tillskott till akutsjukhusen på 2 miljarder kronor (RS 2022-0638) där kommunalförbundets andel var 54 miljoner kronor. Under 2024 ska kommunalförbundet erhålla medel för att ta den faktiska läkemedelskostnaden och inte enligt schablon som tidigare har använts. För 2023 beräknas den faktiska läkemedelskostnaden vara 31,8 miljoner kronor högre än vad som faktiskt har debiterats. För 2024 kommer medlemsbidraget innehålla dessa tre justeringar. Uppräkning sker med 4 procent på dessa tre justeringar vilket är samma procentsats som det ursprungliga medlemsbidraget räknas upp med. Kommunalförbundet ska erhålla motsvarande uppräkning av medlemsbidraget som hälso- och sjukvårdsnämnden erhåller i ökning av anslaget. Därutöver ska hälso- och sjukvårdsnämnden kompensera kommunalförbundet för Tiohundra AB:s andel av de ökade pensionskostnaderna.

Tabell 65. Medlemsbidrag till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	B24/23	2025	2026
Medlemsbidrag	1 780	1 862	2 100	12,8%	2 184	2 272

Tabell 66. Specifiering av medlemsbidrag

	Prognos	Budget	Plan	Plan
Medlemsbidragets fördelning	2023	2024	2025	2026
Verksamhetsbidrag	1 862	1 936	2 014	2 094
Strategiska fastighetsinvesteringar, mm.	72	75	78	81
Korr. för faktiskt utfall läkemedel	32	33	34	36
Extra satsning akutsjukhus, KSON:s andel	54	56	58	61
Totalt	2 019	2 100	2 184	2 272

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje ersätts för ökade kostnader för vård utanför Norrtälje kommun som konsekvens av tillskottet på 1 044 miljoner kronor till akutsjukhusen.

7.1.2 Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS

Ändamålet med KAS är att uppföra och driva en nationell anläggning för strålbehandling med protoner, Skandionkliniken, samt att tillvarata möjligheterna till forskning och utveckling av verksamheten. Medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Örebro län,

Region Östergötland samt Västra Götalandsregionen. Region Stockholm betalade för 2023 en abonnemangsavgift på 36 miljoner kronor till kommunalförbundet.

7.1.3 Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA
Samtliga regioner i Sverige är medlemmar i KSA, vars ändamål är att investera i ambulansflyg och driva ambulansflygverksamhet över hela landet. Region Stockholm betalade för 2023 ett medlemsbidrag på 11 miljoner kronor.

7.2 Stiftelser

Region Stockholm har ett engagemang och åtagande i nio verksamhetsstiftelser, se tabellen nedan. Stiftelser inräknas inte i koncernens resultat- och balansräkning på annat sätt än att eventuella medlemsbidrag redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Regionstyrelsen ansvarar för att ha uppsikt över verksamhetsstiftelser för vilka Region Stockholm är stiftare, medstiftare eller huvudfinansiär. Nämnderna ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot de stiftelser som ligger under respektive nämnds ansvarsområde i enlighet med Region Stockholms reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder (RS 2022-0762). Ansvariga nämnder ska säkerställa avtal och överenskommelser med stiftelserna samt följa upp att Region Stockholms ekonomiska bidrag till stiftelserna används resurseffektivt och ändamålsenligt i förhållande till regionfullmäktiges mål.

Tabell 67. Verksamhetsstiftelser i vilka Region Stockholm har ett engagemang

Den andel styrelseposter som Region Stockholm besitter i respektive stiftelse anges inom parentes.

Stiftelser i vilka Region Stockholm är ensam stiftare	Stiftelser där Region Stockholm är stiftare tillsammans med andra
<ul style="list-style-type: none"> Stiftelsen Cancercentrum Karolinska (100 %)¹ Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin (100 %)¹ Stiftelsen Clara (0 %)² 	<ul style="list-style-type: none"> Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (50 %) Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (53 %) Stiftelsen Flemingsberg Science (13 %)
Stiftelser där Region Stockholm är bidragsgivare ³	Stiftelse där Region Stockholm är huvudfinansiär
<ul style="list-style-type: none"> Stockholm Science City Foundation (11 %) Stiftelsen Elektronikcentrum i Kista, Sting (14 %) 	<ul style="list-style-type: none"> Stockholms Konserthusstiftelse (67 %)

1 Region Stockholm utser ordförande samt samtliga ledamöter och suppleanter.

2 Från 2018 utser Region Stockholm inga ledamöter eller revisorer i stiftelsen Clara.

3 För dessa stiftelser har Region Stockholm inte något uppsiktsansvar.

Stiftelsen Cancercentrum Karolinska syftar till att främja experimentell cancerforskning och arbetar för utvecklingen av individualiserad cancerbehandling i samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset och Karolinska Institutet. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**Diarienummer
RS 2023-0160

Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin arbetar främst med forskning om kroniska inflammationssjukdomar. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum är ett tvärvetenskapligt centrum för forskning och utveckling om äldre personers hälsa, vård och omsorg. Hälsa- och sjukvårdsnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län förvaltar fastigheter och verkar för att bevara Stockholms skärgård och utvecklingen av friluftslivet i skärgården. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ger årliga bidrag för verksamhet och fastighetsunderhåll. Avtal om beviljade bidrag finns tecknat för perioden 2020–2023 och förhandlingar om ett nytt avtal för perioden 2024–2027 pågår. Klimat- och regionutvecklingsnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stiftelsen Flemingsberg Science syftar bland annat till att stärka samverkan mellan aktörerna i Flemingsberg. Klimat- och regionutvecklingsnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stockholms Konserthusstiftelse ska driva en aktiv musikverksamhet genom att ge konserter och upprätthålla den Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ger årliga bidrag för verksamhet och fastighetsunderhåll. Kulturnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen. Avtal om beviljade bidrag finns tecknat för perioden 2023–2026.

Stockholm Science City Foundation har i uppdrag att attrahera företag och akademi till Hagastaden och Stockholm samt att stärka samverkan mellan universiteten och hälso- och sjukvården. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stiftelsen Elektronikcentrum i Kista ska i samverkan med offentlig sektor, näringsliv och akademi främja utbildning och teknisk utveckling inom data- och elektronikområdet. Verksamheten bedrivs operativt i två dotterbolag, Kista Science City AB och Stockholm Innovation and Growth AB, kallat Sting. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Bilagor

Bilaga 1: Ändringsbilaga gentemot styret

Bilaga 2: Mål och indikatorer

Bilaga 3: Taxor och avgifter

Bilaga 4: Investeringsplan 2023-2032

Siffrorna uttrycks i relation till den budget för 2024 för Region Stockholm som presenterades av Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Siffrorna uttrycks i miljoner kronor. Ett negativt tal innebär en satsning eller minskad intäkt. Ett positivt tal innebär en omprioritering eller besparing.

Vad?	2024	2025	2026
Effektiviserade upphandlingar. Besparing.	620	700	750
10% besparing administration. Besparing.	385	425	450
Ökning såld utomläns- och utlandsvård 10 %. Ökade intäkter.	227	249	274
Nej till skatthöjning. Minskat skatteunderlag.	-2410	-2539	-2669
Förstärkt innovationsstöd. Satsning.	-10	-10	-10
Höjda ambitioner forskning. Satsning.	-10	-10	-10
Förstärk regionen med en buffert. Regionstyrelsens oförutsedda medel återinförs. Satsning.	-50	-50	-50
Borttagande av arvode 1: vice ordförande. Besparing.	1	1	1
Regionstyrelsen tar över delar av Klimat- och regionutvecklingsnämndens verksamhet RS. Teknisk justering.	-113	-119	-126
Nedläggning av Klimat- och regionutvecklingsnämnden. Besparing.	163	170	176
Högre ambition kollektivtrafik, återtagande av resenärer, bibehållen trafik. Satsning.	-800	-800	-800
Taxehöjning 85 kr. 5 kr lägre än styret under planperioden. Ökad/minskad intäkt.	250	-35	-35
Bättre utbud ca 2,5% ökat resande. Ökad intäkt.	250	250	285
Nej till spärrfri station och andra symbolprojekt, tilläggsavgifter på normal nivå samt bibehållen ålder för att åka med betalande vuxen. Ökad intäkt.	45	45	45
Reklam och kommersiella ytor och ökade intäkter från trafikavtal. Ökad intäkt.	150	175	200
Ta bort märkning Bra miljöval. Besparing.	43,5	43,5	43,5
Övergå till fossilfri el från förnybar el. Besparing.	21,5	21,5	21,5
Förändrad roll stationsvärdar. Besparing.	260	285	310
Ökad resenärsservice och trygghet. Satsning	-90	-115	-140
L84 paus. Besparing.	35	35	35
Förstärkt underhåll. Satsning.	-40	-40	-40
Realistisk färdtjänstbudget. Justerad budget.	50	50	50
Nej till egenregi av bokningscentral för färdtjänstresor. Besparing.	29	29	29
Avskaffa färdtjänstutskottet. Besparing.	2	2	2

Bättre arbetsmiljö. Satsning.	-50	-50	-50
Minskning sjukfrånvaro 1%. Besparing.	159	159	159
Halverade uteblivna besök i sjukvården. Besparing/ökad intäkt	250	250	250
Två närakuter öppnar halvårsskiftet 2024. Satsning.	-50	-100	-100
Rädda akuten på Hötorget. Satsning.		-20	-20
Socialiseringsstopp, övergå till mer effektiv privat verksamhet. Besparing.	90	90	90
Förstärkt BUP och ätstörningsvård. Satsning.	-20	-20	-20
Förstärkt vård för kvinnor. Satsning.	-20	-20	-20
Minskat tryck på akutsjukhus genom avlastning av ASIH/Geriatrik. Satsning.	-50	-50	-50
Närakuternas taxa på 300kr. Minskad intäkt.	-6	-6	-6
Nej till Passiv listning. Besparing.	420	420	420
Bättre kapacitet och tillgänglighet primärvård. Satsning.	-420	-420	-420
Rädda intensivträning för rörelsehindrade. Satsning.	-3	-3	-3
Superhjältar och prinsessor besöker sjuka barn. Satsning.	-1	-1	-1
Nedläggning av Film Stockholm. Besparing.	13	13	13
Minskad bidragsgivning. Besparing.	40	40	40
Folktandvården. Justerat resultatkrav med friare prissättning. Ökad intäkt	21	21	21
Halverade vakanser och effektivare lokalanvändning fastighetsbeståndet. Ökad intäkt/besparing.	100	100	100
Ökning av kommersiella ytor och lokaler på regionens fastigheter. Ökad intäkt.	50	55	60

Bilaga: Mål och indikatorer 2024

Regionfullmäktige har fattat beslut om en långsiktig vision för hur Region Stockholm och dess samtliga verksamheter ska utvecklas. I visionen beskrivs Region Stockholms långsiktiga mål i ett samlat budskap:

Region Stockholm – för en jämlik, öppen, hållbar och konkurrenskraftig Stockholmsregion där invånarna ges likvärdiga livschanser och hög livskvalitet

Visionen konkretiseras i ett antal mål:

- Regionfullmäktiges inriktningsmål, som anges med versaler i måltabellen nedan, anger inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden och gäller för berörda verksamheter.
 - Hälsa- och sjukvården är behovsstyrd, jämlik och förebygger ohälsa
 - Kollektivtrafiken är tillgänglig och attraktiv
 - Den hållbara regionala utvecklingen ligger i framkant
 - Verksamheten är långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv
 - Kompetensförsörjningen är långsiktig
- Regionfullmäktiges mål konkretiserar i sin tur inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i Region Stockholm.

För vart och ett av målen definieras en eller flera indikatorer som används för att bedöma hur nämnder och bolag uppfyller regionfullmäktiges mål. För majoriteten av indikatorerna anges ett målvärde för åren 2023–2026. Där utfall finns tillgängligt för 2021 och 2022 anges också det.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN ÄR BEHOVSSTYRD, JÄMLIK OCH FÖREBYGGER OHÄLSA							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Tillgänglig hälso- och sjukvård på rätt nivå utifrån patientens behov							HSN, PVN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Andel väntande till behandling inom 60 dagar hos specialist	-		≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 85 %	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Andel väntande till första besök inom 30 dagar hos specialist	65%	58%	≥ 70 %	≥ 70 %	≥ 70 %	≥ 75 %	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Indikator att utveckla: Andel av befolkning som är listad på husläkare enligt Socialstyrelsens riktvärde							PVN
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	42%		≥ 50%	≥ 55%	≥ 60 %	65%	HSN, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Medianväntetid till första läkarbedömning på akutmottagning, alla patienter	-	-		50%	48%	48%	HSN, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning	93%	93%	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 91 %	≥ 92 %	PVN, SLSO
Svarstid till telefonrådgivning 1177	-	-					PVN
Vården är säker, effektiv och har god kvalitet							HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Förekomsten av vårdrelaterade infektioner	-		≤ 4,4 %	≤ 4,2 %	≤ 4,0 %	≤ 4,0 %	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Antal utskrivningsklara dagar till kommunen per vårdtillfälle	0,5	0,5	≤ 1,3	≤ 1,3	≤ 1,3	≤ 1,3	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB
Beläggningsgrad akutsjukhus ¹	104,3%	105,4%	95%	90%	85%	85%	HSN, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård	80%	82%	82%	82%	85%	85%	HSN, SLSO

¹ Utgår från SKR:s definition för att minska administration.

KOLLEKTIVTRAFIKEN ÄR TILLGÄNGLIG OCH ATTRAKTIV							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Kollektivtrafiken är attraktiv och hållbar i hela länet							TN
Nöjda resenärer – allmän kollektivtrafik	84%	84%	≥ 79 %	≥ 79 %	≥ 80 %	≥ 80 %	TN
Nöjda resenärer – särskilda persontransporter	88%	88%	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	TN
Trygga resenärer – allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar	72%	73%	≥ 76%	≥ 77 %	≥ 78 %	≥ 79 %	TN
Trygga resenärer – särskilda persontransporter	77%	71%	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	TN
Kostnad per personkilometer, SL-trafiken	5,66kr	4,54kr	≤ 4,13kr	≤ 4,00kr	≤ 3,90kr	≤ 4,10kr	TN
Andel länsinvånare som upplever att de kan använda kollektivtrafiken för de flesta resor de gör				≥ 71%	≥ 71%	≥ 72%	TN
Infrastrukturen är robust och möter framtidens behov							TN
Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)	80%		≥ 83 %	≥ 84 %	≥ 85 %	≥ 88 %	TN
Indikator att utveckla: Punktlighet, andel avgångar i pendeltåg, tunnelbana och buss som avgår i utsatt tid							TN
Transporteffektiviteten ökar och klimatpåverkan minskar i det samlade transportsystemet							TN
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna				≥ 50 %	≥ 50 %	≥ 50 %	TN

DEN HÅLLBARA REGIONALA UTVECKLINGEN LIGGER I FRAMKANT							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Stockholm är en attraktiv tillväxtregion för utveckling och forskning							RS
Forskningsaktivitet inom partnerskap SU & KTH	-	66%	≥ 65 %	≥ 70 %			RS
Andel ärenden om datautlämning med stöd från Centrum för hälsodata där integritetssäkrade hälsodata lämnats ut inom 90 dagar från inkommen fullständig förfrågan		29%	≥ 70 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	RS
Antal publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin i Region Stockholm	4741			≥ 4400	≥ 4500	≥ 4600	RS
Kulturlivet är tillgängligt och mångsidigt							KUN
Andel invånare som anser att Stockholmsregionen har ett rikt kulturutbud	-	-	-	Nollmätning			KUN

VERKSAMHETEN ÄR LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR OCH KOSTNADSEFFEKTIV							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Region Stockholm har en ekonomi i balans							RS, HSN, PVN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Soliditet (inkl. ansvarsförbindelser)			-	Enligt budget	Enligt budget	Öka	(Mäts på koncernnivå)
Administrativa kostnader ska minska	-	3,874 mdkr ²	Enligt Budget	3,818 mdkr			RS, HSN, PVN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Region Stockholm är ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035							RS, HSN, PVN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum AB, Film Stockholm AB
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser jämfört med 2019	-	-	-21%	-21% ³	-26%	-32%	(Mäts på koncernnivå)
Andel genomförda upphandlingar med relevanta hållbarhetskrav	-	-	-	95%	100%	100%	HSN, PVN, TN, FSN, KUN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, Locum AB
Andel nämnder och bolag som har genomfört åtgärder för att öka livslängd och materialåtervinning av produkt- och materialflöden	-	-		≥ 70%	≥ 85%	≥ 95%	TN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, Locum AB, MediCarrier AB

² Exkl. MediCarrier AB, trafiknämnden/förvaltning för utbyggd tunnelbana och NKS bygg.

³ Utfall 2023 förväntas bli lägre än målvärde 2023, varför målvärde 2024 är oförändrat jämfört med 2023.

KOMPETENSFÖRSÖRJNINGEN ÄR LÅNGSIKTIG							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Region Stockholm är en attraktiv och inlyssnande arbetsgivare							SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
Kvarstannandegrad				87%			(Mäts på koncernnivå)
Andel av personalkostnader i hälso- och sjukvård som utgörs av egen personal i förhållande till inhyrd bemanning ⁴				99%			SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
Region Stockholm är en hållbar arbetsgivare							RS, HSN, PVN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Andel sjukfrånvaro	6,8%	7,2%	< 6,1 %	< 6,0 %	< 5,8 %	< 5,6 %	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, Locum
Totalindex HME	74	75		≥ 76			RS, HSN, PVN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	10%	9%	≤ 8 %	≤ 8 %	≤ 8 %		TN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
Antalet ST-läkare		2475	Öka i bristspe- cialiteter	Öka i bristspe- cialiteter	Öka i bristspe- cialiteter	Öka i bristspe- cialiteter	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik

⁴ Av beställd vård från Hälso- och sjukvårdsnämnden samt Primärvårdsnämnden.

Bilaga: Taxor och avgifter

1. Förändrade avgifter

Nedan redogörs för förändringar av avgifter i denna budget jämfört med föregående års budget.

1.1 Undantag från patientavgift för vårdkontakt gällande samordnad individuell plan (SIP- Möte)

Beslut: Regelverket för patientavgifter revideras för att omfatta undantag för debitering av patientavgift för besök som avser samordnad individuell planering av vården, så kallat SIP- möte, oavsett om mötet sker på mottagning, i hemmet eller på annan plats.

Motivering: Enligt Hälso- och sjukvårdslagen, 16 kap. 4§ HSL och Socialtjänstlagen, 2 kap. 7§ SoL samt Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sjukhus lag ska vårdgivare kalla och erbjuda patienter en samordnad individuell planering av vården, ett så kallat SIP- möte. Ansvaret för sammankallande till ett SIP-möte när patienten är utskriven från slutenvård ligger hos regionens vårdgivare. I andra situationer när SIP-möte behövs kan sammankallande även vara professioner utanför vården, exempelvis handläggare från stadsdelsförvaltning eller kommun.

Debitering av patientavgift följer vårdgivarens rapportering av vårdkontakter. Rapportering av vårdkontakter ligger till grund för utbetalning av ersättning, uppföljning och utveckling. Rapportering av vårdkontakt görs endast inom vårdens verksamheter, vilket innebär att debitering av patientavgift gällande SIP- möten kan endast ske i de fall sammankallande yrkeskompetens är personal inom vården. Hantering kring SIP möten tillämpas därför ojämlikt och debitering av patientavgift beror på om sammankallande till möte är yrkeskompetens inom vården eller annan yrkeskompetens utanför vården.

De yrkeskompetenser inom vården som främst hanterar SIP- möten är husläkarverksamhet och psykiatri. Även andra vårdgivare tillexempel primärvårds rehab kan delta. Huvudmännen kommun och region är skyldiga att enligt lag att genomföra SIP- möten. Majoriteten av vårdkontakter idag som omfattar SIP- möten är redan avgiftsbefriade på grund av patientens ålder (barn och ungdom under 18 år och personer över 85 år), att patienten befinner sig inom hemsjukvård eller har nått upp till maxbeloppet för frikort. Upprättande av en samordnad individuell planering av vården initieras sällan av patienten själv men kan upprättas om patienten själv eller en närstående önskar detta.

1.2 Kostnadsfri vaccination mot kikhosta för gravida

Beslut: Region Stockholm antar Folkhälsomyndighetens rekommendation att kostnadsfritt erbjuda gravida vaccination mot kikhosta under den senare delen av graviditeten (efter graviditetsvecka 16).

Motivering: Sedan den 15 augusti 2022 rekommenderar Folkhälsomyndigheten att alla gravida vaccineras mot kikhosta under den senare delen av graviditeten (efter graviditetsvecka 16). Region Stockholm är den enda region i Sverige som ännu inte erbjuder vaccinationen kostnadsfritt för den gravida.

Kikhosta är en bakteriell luftvägsinfektion som kan orsaka svår sjukdom med hosta och andningspåverkan hos de yngsta barnen, men kan även ge långdragen hosta hos vuxna. Vaccination mot sjukdomen ges inom det svenska Barnvaccinations-programmet. Skyddet efter vaccination varar några år och man kan få kikhosta även som vaccinerad. Spädbarn som ännu är ovaccinerade är särskilt sårbara vid smittspridning av kikhosta i Sverige. Under en större smittspridning i landet under 2014–2015 avled tre barn i sjukdomen. Vaccination av gravida medför ett passivt skydd mot kikhosta hos det nyfödda barnet de första månaderna i livet, fram tills det att barnet fått sina första doser av vaccinationen inom Barnvaccinationsprogrammet. Uppföljande studier av vaccineringen visar både god skyddseffekt hos barnet de första månaderna i livet och även en god säkerhetsprofil även hos gravida. Att erbjuda vaccineringen kostnadsfritt är positivt ur jämställdhets- och jämlikhetssynpunkt och ökar möjligheten till tillgänglighet och ökad jämlikhet i vaccinationstäckning.

1.3 Kostnadsfrihet för grundvaccination mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta till vuxna personer som enligt lag ska erbjudas hälsoundersökning och som anses ha otillräckligt grundskydd mot sjukdomarna

Beslut: Region Stockholm erbjuder kostnadsfri grundvaccination även för vuxna personer som enligt lag ska erbjudas hälsoundersökning (bla. asylsökande, personer utan tillstånd, kvotflyktingar, personer som söker skydd enligt massflyktsdirektivet) och som vid medicinsk bedömning bedöms sakna grundskydd mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta.

Motivering: År 2022 utfärdade SKR rekommendation om kostnadsfrihet för vaccination mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta för alla oavsett ålder som vid medicinsk bedömning anses ha otillräckligt skydd mot sjukdomarna. Grundvaccination mot dessa sjukdomar erbjuds

idag kostnadsfritt i Region Stockholm till alla barn och personer under 18 år samt vuxna som söker skydd enligt massflyktsdirektivet från Ukraina. Vaccinationstäckningen avseende grundvaccinationsskyddet mot vissa sjukdomar kan hos vissa migranter vara lägre än i den svenska befolkningen. Det föreslås därför att samtliga grupper som enligt lag erbjuds hälsoundersökningar (bla. asylsökande, personer utan tillstånd, kvotflyktingar, personer som söker skydd enligt massflyktsdirektivet) även erbjuds kostnadsfri grundvaccination mot mässling, röda hund, påssjuka, difteri, stelkramp, polio och kikhosta om de bedöms sakna adekvat grundskydd. Föreslaget beslut är väl förenligt med SKR:s rekommendation, men inkluderar inte alla som avses i den.

1.4 Möjlighet till upprättande av avbetalningsplan inom slutenvård

Beslut: Regelverket för patientavgifter förtydligas för att omfatta möjlighet till upprättande av avbetalningsplan, vid patientens begäran, avseende slutenvårdsavgifter. I de fall betalningarna inte hanteras i enlighet med upprättad avbetalningsplan ska sedvanliga faktureringsrutiner- och inkassorutiner tillämpas i enlighet med regelverket för patientavgifter.

Motivering: I regelverket för patientavgifter regleras patientens möjlighet till att begära upprättande av avbetalningsplan om dennes patientavgifter inom öppenvård överstiger 300 kr per månad. Någon liknande regel gällande avbetalning av slutenvårdsavgifter finns inte. I samband med den ekonomiska situation Sverige befinner sig i kopplad till nationell inflation och lågkonjunktur ger möjlighet till avbetalningsplan inom slutenvård patienter bättre förutsättningar att hantera ekonomin gentemot regionens vårdgivare. Regeln gällande avbetalningsplaner bör i regelverket förtydligas och tillämpas lika inom öppenvård och slutenvård.

Enligt regelverket för patientavgifter ska en patient inte behöva betala mer än 300 kronor per månad i patientavgifter för öppen vård. Om denna summa överskrids ska vårdgivaren upprätta en avbetalningsplan om patienten begär det. Det är inte tillåtet att ta ut faktureringsavgift eller andra extraavgifter av patienten för att täcka eventuella administrativa merkostnader. Avbetalningsplanen upprättas av vårdgivaren i samråd med patienten.

Vårdgivare med ersättning enligt LOL och LOF

Vårdgivare som får ersättning enligt lagen om läkarvårdsersättning (LOL) och lagen om ersättning för fysioterapi (LOF) omfattas inte av skyldigheten att upprätta en avbetalningsplan på patientens begäran.

Slutenvårdsavgift tillfaller vårdgivaren i sin helhet. Avdrag görs inte från vårdfakturan för debiterade eller inbetalda avgifter. Regionens akutsjukhus totalersättning beräknas utifrån en uppskattning av de slutenvårdsavgifter sjukhuset uppskattar att få in. Faktiskt utfall av inkomna slutenvårdsavgifter följs inte upp av hälso- och sjukvårdsförvaltningen och ersättning korrigeras inte om totala avgiftsintäkter överstiger eller understiger akutsjukhusens uppskattade avgiftsintäktsberäkningar. Flera av akutsjukhusen och Stockholms länssjukvårdsområde erbjuder upprättande av avbetalningsplan gällande slutenvårdsavgifter för patienter med betalningssvårigheter. Förslaget formaliserar åtgärder som redan idag tillämpas och bedöms inte medföra några ytterligare administrativa konsekvenser.

1.5 Undantag från slutenvårdsavgift för patienter som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering

Beslut: Inför avgiftsbefrielse för patienter som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering. Avgiftsbefrielsen omfattar även patienter som tvångsisolerats enligt smittskyddslagen oavsett diagnos.

Motivering: Patienter som inte är i medicinskt behov av slutenvård vårdas ändå i slutenvård för att skydda omgivningen från smittspridning. I enstaka fall vårdas patienter mot sin vilja. Vid smittsam lungtuberkulos isoleras patienten i slutenvård till dess att patienten inte längre bedöms vara smittsam. I normalfallet är det 14 dagar, men i vissa fall av resistent tuberkulos rör det sig om flera månader. Motsvarande behandling hade i många fall kunnat ges polikliniskt, åtminstone delar av tiden, om de inte hade behövt vara isolerade.

Patienter som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering gör detta för att skydda allmänhet. Det är därför rimligt att slutenvården sker avgiftsfritt gentemot patient.

1.6 Ökade intäkter från patientavgifter

Beslut: Patientavgiften för besök på närakut höjs från 250 kronor till 300 kronor.

Motivering: I dag är avgiften för besök på närakut den samma som besök på vårdcentral, 250 kr. Kostnaden för besök på akutsjukhusens akutmottagningar är 400 kr per besök. Avgiften för besök på närakuten bör

vara lägre än den på akutsjukhusen för att fortsätta att stimulera besök på närakuten.

1.7 Prislistan för vuxentandvård höjs

Beslut: Folktandvårdens prislista för vuxentandvård höjs med 4,1 procent från och med den 15 januari 2024 och priserna för frisktandvård höjs med 4,1 procent i de frisktandvårdsavtal som tecknas från och med den 1 januari 2024. Folktandvården Stockholms län AB bemyndigas att genomföra förändringarna.

Motivering: Folktandvården Stockholms län AB har hemställt om att höja prislistan för vuxentandvård med 4,1 procent från och med den 15 januari 2024. För frisktandvårdsavtal som tecknas under 2024 höjs priset med 4,1 procent i förhållande till 2024 och priset bibehålls under avtalens giltighetstid (36 månader). Bolaget föreslår nivån mot bakgrund av förändringar i Tandvård- och läkemedelsförmånsverkets (TLV:s) referenspriser, förändring avseende behandlingsmetoder och material, generell pris- och löneutveckling samt bolagets konkurrenssituation.

1.8 Uteblivandeavgiften höjs

För att minska regionens kostnader för besök där patienten inte dyker upp samt för att säkra att vårdkapacitet inte bokas upp i onödan och i förlängningen förlänger vårdköer höjs uteblivandeavgiften till 1000 kr. Det gör att vårdkapacitet frigörs och att regionens kostnader för inställda besök minskar.

1.9 Förändringar avgifter inom kollektivtrafiken

AB Storstockholms Lokaltrafik, SL

	2023	2024
30-dagarsbiljett, vuxna	970 kr	1 055 kr
Enkelbiljett, vuxna	39 kr	42 kr

Waxholms Ångfartygs AB

	2023	2024
30-dagarsbiljett, vuxna	970 kr	1 055 kr
Ö-kort (avgift per kort och år), vuxna	600 kr	630 kr

2. Taxor och avgifter inom hälso- och sjukvården

Nedan redovisas en sammanställning av taxor och avgifter för hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. För fullständigt regelverk se Avgiftshandboken, Sjukresehandboken och Hjälpmedelsguiden i Vårdgivarguiden (vardgivarguiden.se). I Vårdgivarguiden återfinns även gällande regler och avgifter för intyg, vaccinationer och hälsoundersökningar som följer av tidigare fullmäktigebeslut.

2.1 Öppenvård

Enhetstaxa

	Avgift
Personer 18–84 år	
Vårdkontakt på primärvårds- och specialistvårdsmottagning*	275 kr
*Inklusive förskrivning av inkontinenshjälpmedel, videomöte och KBT-behandling via internet	
Besök på närakut	300 kr
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar	400 kr
Barn och unga 0–17 år	
Vårdkontakt på primärvårds- och specialistvårdsmottagning samt närakut	0 kr
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar	120 kr
Personer 85 år eller äldre	
Vårdkontakter inom öppenvård som ingår i högkostnadskyddet för öppen hälso- och sjukvård	0 kr

Avgiftsbefriade vårdkontakter

Undantag från debitering av patientavgift som beslutas av regionfullmäktige:

	Avgift
Abort (Gäller besök som enbart avser utelämnande av läkemedel som startar en medicinsk abort samt återbesök efter genomförd abort.)	
Akutläkarbil	0 kr
Ambulanssjukvård	0 kr
Barn under 18 år (Gäller ej besök på akutsjukhusens akutmottagningar.)	0 kr
Barnhälsovård	0 kr
Bukaortascreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Direkthänvisning (Vuxna fr.o.m. 18 år: Avgiftsbefrielse gäller vid besök på närakut eller akutsjukhusens akutmottagning efter direkthänvisning från annan vårdgivare. Barn och unga 0–17 år: Avgiftsbefrielse gäller vid besök på närakut eller akutsjukhusens akutmottagning efter direkthänvisning från annan närakut eller akutmottagning.)	0 kr
Efterlevandesamtal vid dödsfall (Gäller de två första samtalen efter dödsfall av anhörig/närstående.)	0 kr
Forskningspatient/forskningsperson (Gäller vårdkontakter som utförs i samband med forskningsprojekt.)	0 kr
Habilitering/Habiliteringsmottagning (Gäller patient med livslång funktionsnedsättning.)	0 kr
Hemlösa (Gäller vårdkontakter hos vårdgivare som bedriver vård för personer i hemlöshet.)	0 kr
Hemrehabilitering (Gäller oavsett vilken yrkeskategori som patienten träffar.)	0 kr

Hemsjukvård	0 kr
(Gäller hembesök av vårdgivare med uppdrag inom basal hemsjukvård eller ASIH.)	
Hepatit C-smittade i vården med beslut från Landstingens gemensamma försäkringsbolag (LÖF)	0 kr
HIV-smittade i vården	0 kr
Hälsoundersökning enligt lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.	0 kr
Jourläkarbesök (s.k. jourläkarbil)	0 kr
Mottagning för våldtagna	0 kr
Mödrahälsovård	0 kr
Psykiatrisk tvångsvård	0 kr
(Gäller person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård och lag om rättspsykiatrisk vård.)	
Rättspsykiatri i Huddinge	0 kr
(Gäller vårdkontakter vid Rättspsykiatriska öppenvårdsmottagningen Huddinge.)	
Samordnad individuell planering (SIP-möte)	0 kr
(Vårdkontakt gällande samordnad individuell planering, oavsett om mötet sker på mottagning, i hemmet eller på annan plats.)	
Skriftliga vårdkontakter	0 kr
(Gäller alla former av skriftliga vårdkontakter med undantag för KBT-behandling via internet.)	
Smittskyddsvård – anmälningspliktiga sjukdomar	0 kr
(Gäller efter beslut av smittskyddsläkare vid undersökning, vård och behandling alternativt profylax av personer som uppkommer i smittspårning av anmälningspliktiga sjukdomar som inte klassas som allmänfarliga.)	
Sprutbytesmottagning	0 kr
Strålskadade i vården	
(Gäller person som orsakats bestående kroppsskada genom hypofraktionering i samband med behandling av bröstcancer under perioden 1960–1989.)	
Särskilt boende	0 kr
(Gäller patient som beviljats särskilt boende vid hembesök av läkare eller distriktssköterska.)	
Telefonkontakt	0 kr
Ungdomsmottagning	0 kr
Viss psykiatri	
(Gäller patient med psykosjukdom eller annan svår psykiatrisk sjukdom med bristande sjukdomsinsikt efter beslut av namngiven specialistläkare.)	
Vårdkontakt med företrädare för patient då särskilda skäl för avgiftsbefrielse föreligger	0 kr
Återbesök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar inom 24 timmar	0 kr

Undantag som följer av nationell lagstiftning:

	Avgift
Abortrådgivning	0 kr
Anhållna, häktade, intagna på kriminalvårdsanstalt vid vårdkontakter inom öppen vård	0 kr
Avstämningsmöte med Försäkringskassan	0 kr
Gynekologisk screening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Mammografiscreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Personer 85 år eller äldre	0 kr
Preventivmedelsrådgivning	0 kr
Rehabiliteringskoordinator	0 kr
(Gäller koordineringsinsatser som utförs av rehabiliteringskoordinator enligt lag (2019:1297) om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter)	
Rådgivning och stöd till personer som omfattas av LSS	0 kr
Smittskyddsvård – allmänfarliga sjukdomar	0 kr
(Gäller undersökning, vård och behandling av allmänfarlig sjukdom som behandlande läkare bedömer minska risken för smittspridning)	
Totalförsvarspliktig	0 kr
Vårdgarantin	0 kr
(Gäller vid förnyad bedömning enligt vårdgarantin)	

Kostnadsfri smittskyddsvård till personer från andra länder som inte omfattas av smittskyddslagen

Personer som tillfälligt vistas i Sverige och som inte omfattas av kostnadsfrihet enligt smittskyddslagen (2004:168) 7 kap. 1 § (läkemedel) och 2 § (undersökning, vård och behandling) har rätt till

- kostnadsfria läkemedel samt kostnadsfri undersökning inklusive provtagning, vård och behandling som ges enligt 7:1 samt 7:2 smittskyddslagen gällande STI-sjukdomarna klamydia, gonorré, syfilis och tuberkulos
- kostnadsfri undersökning inklusive provtagning av hiv samt hepatit B och C.

Vård och behandling av hiv, hepatit B och C ska inte ges kostnadsfritt generellt efter positivt test. Behandlande läkare tar medicinsk ställning till kostnadsfri vård och behandling i det enskilda fallet.

Högekostnadsskydd för öppen vård

Högekostnadsskyddet för besök i öppen hälso- och sjukvård uppgår till det, vid var tid gällande, maxbelopp som framgår av 17 kap, 6§, hälso- och sjukvårdslagen.

2.2 Slutenvård

Avgiften för slutenvård för personer över 18 år följer den vid var tid högsta avgift som följer av 17 kap, 2§, hälso- och sjukvårdslagen.

	Avgift
Personer över 18 år	130 kr
Barn och ungdom under 18 år	0 kr
Hemlösa (Gäller sluten vård hos vårdgivare som bedriver vård för personer i hemlöshet)	0 kr
Person som smittats med HIV i vården genom faktorkoncentrat eller blodtransfusion	0 kr
Person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård och lag om rättspsykiatrisk vård	0 kr
Person på permission från sluten vården	0 kr
Personer som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering	0 kr
Person som tvångsisolerats enligt smittskyddslagen (Gäller oavsett diagnos)	0 kr

Uteblivandeavgift

Uteblivandeavgift tas ut när en patient uteblir från en planerad vårdkontakt i öppen vård eller en planerad operation i sluten vård utan att lämna återbud inom givna tidsgränser.

	Avgift
Planerade besök i öppen vård (tidsgräns för återbud 24 timmar)*	1000 kr
*Uteblivandeavgift tas ut om patienten uteblir från planerad avgiftsbelagd distanskontakt.	
Planerade operationer i sluten vård (tidsgräns för återbud 72 timmar)	1000 kr

Avgift tas ut även om vårdkontakten eller vårdtillfället hade varit kostnadsfritt för patienten, till exempel för barn och ungdomar under 18 år.

Undantag från uteblivandeavgift

Uteblivandeavgift får inte tas ut om det föreligger giltigt skäl till att patienten uteblir eller avbokar för sent. Därutöver får uteblivandeavgift inte tas ut i följande verksamheter eller situationer:

-
- Öppenvårdsmottagning för hemlösa
 - Sprutbytesmottagning
 - Vårdkontakt avseende abortrådgivning
 - Vårdkontakt avseende preventivmedelsrådgivning
 - Vårdkontakt avseende vård och behandling av konstaterad hiv, hepatit B och hepatit C samt vård och behandling av misstänkt eller konstaterad tuberkulos
 - Personer yngre än 23 år för vårdkontakt avseende
 - preventivmedelsrådgivning,
 - undersökning, vård och behandling av STI-sjukdomar
 - Besök hos rehabiliteringskoordinator
 - Bokade undersökningar som sker inom ramen för Region Stockholms riktade screeningverksamhet (livmoderhalscancer, bröstcancer och bukaortaaneurysm)
 - Hembesök
 - Telefonkontakt
 - Vårdkontakt som bokats in mindre än 24/72 timmar innan vårdkontakten/operationen skulle ha ägt rum
 - Vårdkontakt som planerats in någon gång mellan två klockslag
 - Om patienten blir försenad eller uteblir på grund av försenad eller icke genomförd sjuk- eller färdtjänstresa med taxi som bokats via Region Stockholms beställningscentral
 - Om patienten inte har givits möjlighet att avboka ett planerat besök inom den givna tidsgränsen, till exempel på grund av att mottagningen har hållit stängt
 - Om operationen ställs in av medicinska skäl (patientens hälsotillstånd).
-

2.3 Hjälpmedel

Avgift för hjälpmedel, även kallad egenavgift, tas ut för hjälpmedel och korttidsförskrivning samt vid egenvård/egenvårdsprodukter.

Avgifter vid korttidsförskrivning

Korttidsförskrivning tillämpas när behovet av hjälpmedel är temporärt, maximalt sex månader. Personer med varaktiga funktionsnedsättningar, men med tillfälligt behov av ett specifikt hjälpmedel, betalar ingen avgift.

	Avgift
Enkla bashjälpmedel	100 kr/hjälpmedel/3 mån
Arbetsstol gasreglerad luftomat	375 kr/mån
Arbetsstol ellyftomat	750 kr/mån
Badkarslyft batteridriven	750 kr/mån
Duschstol på hjul, standard	250 kr/mån
Duschstol på hjul, tiltbar	375 kr/mån
Duschvagn	1000 kr/mån
Gåbord manuellt	250 kr/mån
Gåbord hydrauliskt	375 kr/mån
Gåbord elektriskt	500 kr/mån
Mobil golvlyft	750 kr/mån
Rullstol standard, transportrullstol	375 kr/mån
Komfortrullstol	750 kr/mån
Ståstöd, typ spacemaker	500 kr/mån
Sängryggstöd, elektriskt	375 kr/mån
Sänglyft, elektriskt	375 kr/mån
Komplett el-reglerad säng med sänglyft	875 kr/mån

Egenavgifter för hjälpmedel

	Avgift
Ortopediska skor, vuxna	1 000 kr/par
Ortopediska skor, barn under 18 år	500 kr/par
Kontaktlinser och glasögon för afaki (Avgiftsbefrielse för barn under 8 år)	1000 kr/12-månadersperiod
Personer från 18 år betalar följande egenavgift*	
Hörapparater	600kr/förskrivningstillfälle
Hysesavgifter för TENS-hjälpmedel.	100 kr/månad i max 6 mån
Hysesavgift för CPAP/Bilevelutrustning	100 kr/månad
Kontaktlinser som förskrivs vid specialistklinik.	1000 kr/12-månadersperiod
Elrullstol	500 kr/år
Hysesavgift för arm- och bentränare	100 kr/månad
Prefabricerade skoinlägg. (Avgiftsbefrielse för behandlande inlägg)	150 kr/skoinlägg, 300 kr/par
Specialanpassade skoinlägg. (Avgiftsbefrielse för behandlande inlägg)	300 kr/skoinlägg, 600 kr/par

*Barn under 18 år är avgiftsbefriade.

Egenavgifter för egenvårdsprodukter

Egenvård som utförs av brukare eller anhörig efter instruktion av sjukvårdspersonal vid förskrivning av förbrukningshjälpmedel.

	Period	Avgift
Förband och sjukvårdsartiklar	3 mån	200 kr
Kompressionsbandage; Medicinska kompressionsstrumpor	6 mån	300 kr
Specialbandage; Lymfödem, brännskada, ärrbildning	3 mån	300 kr
Näringsprodukter		
Tillägg	1 mån	300 kr
Förskrivna näringsprodukt/er är ett tillägg till det normala dagliga kaloriintaget av föda		
Halvnäring	1 mån	850 kr
Förskrivna näringsprodukt/er ersätter halva det normala dagliga kaloriintaget av föda		
Helnäring	1 mån	1 700 kr
Förskrivna näringsprodukt/er ersätter hela det normala dagliga kaloriintaget av föda		
Näringsprodukter. Barn 0–15 år	1 mån	120 kr för tre uttag
Glutenfria produkter. Barn 0–15 år	1 mån	120 kr för tre uttag
Modersmjölkersättning vid komjölksallergi.	1 mån	120 kr för tre uttag

Sjukresor

Färdsätt	Egenavgift
Taxi, rullstolstaxi (max. avgift)	140 kr
Egen bil	50 kr
Tåg/flyg	140 kr
Egen båt	50 kr
Anslutningsresa	50 kr

Högekostnadsskydd för sjukresor

Högekostnadsskyddet för sjukresor innebär att en patient inte ska betala mer än 1 400 kronor i egenavgifter för sjukresor under en tolv månadersperiod.

2.4 Övriga avgifter

Administrativa avgifter

Påminnelse- och kravavgift tas ut i enlighet med förordning (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader med mera.

Avgift för journalkopior tas ut enligt samma principer som när någon begär en kopia av en offentlig handling i Region Stockholm.

Avgift för subventionerade preventivmedel

För ungdomar under 21 år är p-piller som omfattas av läkemedelsförmånerna samt hormonspirall, p-stav, p-spruta, p-plåster och p-ring kostnadsfria. För ungdomar från 21 år till dagen innan de fyller 26 år är egenavgiften för preventivmedel som omfattas av förmånen 100 kronor för tolv månaders förskrivning och 30 kronor för tre månaders förskrivning. För spirall och p-stav är egenavgiften 100 kr för tre eller fem år. Invånare som har fyllt 26 år betalar hela kostnaden. Akutpreventivmedel

ges kostnadsfritt på länets barnmorske- och ungdomsmottagningar för alla under 26 år. Förtydligande avseende preventivmedelssubventionen återfinns i Vårdgivarguiden, vardgivarguiden.se.

Egenavgift för omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder

Omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder regleras i lag (2001:499) om omskärelse av pojkar och omfattas inte av bestämmelse om patientavgifter eller högkostnadsskydd. Region Stockholm subventionerar dock omskärelse på icke-medicinska grunder och för varje ingrepp betalar familjen 1 500 kronor i egenavgift.

3. Taxor i kollektivtrafiken

3.1 AB Storstockholms Lokaltrafik, SL

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	1 055 kr	710 kr
Enkelbiljett	42 kr	28 kr
Avgift SL Kort	20 kr	20 kr

3.2 Waxholms Ångfartygs AB

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	1 055 kr	710 kr
Ö-kort (avgift per kort och år)	630 kr	630 kr

3.3 Färdtjänst

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
Färdtjänstresor med taxi och rullstolstaxi:		
Pris per resa (en resa = 30 km)	86 kr	86 kr
Minimavgift - bil på gatan	62 kr	62 kr
Högekostnadsskydd per månad	1055 kr	650 kr
Medresenärsavgift	40 kr	40 kr

4. Administrativa avgifter

4.1 Avgifter för kopia av allmän handling

Avgiftsreglerna ska tillämpas av Region Stockholms samtliga verksamheter. För bolag och de ekonomiska föreningar och stiftelser där Region Stockholm utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ska styrelsen fatta beslut om avgiftsreglerna.

4.2 Avgifter för kopia på papper

Avgifterna gäller även utskrifter av digitala handlingar och mikrofilmade handlingar samt kopior som översänds via fax. En sökande ska betala avgift även om beställningen delas upp på två eller fler tillfällen. Dubbelsidig kopiering räknas som två sidor.

	Avgift
Sida 1–9	0 kr
Sida 10	50 kr
För varje sida från den 11:e kopian	2 kr per sida
Kopia av egen eller eget barns patientjournal	Maxavgift på 300 kr
Vidimering av papperskopia	0 kr

4.3 Avgifter för digital kopia

Verksamheten kan välja om kopian ska lämnas ut på papper eller digitalt. En digital handling behöver inte lämnas ut i annan form än utskrift. När det är lämpligt och praktiskt ska verksamheten lämna ut digitala handlingar i digital form.

	Avgift
Digitalisering av pappershandling	Samma avgift som kopia på papper
Digital kopia via e-post	0 kr
Digital kopia på databärare (t.ex. USB)	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för databärare

4.4 Avgifter för kopia när extern part anlitas för kopiering

Verksamheten kan välja om handlingar i större format eller med krav på viss kvalitet enbart ska lämnas ut på plats eller om extern part ska anlitas för kopiering.

	Avgift
Kopia av kartor, ritningar i större format och bilder	Avgift motsvarande extern parts priser

4.5 Avgift för rekommenderad post och postförskott

När verksamheten skickar kopior av patientjournaler och andra allmänna handlingar som omfattas av sekretess ska avgift för rekommenderad post och i förekommande fall postförskott tas ut.

	Avgift
Rekommenderad post och postförskott	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för rekommenderad post och postförskott

4.6 Avgiftsfria kopior

Enligt lag har myndigheter utanför Region Stockholm och i vissa fall privatpersoner rätt att begära ut kopior utan avgift. Myndigheter och privatpersoner ska i de fallen hänvisa till aktuell lagstiftning.

Kopia av allmän handling lämnas även ut utan avgift

- mellan myndigheter inom Region Stockholm inklusive aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser, där regionen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande
- till övriga vårdgivare i Sverige i direkt anslutning till pågående vård av en patient
- till Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag, Löf.

Verksamheten har möjlighet att besluta om undantag från avgiftsreglerna om det finns särskilda skäl i enskilda utlämningsärenden.

Bilaga 4: Investeringsplan 2024-2033, hälso- och sjukvård

Diarienummer RS 2023-0160

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings- investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter											
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2023	Akkumulerad förbrukning tom 2022-12-31	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032	Plan 2033
1. Hälso- och sjukvård																		
Summa investeringar hälso och sjukvård				1 376,9	887,0	153,4	1 797,4	1 426,3	1 667,9	1 887,4	1 622,4	1 810,9	1 683,4	1 781,4	1 839,9	1 801,4	1 702,4	1 869,0
varav ombyggnader i externt hyrda lokaler							31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	
varav maskiner, inventarier och IT				1 376,9	887,0	153,4	1 766,4	1 395,3	1 636,9	1 856,4	1 591,4	1 779,9	1 652,4	1 750,4	1 808,9	1 770,4	1 671,4	1 838,0
Beslutade investeringar hälso- och sjukvård																		
Planerade investeringar hälso- och sjukvård																		
Nyinvesteringar hälso- och sjukvård				684,9	550,0	26,4	273,0	268,5	295,3	607,0	198,0	233,0	165,0	167,0	188,0	169,0	191,0	213,0
Ersättningsinvesteringar hälso- och sjukvård				692,0	337,0	127,0	1 524,4	1 157,8	1 372,6	1 280,4	1 424,4	1 577,9	1 518,4	1 614,4	1 651,9	1 632,4	1 511,4	1 656,0
1.1 Hälso- o sjukvårdsnämnden																		
Summa investeringar Hälso- o sjukvårdsnämnden							7,0	6,0	7,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Ombyggnader i externt hyrda lokaler					Ersättningsinv.													
investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr					Nyinvestering		7,0	6,0	7,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr					Ersättningsinv.													
1.2 Stockholms läns sjukvårdsområde																		
Summa investeringar Stockholms läns sjukvårdsområde				120,0	120,0		252,4	252,4	280,6	358,4	281,4	261,4	231,4	231,4	231,4	391,4	231,4	351,0
Ombyggnader i externt hyrda lokaler					Ersättningsinv.		15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	
Utrustning till Helix etapp 2					Inriktning	120,0	120,0		30,0	90,0								
Nyinvesteringar < 100 mkr					Nyinvestering		50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr					Ersättningsinv.		187,4	187,4	185,6	203,4	216,4	196,4	166,4	166,4	166,4	326,4	166,4	286,0
1.3 Karolinska Universitetssjukhuset																		
Summa investeringar Karolinska Universitetssjukhuset				822,0	337,0	127,0	850,0	630,0	642,0	680,0	681,0	790,0	793,0	800,0	800,0	800,0	800,0	800,0
Ombyggnader i externt hyrda lokaler					Ersättningsinv.													
Utrustning till anpassning avdelningar, etapp 2					Genomförande	235,0	256,0	85,0	36,0	15,0	30,0	30,0	30,0	15,0				
Utrustning till ombyggnad mottagnings, etapp 2					Genomförande	92,0	81,0	42,0		5,0	10,0	10,0	10,0	5,0				
SÖMTS Infusionspumpar Utbyte > 100 mkr					Planering	120,0				28,0			64,0					
SÖMTS PAMS utbyte > 100 mkr					Initiera	245,0				10,0		15,0	105,0	105,0				
2 MR-Linjäracceleratorer + 2 standardlinacs > 100 mkr					Initiera	130,0							65,0	65,0				
Nyinvesteringar < 100 mkr					Nyinvestering			85,0	148,0	20,0	75,0	45,0	45,0	80,0	80,0	80,0	80,0	100,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr					Ersättningsinv.			729,0	424,0	544,0	550,0	426,0	471,0	693,0	720,0	720,0	720,0	700,0
1.4 Södersjukhuset AB																		
Summa investeringar Södersjukhuset AB				99,5	100,0		298,0	164,5	346,3	266,0	317,0	323,0	300,0	330,0	361,0	204,0	248,0	245,0
Ombyggnader i externt hyrda lokaler					Ersättningsinv.													
Urustning till modernisering vårdplatser by 17/18					Planering	99,5	100,0	10,0	2,5	20,0	74,0	3,0						
Nyinvesteringar < 100 mkr					Nyinvestering			31,0	2,0	44,3	20,0		20,0					
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr					Ersättningsinv.			257,0	160,0	282,0	172,0	314,0	303,0	300,0	330,0	361,0	204,0	248,0
1.5 Danderyds Sjukhus AB																		
Summa investeringar Danderyds Sjukhus AB				335,4	330,0	26,4	229,0	205,0	201,0	321,0	169,0	178,0	187,0	197,0	207,0	221,0	237,0	253,0
Ombyggnader i externt hyrda lokaler					Ersättningsinv.													
Urustning till ny vårdbyggnad, by 61					DS 2020-0143 Genomförande	335,4	330,0	26,4	49,0	29,0	80,0	200,0						
Nyinvesteringar < 100 mkr					Nyinvestering			20,0	16,0	11,0	11,0	15,0	16,0	17,0	18,0	19,0	20,0	22,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr					Ersättningsinv.			160,0	160,0	110,0	110,0	154,0	162,0	170,0	179,0	188,0	201,0	215,0

Bilaga 4: Investeringsplan 2024-2033, trafiknämnden/förvaltning för utbyggd tunnelbana

Diarienummer RS 2023-0160

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings- investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter															
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2023	Akkumulerad förbrukning tom 2022-12-31	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032	Plan 2033	Plan efter 2033			
2. Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																						
Summa investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				62 018,8	60 673,2	15 610,6	7 041,9	6 391,0	7 197,1	7 621,6	4 718,7	3 559,7	4 891,3	4 562,0	4 105,1	2 628,0	2 575,5	1 985,1	673,1			
varav medfinansiering stat och kommuner Trafiknämnden/förvaltning för utbyggd tunnelbana ¹				51 662,8	49 449,5	12 354,7	4 594,7	5 039,3	4 432,9	4 032,6	4 697,6	3 269,3	3 454,3	2 985,3	4 302,6	1 673,6	1 565,4	1 305,6	2 549,6			
2.1. Beslutade regionfullmäktige Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																						
Tunnelbana till Nacka och Söderort			Genomförande	Nyinvestering	23 177,7	22 849,2	7 568,6	3 851,7	3 669,4	3 378,6	3 412,1	1 649,3	1 217,6	1 081,7	677,5	495,1	27,8					
varav medfinansiering ¹					23 229,8	22 301,0	7 496,3	2 985,8	3 130,8	2 832,5	2 205,0	1 688,2	1 163,6	1 499,9	1 081,8	1 405,6			726,0			
Tunnelbana till Arenastaden			Genomförande	Nyinvestering	6 049,2	6 046,2	2 423,2	801,9	795,0	1 078,1	1 689,2	48,8	12,9	1,9								
varav medfinansiering ¹					6 530,6	6 184,9	1 300,4	544,7	571,2	860,9	508,9	1 328,8	529,0	327,2		524,7			579,5			
Station Södra Hagalund			Genomförande	Nyinvestering	1 377,8	1 332,1	290,2	99,4	186,9	200,6	264,4	220,5	180,8	34,4								
varav medfinansiering ¹					1 071,8	981,2	352,7			46,5	270,5	269,4	117,3	15,4								
Tunnelbana till Barkarby			Genomförande	Nyinvestering	5 493,3	5 459,6	2 939,9	929,4	365,3	1 042,6	303,6	579,2	261,7	1,0								
varav medfinansiering ¹					5 567,9	5 349,6	2 917,3	747,6	1 005,4	258,1	457,9	252,5				321,5			355,1			
Depå Nya tunnelbanan			RS 2022-0643	Genomförande	Nyinvestering	5 884,3	5 884,2	2 206,4	1 126,6	1 006,4	859,9	1 098,8	564,1	148,7								
Fordon			FUT 2021-0930	Genomförande	Nyinvestering	1 736,8	1 736,7	14,6	1,5	0,2	178,9	338,9	390,0	171,3	88,9	553,9						
Tunnelbana till Älvsjö				Inriktning	Nyinvestering	14 996,1	14 333,9	164,4	209,1	326,6	414,8	464,6	602,1	855,5	2 241,1	2 153,7	2 221,1	2 168,2	1 883,5	1 062,1	438,5	
varav medfinansiering ¹					15 262,7	14 632,7	288,0	316,5	331,8	434,9	590,3	1 158,7	1 459,4	1 611,9	1 903,5	2 050,8	1 673,6	1 565,4	1 305,6	888,9		
Depå och fordon Älvsjö			RS 2022-0169, FU	Inriktning	Nyinvestering	3 303,7	3 031,2	3,2	22,3	41,3	43,5	49,9	64,8	111,2	192,4	126,8	388,8	432,0	692,0	923,0	234,6	
Indexrisk																						
												600,0	600,0	1 250,0	1 050,0	1 000,0						

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

